

Uvodnik

Andrej Bratuž

Pozitivni premiki v naši stvarnosti

V naših uvodnikih večkrat opozarjamo na nerešene probleme, se upravičeno pritožujemo zaradi z zakonom zajamčenih, a še neizpolnjenih obveznosti vladajočih krogov, obžalujemo dostikrat hladen odnos naših sosedov do slovenske stvarnosti in precej razširjeno nepoznavanje našega jezika in kulture, zato pa tudi nespoštovanje, indiferentnost in v skrajnih primerih celo prezir. Tudi pri matični domovini ne najdemo vselej tistega razumevanja in pozornosti, ki ju pričakujemo in si ju želimo. Vendar je treba priznati, da od časa do časa kak dogodek omili takšno malodušje in nam da novega zagona.

Nepozabno je npr. srečanje obeh narodnosti na vrhu Sabotina, kjer se je zelo veliko ljudi ob prisotnosti civilnih in cerkvenih oblasti z obeh strani meje poklonilo vsem žrtvam, in sicer v duhu sprave in miru, kakor se imenuje društvo, ki je srečanje organiziralo (Concordia et Pax). Pred nedavnim je v svetogorski baziliki potekalo množično romanje treh dežel, ki ga je vodilo več škofov:

ljubljski in goriški nadškof, mariborski in celovski škof, koprski pomožni škof in drugi. Tudi taka srečanja utrjujejo skupno voljo do premagovanja še obstoječih ovir in do iskanja bratskih vezi. Iz podobnih nagibov je v popolnoma drugačnem okolju prišlo konec prejšnjega tedna do skupne prireditve na trgu pred svetogorsko železniško postajo, ko je lahka glasba s slavnimi pevskimi imeni zabavala množico navdušenih poslušalcev, pa ne samo goriških in novogoriških. Tudi na področju založništva lahko beležimo pomembne premike. Vedno več je izdaj, ki italijanskim bralcem posredujejo našo kulturo. Že lani je bil zelo uspešen pregled slovenske književnosti, ki ga je napisala Tatjana Rojc, izdala pa Goriška Mohorjeva družba (Lettere slovene dalle origini all'eta' contemporanea). Pri tržaški Mladiki se pripravlja italijanski prevod Tržaške knjige izpod peresa Marije Pirjevec. Pred dnevi je bila v Gorici številni publiki predstavljena zajetna knjiga z naslovom Cultura slovena nel Goriziano (izdal Istituto di storia sociale e religiosa). V Čedadu je v tisku Trinkov zbornik, ki izide v slovenščini in italijanščini. Ponujenih del ni malo. Želimo si, da bi bila sprejeta tako, kot so bila zamišljena, napisana in izdana: v upanju, da se tu živeči narodi tudi po kulturi bolje spoznajo in zbližajo.

O sodelovanju in stikih z matično domovino je na razpolago veliko primerov. Naj tu zadostuje vsakoletna Draga, kjer si že štiri desetletja Slovenci iz zamejstva, matice in zdomstva izmenjujejo poglede, ideje in izkušnje. Če ob zamejstvu upoštevamo še širši primorski prostor in njegov prodor v osrednji slovenski svet, moramo omeniti vsaj dva primera: prvi je Rebulovo delo Nokturno za Primorsko, za katero je avtor prejel letošnjo slovensko literarno nagrado Kresnik, drugi pa je proglasitev 15. septembra, dneva vrnitve Primorske k matični domovini, za slovenski nacionalni praznik. Obe priložnosti še trdneje vključujeta Primorsko, njeno preteklost in sedanjost, v skupna slovenska obzorja. Tudi to spada med pozitivne premike in pridobitve našega časa.

Kakšna bo letos letina?

Foto JMP

Iz notranje politike

Ko zorijo jagode

Ravno prejšnji teden sem gledal oddajo Matrix, ki jo vodi nekdanji direktor največjega Berlusconijevega tv dnevnika, Enrico Mentana. Govor je bil - kot se že nekaj časa dogaja v Italiji - o večnem političnem sporu med vitevom italijanske republike in profesorjem iz Bologne; in vse kaže tudi, da bomo tej bitki vneto sledili še slabo leto dni, če bodo seveda morebitne primarne volitve potekale po realno-politični logiki. Med raznimi sklopi oddaje je bilo res zanimivo ponovno prisostvovati televizijskemu dvoboju, ki sta ga Prodi in Berlusconi imela med volilno kampanjo leta 1996, ko smo bili vsi za desetletje mlajši, predvsem tudi oba junaka sicer tokratnega političnega dogajanja. Strastni amarcord je bil totalen, predvsem za tiste, ki smo tudi leta 1996 sledili TV oddaji, in ki jo je - glej naključje - ravno tako vodil Mentana. Junaka sta bila gotovo mlajša, imela sta nekoliko drugačen videz, ki pa se je pri sedanjem predsedniku vlade nekoliko bolje ohranilo... Oba pa sta imela v svojem nastopu nek elan, neko notranjo 'nedolžnost' - dovolite ta izraz vsaj za enega izmed dveh -, ki sta se menda v tem času porazgubila. Kot je upravičeno ocenila novinarka dnevnika Corriere della sera Maria Latella, ki je bila gostja v studiu, bosta tokrat oba tekmeča za palačo Chigi vzbudila v volivcih veliko manjšo simpatijo kot takrat.

Frazo 'Oblast izčrpa tistega, ki je nima' so pripisali enemu izmed očetov prve italijanske republike, senatorju Giuliju Andreottiju. Za naša junaka pa menda velja ravno obratno, saj sta oba imela oblast v rokah, Berlusconi v Italiji, Prodi pa v Evropi. Opazno je namreč, da se nasmeh na ustih tako enega kot drugega ne

Foto Kroma

poraja več kot nekoč; zgodilo se je namreč to, kar bi lahko pričakovali, da se lahko pripeti osebama v sorodnem političnem in institucionalnem položaju: ta ju je v dolgem desetletju polagoma iznakazil in odtujil njunima

začetnima 'najstniškima' nastopoma gotovost, da večina občinstva - ne glede, če s slepo ali pa s kritično presojo - verjame njunima receptoma za povečanje draginje republike in zmanjšanje naših problemov.

Vsi smo bili pred desetimi leti mlajši; upam, da smo med tem časom postali tudi mi resnejši oz. nam ni do smeha zaradi vedno večjih problemov, ki nas težijo; in oko imamo uprto v svetovna dogajanja - v preštevne teroristične napade, ki hočejo biti tudi izgovori, v negotovost 'homeopatičnih' Združenih narodov -, roko pa držimo na žepu, da branimmo našo denarnico, ki je vedno bolj pod udarom zaradi zgrešenega tolmačenja evra in polomov notranje politike Apeninskega polotoka.

Nocoj bi rad upal, da bodo volivci smotrno uprli pogled v svet in dali roko na denarnico zavesti ter se vprašali, ali so še pripravljeni verjeti vsakomur.

Čas tudi v politiki mine in vsak problem se ne reši za vsako ceno. Vendar ta ostane in se veča. Čas bi bil, da se volilni upravičenci končno odločimo, ali je trenutek, da naredimo še ne rešenim težavam konec ali pa da se gremo lahkotno igro najstniških let, ko smo bili vsi še prešernega nasmeha.

Igor Gregori

Pogovor

Silvester
Gaberšček,
sekretar na
Ministrstvu
za kulturo, o sebi
in ljubljani
Tolminski

3

Goriška občina

Damijan Terpin,
občinski
odbornik
za čezmejne
zadeve in stike
z manjšino,
je odstopil

6

OD LETA 1886
SE TERITORIJ RAZVIJA Z NAMI

Banca di Cividale
BANCAGRICOLA KMECKA BANKA

www.civildale.it

Italijanska notranja politika

Znaki volilne mrzlice čedalje vidnejši

Minister za gospodarske zadeve Domenico Siniscalco je pred dnevi nepričakovano odstopil in izjavil, da se vrača na univerzo v Turinu, kjer je do "rimske izkušnje" predaval politično ekonomijo. Javno je priznal, da v Berlusconijski vladi ni bilo sogovornikov, ki bi kazali razumevanje za njegove predloge. To je prišlo do izraza tudi in predvsem ob pripravah na oblikovanje novega finančnega zakona. Siniscalco je ugotovil, da sedanja

vladna koalicija ima pred očmi le bližnje državnozborske volitve, medtem ko je tudi osebno bil obljubil pristojnim organom Evropske zveze, da bo Italija tako uredila svoje javne finance, kot jo zavezujejo evropske pogodbe. Ker tega ni mogel uresničiti, je odstopil.

Povsem gluhi pa so bili njegovi kolegi za njegovo znano zahtevo, naj guverner Banke Italije Antonio Fazio odstopi, ker je bilo dokazano, da v mednarodnem svetu ni več verodostojen. Svoj odstop je minister sporočil predsedniku vlade Berlusconiju le nekaj ur, preden bi skupno z guvernerjem moral odpotovati v Washington in se udeležiti rednega zasedanja Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke. Nastala je torej globoka kriza, ki pa jo je Berlusconi s sodelovanjem vseh komponent sedanje parlamentarne večine rešil s predlogom, naj se na čelo ministrstva za gospodarske zadeve vrne Giulio Tremonti, ki je ta položaj moral zapustiti pred dobrim letom. Zanimivo je, da se je s to rešitvijo strinjal tudi voditelj Nacionalnega zavezništva Fini, ki je pred 14 meseci bil najodloč-

nejši Tremontijev (na sliki) nasprotnik in ob podpori krščanskega demokrata Follinija tudi dosegel njegovo odstranitev z ministrstva, ki ga je vodil od začetka sedanje legislature. Zanimivo je tudi, kako je predsednik Berlusconi ob tej zamenjavi prvič javno izrekel nezaupnico guvernerju Fazio, kar je bil po mnenju poznavalcev razmer pogoj, da se je Tremonti vrnil na položaj, ki ga je bil zapustil šele pred dobrim letom.

/ stran 14
Drago Legiša

Zelo važno

Deželni predsednik Illy je z dekretom z dne 5. avgusta 2005 odobril pravilnik glede priznanja primarnih ustanov slovenske manjšine kot predvideva deželni zakon št. 23 z leta 2001.

Rok za prošnje za priznanje je treba predstaviti na deželno upravo do 17. oktobra. To velja tudi za ustanove, ki imajo že to priznanje in ki so v posebnem seznamu.

16. septembra v Portorožu

Odmevi na proslavo pridružitve Primorske

V moči mirovne pogodbe z Italijo, ki jo je 10. februarja 1947 poleg Italije podpisalo 20 držav medvojne zavezniške koalicije proti nacifašističnemu bloku, sta bili takratni Jugoslaviji dodeljeni poleg manjšega dela Dalmacije, Reke in Kvarnerskih otokov tudi večji del Istre in slovenske Primorske (vendar brez morja). Rekli smo večji del Istre, ker so zahodni obalni del Istre in Trst z ožjim okoliškim pasom sestavljali novo ustanovljeno Svobodno tržaško ozemlje. Šlo je za t.i. cono A pod angloameriško vojaško upravo in cono B pod jugoslovansko vojaško upravo. Ustanovitev STO je bil namreč

sad diplomatskega kompromisa o omenjenem spornem ozemlju, ki ga je, kot znano, bila predlagala Francija in so

nanj pristale tudi druge zavezniške države, vključno Sovjetska zveza. Šele z Londonskim memorandumom z dne 5. oktobra 1954, na podlagi katerega je Italiji pripadla omenjena cona A s Trstom, Jugoslaviji pa cona B s koprskim in bujskim okrajem, je takratna Slovenija v okviru zvezne Jugoslavije dobila obmorski obalni pas od Ankara do Pirana. To stanje je tudi mednarodnopravno dokončno potrdil Osimski sporazum iz leta 1975. Lansko leto so v Trstu v nacionalističnem duhu proslavljali 50. letnico vrnitve Italije. Še prej je italijanski parlament ob soglasju vseh strank (razen komunističnih) izglasoval zakon o uvedbi vsedravnega praznika spomina na množično izselitev italijanskega življa iz Istre in drugih območij, dodeljenih Jugoslaviji, in na žrtve t.i. fojb v času od kapitulacije Italije do jugoslovanske zasedbe Trsta in Gorice. Praznovanje dneva spomina so navezali na podpis pariške mirovne pogodbe 10. februarja 1947, ki je določila novo razmejitev med Italijo in Jugoslavijo. Ob tej priložnosti je državna televizija ob veliki reklamni pripravi dva večera zaporedoma predvajala znani film Srce v breznu, ki ga je bila izdelala po naročilu vlade in je v Sloveniji in na Hrvaškem sprožil močne polemike.

Vsi ti dogodki so spodbudili razmišljanje, da bi tudi Slovenija primerno obeležila svoje zgodovinske dogodke. V ta namen je bil izbran 15. september, ko je leta 1947 bila uveljavljena omenjena pariška mirovna pogodba z Italijo, na osnovi katere je bila Primorska priključena matičnemu narodu, potem ko je bila od njega odtrgana leta 1918. Državni zbor bo v kratkem to odločitev tudi formalno uzakonil, vendar je vlada menila, da je primerno in potrebno že letos začeti z uveljavljanjem omenjenega praznika. Tako je prišlo do prve uradne proslave, povezane s priključitvijo Primorske, ki je bila minulega 16. septembra v portoroškem Avditoriju.

/ stran 13
Alojz Tul

Na dnu...

Nemčija se na volitvah ni opredelila

Neodločen izid nemških volitev prinaša nestabilnost

Če bi kdo pred dvema mesecema rekel, da bo 18. septembra Schröderjeva stranka nemških socialistov (SPD) nadoknadila razdaljo, ki jo je takrat ločevala od združenja krščanskih demokratov (CDU-CSU), bi mu po vsej verjetnosti le malokdo verjel. In vendar se je to zgodilo. Po porazni volilni kampanji Merklove in Steuberja (CDU-CSU) so izid predčasnih volitev v Nemčiji sledeči: združenje CDU-CSU je prejela 35,2% glasov, SPD 34,3%, liberalci 9,8%, Fischerjevi zeleni 8,1%, postkomunisti 8,7%. V Bundestagu bodo torej krščanski demokrati imeli 225 predstavnikov - le tri več kot socialisti.

Merklova je nazadnje vendarle prejela več glasov od svojega neposrednega tekmeča Schröderja, kar pa še zdaleč ne pomeni, da bo ona avtomatično imenovana za novega nemškega kanclerja. Glede na izide je namreč očitno, da je do premika preferenc k manjšim strankam (v prvi vrsti liberalcem in skrajni levici) prišlo na račun največjih strank. Ne CDU-CSU ne SPD torej nista dosegli dovolj glasov, da bi ena od dveh samostojno poprijela za krmilo nemške vlade in tako mirno udejanjila svoj program. Izidi zahtevajo, da se stranke med sabo dogovorijo in sestav-

vijo vladno koalicijo. Glede na to, da se ne Merklova ne Schröder ne namerava dogovarjati s skrajno levico, ostanejo možne variante predvsem tri. Veliko je bilo na primer govora o koaliciji imenovani "Semafor" (der Ampel), in sicer po barvah, ki jih Nemci asociirajo z različnimi strankami. Ta opcija naj bi združevala "rdečo" SPD, "rumeno" liberalce in stranko zelenih. Omenjena koalicija je sicer tehnično izvedljiva, po vsebini pa precej nesrečna zaradi teže, ki bi jo v tem slučaju pridobili liberalci, ki se po programu in nazoru precej razlikujejo od ostalih dveh strank. Druga varianta, imenovana "Jamajka", predpostavlja koalicijo strank, ki bi po barvah spominjala na zastavo srednjeameriške države. Združevala bi "črno" združenje CDU-CSU, "rumeno" liberalce in stranko zelenih. Ta varianta je med vsemi še najmanj verjetna, saj je Joschka Fischer takoj po razglasitvi izidov izjavil, da se s krščanskimi demokrati ne namerava združiti. Najbolj možna se torej zdi opcija "velike koalicije" (die Grosse Koalition). V tem primeru bi se morali glavni nemški stranki združiti in državi vladati skupaj. Težav bi tudi v tem primeru zagotovo ne manjkalo, začevši z izbiro kanclerja. Kdo naj bi namreč v

slučaju velike koalicije prevzel to funkcijo? Merklova, ki je navsezadnje prejela največ glasov? Ali pa Gerhard Schröder, ki je glede na končni preobrat dejansko moralni zmagovalec teh volitev?

Končna odločitev bo torej vse prej kot enostavna. Ne glede na to kakšna bo končna sestava nemške vlade, pa ostaja pri vsem tem nesporno eno dejstvo: za Nemčijo (in posredno tudi za združeno Evropo) je negotov izid vsedravnih volitev v največji evropski državi vse prej kot pozitiven, ker uvaja v obdobje nestabilnosti. To potrjuje tudi dejstvo, da je takoj po razglasitvi končnih rezultatov tudi borza v Frankfurtu slabo odreagirala in izgubila nekaj točk. Nemški gospodarski svet bi namreč raje videl prevlado enih - pa naj bodo to krščanski demokrati ali pa socialisti. Nemška država doživlja namreč delikatno fazo uvajanja in izpeljevanja reform in bi torej nujno potrebovala vladno, ki bi bila enotna, predvsem pa odločna. V volilni kampanji sta se oba kandidata v glavnem osredotočila na gospodarske probleme. Zanimivo bo opazovati, če in kako se bosta Schröder in Merklova uspela dogovoriti in skupno nastopiti v prid državi in njenim interesom.

Erika Hrovatin

Srečanje ministra Rupla s SLOMAK-om

Minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel se je s predstavniki Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK) pogovarjal o trenutnem položaju slovenske manjšine v Avstriji, na Hrvaškem, v Italiji in na Madžarskem. Tokratno srečanje ministra dr. Rupla sodi v sklop redne izmenjave pogledov med ministrstvom za zunanje zadeve in predstavniki slovenske manjšine, ki živi v sosednjih državah. Minister dr. Rupel je ob tej priložnosti izpostavil skrb slovenske vlade za vse Slovence, kjerkoli le-ti živijo. Menil je, da enotne rešitve, ki bi predstavljale odgovor na težave vseh manjšin in Slovencev po svetu, ni mogoče najti, zato se je zavzel za reševanje posameznih problemov. "Vprašanja, povezana s položajem slovenske

manjšine, so redno na dnevnem redu mojih pogovorov s kolegi iz sosednjih držav", je dejal dr. Rupel. Predstavniki manjšin so ministru dr. Ruplu predstavili svoje poglede na nekatera aktualna vprašanja, s katerimi se srečujejo pri svojem delovanju. Dotaknili so se tudi priprave Zakona o Slovincih po svetu, ki je trenutno v zaključni fazi. Minister dr. Rupel je tudi poudaril, da lanska širitev Evropske unije predstavlja pozitiven premik za slovensko manjšino v drugih članicah Unije, saj je le-ta olajšala stik z matično državo. "Manjšine bodo ostale ena izmed stalnih tem dvostranskih odnosov med Slovenijo in njenimi sosedami", je ob koncu pogovora dejal minister dr. Rupel.

Povejmo na glas

Zakaj je res srečna danes Gorica

Na nedavni predstavitvi zbornika "Slovenska kultura na Goriškem", ki so ga s svojo prisotnostjo in besedo počastile najuglednejše osebnosti našega prostora, seveda tudi avtorji in predstavljalci ter številno izbrano občinstvo, je bila med mnogimi bogatimi osvetlitvami še posebej osveščujoča misel prof. Jožeta Pirjevca, in sicer, kako je v sedanjem obdobju "srečna Gorica." Ker o dogodku obširneje poročamo na drugem mestu, naj nam bo dovoljeno, da posvetimo svoje razmišljanje prav ravno kar izpostavljeni misli.

V vsakem primeru je prepričanje o srečnem trenutku, ki ga doživlja Gorica, izjemno pomembno, in upamo si trditi, srečno. Po dolgih desetletjih se je namreč zgodilo, da je to mesto ponovno postalo prizorišče dragocenega prepletanja vseh prisotnih in istočasno različnih vendar medsebojno navezanih narodnostnih ter kulturnih drugačnosti. Z umestitvijo sedanjih občinskih in prejkrajinske uprave in z bistvenim istosmiselnim prispevkom nadškofije so bili ustvarjeni pogoji, ki so razprli Gorici leta in leta zastrta obzorja. Tako je mogla zasijati tista izjemna svetloba, ki se ji pravi tvorno razumevanje in sodelovanje vseh, ki na tem območju že od nekdaj živimo. Odprle so se poti, ki so se še v razmeroma bližnji preteklosti zdele neuresničljive, čeprav vanje seveda nikoli nismo prenehali verjeti. Skoraj v istem trenutku sta se odločilno približali Evropa in Slovenija oziroma Slovenija in Evropa in oživljena Gorica je skupaj z Novo Gorico

udejanjila daleč naokrog viden in tudi druge spodbujajoč več kot zgovoren primer, kaj je resnično bistvo nove Evrope: tesno, iskreno in osvobodeno notranje sodelovanje na vsakršni lokalni, se pravi povsem konkretni ravni. Zato je danes "Gorica srečna".

Toda glej, in zato je misel prof. Jožeta Pirjevca še posebno pomembna, očitno ni tako lahko verjeti v lasten srečen trenutek. Slej ko prej človek za srečo ni več kot toliko nadarjen, saj si jo predstavlja na način, zaradi česar se mu utegne polagoma izmakniti. Mogoče je tudi, da je v resnici pod prevelikim vplivom splošnih in bolj otipljivih vrednot, zaradi česar je lahko v Gorici tu pa tam marsikdaj slišati zaskrbljenost, da smo v sedanjem obdobju naredili premalo, na vsak način pa ne toliko, da bi si zagotovili nadaljevanje tega obdobja v letih naprej. Toda česa naj ne bi naredili v dovoljšnji meri? Bi morali izraziteje spremeniti videz mesta, zgraditi nove stavbe in naselja, nova trgovska središča, mostove in ceste? Prav gotovo, toda mar nismo v tej svoji skrbi tako rekoč pozabili na tisto, kar smo že zgradili, in to ravno kar, in je daleč več od vsega naštetega, namreč ponovno oživljeno iskreno sobivanje in sodelovanje med nami vsemi, iskreno sobivanje in sodelovanje, ki je najtrdnější temelj prihodnosti in smisla prihodnosti v teh naših in kot vrednota v vseh drugih krajih.

"Srečna Gorica"! Zavedajmo se te sreče in bomo v njej trdni in nepopustljivi.

Janez Povše

Čas suhih krav

Ne verjemite tistim, ki vam razlagajo, da gre vse v redu, da gospodarske krize ni in tudi tega jim ne verjemite, da brezposelnost upada, da je vse v redu samo zato, ker ste bili tudi vi letos med tistimi srečnejši, ki ste si privoščili nekaj dopusta! Populistično in ceneno govorjenje sredi avgusta, da je vse v redu samo zato, ker je bilo veliko ljudi na letovanju na morju, najde mesto, ki mu pripada: v smetnjaku. Ni potrebno biti noben ekonomski izvedenec, da se že pri obisku trgovine zaveš, kako se nam je v nekaj letih življenje spremenilo na slabše, saj je kupna moč preprostega človeka, kar smo mi, močno upadla. Trem ravnateljem bančnih zavodov v naših krajih sem pred časom obljubil, da ne bom navedel imen njihovih bank, če mi iskreno povedo, kako se danes obnašamo varčevalci, v tej krizi, ko so plače iste kot pred leti, a je draginja vse bolj prisotna, ko je dela vse manj, a je v zameno vse dražje. Bili so zelo povedni.

Najprej so mi povedali, da je varčevalec iz t. i. srednjega sloja na udaru, ker se po eni strani noče sprijazniti, da bi moral bolj paziti na finance in na izdatke, po drugi strani pa so mi povedali, da se nihče izmed nas noče sprijazniti, da ima danes manj denarja, kot ga je imel včeraj in bi zato moral bolj varčevati, česar pa da večina od nas ne počne. "Dejstvo je, da se nekateri nočejo sprijazniti s tem, da bi morali drugače ravnati z denarjem in se zadolžujejo, nekateri pa rabijo prihranke za vzdrževanje tistega življenjskega standarda, ki so ga imeli še do pred nekaj let, a si ga danes ne morejo in ne bi smeli privoščiti," je bil neposreden direktor banke iz središča Gorice. Mehanik, h kateremu vozim na popravilo družinska avtomobila, Furlan, ki je neutrudni in marljivi garač in je zato v dveh desetletjih dobesedno iz nič s si- nom in družabnikom postavil na noge sodobno mehanično delavnico, ki mu jo zavidajo daleč naokrog, mi je pred časom povedal, kako je zaskrbljen, ker "se ljudje ne zavedajo, da so zlati časi minili in se zato dogaja, da mi pripeljejo na popravilo avto, a mi opravljenega dela in zamenjanih delov ne plačajo, obnašajo se tako, kot da krize ne bi bilo. Ljudje kupujejo avte, ki si jih ne morejo privoščiti, žal. Ne jočem in ne pritožujem se, ker bi mi dela primanjkovalo, a sem zaskrbljen, ker imajo moje stranke vse večje težave s plačevanjem mehaničnih storitev!"

Jamranja je bilo in ga je še več kot preveč in zato vas lepo prosim, da ne nasedate trgovcem, ki so jamrali tudi takrat, ko so v naših krajih imeli vsaj tri desetletja predebelih krav, ko so odirali kupce iz nekdanje Jugoslavije, ja, tudi brate Slovence!, in se jim za hrbtom še nesramno smejali in posmehovali, če jih niso že žaljivo postregli, dejansko pa so pljuvali v skledo, iz katere so jedli. Nekdanja Jugoslavija je propadla, časi so se spremenili, kupcev ni več, globalizacija je tu, tudi v nekdanji Jugoslaviji je, trgovci pri nas so izviseli iz igre, kot izvisi tisti, ki se ne zaveda, da je za časom debelih krav vedno tudi čas suhih. Nekateri so že zaprli, drugi še bodo, tretji bodo odprli, med njimi so in bodo najbolj številni Kitajci.

"Pa ja ne bomo samo kitajske robe kupovali!" Ne, ne bomo samo kitajskega blaga kupovali, ampak tudi! In predvsem. Še posebej takrat, ko bodo kitajski trgovci zvišali kakovostno raven svojih izdelkov in bo cena le-teh gotovo nižja, kot je in bo v drugih trgovinah.

Še vedno smo najbolj bogata družba vseh časov in še vedno živimo danes boljše, kot smo živeli včeraj, pa čeprav je res, da smo se naučili živeti na veliki nogi, ki je danes ni več. Ceni bencina in nafte nas opozarjata, da smo šli preko vseh meja dostojnosti porabe, cena moške srajce v gorški trgovini, ki je nad 140 (sic!!!) evrov govori o tem, da so med nami tisti, ki si lahko privoščijo vse, in drugi, ki lahko izložbeno okno te trgovine samo gledamo. Ker pa je bila ta srajca narejena v Romuniji za slabih pet evrov (v teh pet evrov je vključeno blago, delovna sila, pardon, romunsko dekle, ki dela deset ur na dan za 35 evrov na mesec, prevoz in tudi carina!), je vsakemu tepcu lahko jasno, da bosta pri tisti srajci zaslužila samo dva: trgovec in lastnik blagovne znamke srajce iz Veneta ali Neaplja.

Nadraslo pa jih bo ob tej kupčiji več, še najbolj romunsko dekle, ki jo šiva, in pa seveda vi, ki jo boste kupili.

A je vse tako preprosto: Samo mimo greš in je ne kupiš!

Če bi se tako obnašali vsi, bi tako proizvajalec kot trgovec prej ali slej malce znižala hlače, oprostite, cene.

Pomagajte jima odpeti pas pri hlačah, da bodo le-te kar same zlezle dol! Da bosta trgovec in proizvajalec ostala v spodnjicah in boste vi imeli stotak več v žepu! Preprosto, ne?

Prijatelj Emidij, ki študira in poučuje sociologijo, se pravi nas in naše navade, bi rekel, da govorim strašno nevarne, naravnost revolucionarne, a resnične stvari. Zato sem nevaren. Postanite nevarni še vi! Pomagajte sleči hlače tistim, ki nas imajo za osle!

paljak@noviglas.it

POGOVOR Silvester Gaberšček

Tolminska - Slovenija v malem

Gospod Gaberšček, pri Novem glasu smo bili mnenja, da bi o knjigi, ki ste jo predstavili 8. septembra v Tolminu in o kateri je naš list že poročal, največ zanimivega lahko povedali vi sami. Najprej vas prosimo, da čisto na kratko opišete svoje življenje.

To vprašanje bi najraje preskočil, ker je zapeljivo in ni tako preprosto izluščiti bistveno. To- rej naj se predstavim; pred 53 leti sem se za novo leto rodil v Tolminu kot edinec uradniško - delavske družine. Do mature na Gimnaziji sem šolanje opravil v domačem kraju, nato pa me je zaneslo na študij etnologije in sociologije v Ljubljano, po diplomu pa še na podiplomski študij kulturne antropologije pri prof. Tulu Altanu v Firencah. Ker sem 'puntarske' sorte, v takratni "družbeni ureditvi" sprva nisem dobil ustrezne zaposlitve in sem nekaj let služil kruh v arhivu večje gospodarske delovne organizacije - kar je bilo ustaljeno mesto za disidente. Sledilo je 'zlato' obdobje, ki sem ga preživel kot konservator na t.i. spomeniškem varstvu v Kranju, od tam pa me je zvalila v Ljubljano 'goljufiva kača' in sem pristal na Ministrstvu za kulturo sprva kot ministrov svetovalec in potem vse naprej do petletnega mandata državnega sekretarja - ministrovega namestnika treh ministrov, v zadnjih letih pa kot sekretar na Ministrstvu za kulturo v direktoratu za kulturno dediščino.

Kljub številnim obveznostim, ki vam jih nalaga vaš službeni položaj na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, ste vedno našli čas za odkrivanje in vrednotenje slovenske kulturne dediščine, predvsem likovnih umetnin v sakralnih prostorih. Posebno skrb ste posvečali rodni Tolminski, o čemer priča tudi knjiga, ki je pravkar izšla.

Kar ima človek rad, po navadi tudi z večjo lahkotnostjo, predvsem pa z večjim veseljem naredi. Zame je pravzaprav dragocena vsa dediščina in še posebej tista, ki je bila iz takih ali

drugačnih razlogov prezrta in zato neveljavljena. Pri zavze- manju za ovrednotenje prav slednje sem si skupaj z najbolj uglednimi domačimi in tujimi strokovnjaki prizadeval za nje- no uveljavitev, zavedajoč se, da je to naša najpomembnejša ko- da na "osebni izkaznici", s kate- ro smo vstopili v Evropsko

Foto JMP

unijo. Vsa Slovenija je pravi pa- radiž, ki ga sami premalo pozna- mo in ga ne znamo dovolj ce- niti. Med take predele sodi tudi širša Tolminska, ki pa je na nek način Slovenija v malem, saj so se v preteklosti prav na tem koščku sveta, kot Tolminsko imenuje pisatelj Pregelj, pogo- sto križali in prepletali različni kulturni tokovi že v davni praz- godovinski preteklosti kot tudi kasneje, ko je enkrat prevlado- val vpliv iz Furlanije, drugi iz Koroške, nato iz Kranjske in obratno. Številni spomeniki iz tega časa, predvsem sakralni, so kot živa dokumentacija zelo pestre in bogate ustvarjalnosti, ki v slovenskem zgodovinskem in umetnostnozgodovinskem okviru ni bila ustrezno prisot- na. To je bil eden izmed razlo- gov za nastanek te knjige.

Kako se je porodila misel, da bi tolminski župniji posvetili samostojno knjigo, in kako so potekale priprave nanjo? Sedaj lahko že rečem, da se je v

desetletjih po raznih mapah ne samo nabralo veliko gradiva, pač pa tudi že primerno omedi- lo za objavo, za katero pa so me že kar nekaj časa nagovarjali ko- legi iz stroke, pa tudi prejšnji (Dominik Brus) in predprejšnji (msgr. Anton Štrancar) župnik iz Tolmina. Redakcijskemu de- lu sem se posvečal zadnji pol le- ta v prostem času, ki pa ga ni veliko, pa tudi noč sem tu in tam prik- rajšal za kakšno urico. Pri obliko- vanju likovne po- dobe knjige mi je z znanjem, drago- cenim časom in predvsem ljubez- nijo do domačih krajev pomagal Marko Grego - ku- stos Tolminskega muzeja, ki je knji- go v celoti pripra- vil za natis.

Delo prikazuje tolminsko žu- pnijo od njenega nastanka dalje, osvetljuje njeno zgodovino, obe- nem pa podaja sliko Tolmina in ljudi, ki so se tam rodili ali kakorko- li prispevali k ra- sti njegove kultu- re.

V prvem delu knjige je ob geo- grafskem orisu kot 'zlata nit' povzete vse do- sedanjih zgodovinskih, arheo- loških, umetnostnozgodovin- skih vedenj od zadnje ledene dobe pa do danes, v kar je vključen razvoj civilne in cerk- vene uprave od zgodnjega srednjega veka pa do danes. Neke vrste priloga je seznam v župniji rojenih ljudi, ki so v širšem prostoru zapustili vid- nejše sledi na družbenem in kulturnem področju, k temu pa je dodan še seznam pomemb- nejših ljudi, ki so na ozemlju župnije dalj časa živeli ali us- varjali. Prav gotovo, da sezna- ma nista popolna in da tu in tam zeva kakšna luknja, je pa vsekakor nastavek, ki se bo do- polnjeval.

Pozornost ste posvetili težkim časom, ki so hudo pri- zadeli tudi tolminsko žu- pnijo, predvsem letom fašističnega nasilja in povoj- nemu preganjanju tolmin- skih duhovnikov. Slednje ste ilustrirali tudi z objavo zadev- nih dokumentov.

20. stoletje, v katerem sta bila na poseben način na preizkušnji vera in ljudstvo, je poglavje, v katerem zaradi neč- lovečnosti izstopata dva "iz- ma". V prvih povojnih letih po prvi svetovni vojni je to fašizem, ki je že 1921 pokazal svoj pravi obraz s fizičnim na- padom na takratnega kaplana Alojza Kodermaca. Cerkev je postala še edino zatočišče slo- venske kulture in jezika, zato se je kljub konkordatu takratna potujočevalna oblast zaganjala tudi v Cerkev kot institucijo, zlasti še v vplivnejše posamez- nike. "Čedermacevstvo" in z njim večinski verni del prebi- valstva je po drugi svetovni voj- ni prizadela še druga in težja "preizkušnja" komunističnega nasilja, ki so ga morali izvrševa- ti "rodni" bratje. "Tolminski procesi" so le vidnejši delček dolgoletnega ideološkega na- silja. V knjigi sta predstavljena le dva izmed dokumentov iz ti- stega časa.

Knjiga je bogata z lepimi fo- tografijami, zlasti barvnimi, in ima zato tudi umetnost- nozgodovinsko vrednost. Ko- likšen je bil vaš delež pri nje- nem oblikovanju?

Med pogostim potepanjem po terenu je nastal pretežni del fo- tografij, nekaj pa sem jih izsle- dil v različnih zasebnih in insti- tucijskih albumih. Besedilo z raznimi sezname, faksimile dokumentov, zemljevidi in fo- tografijami želi v zaokroženi podobi podati odtis kraja, časa in njegovih prebivalcev.

V uvodu ste napisali, da je knjiga nekakšna "župnijska spominska knjiga". Seveda je predvsem to, je pa tudi mno- go več, ker sega še na druga področja, zlasti na splošnokulturna. Z bogatim slikovnim gradivom, z obja- vo literarnih odlomkov, z na- vedbo dragocenih virov in vsakovrstnih podatkov ne prispeva samo k boljšemu poznavanju tolminske pre- teklosti in sedanjosti, ampak odpira nove možnosti za na- daljnje raziskave, kar vam je lahko v veliko zadoščenje.

Knjiga je za domačine zamišlje- na kot neke vrste spominska knjiga, druge bralce pa želi opo- zoriti na del ne dovolj poznane- ga zgodovinskega prostora ob Soči in s tem, kot sami omenja- te, prispevati k celovitejši podo- bi slovenske kulture na njeni zahodni meji.

Iskrena hvala za ta strnjeni, a zanimivi prikaz vašega dela in lepe tolminske knjige.

Andrej Bratuž

Zanimiv zgodovinski zapis

Iz arhivov župnijskega urada v Tolminu objavljamo gradi- vo o napadih fašističnih in kasneje komunističnih tol- p na duhovnika Lojzeta Kodermaca in msgr. Josipa Vodopivca.

"Cerkev se je postavila proti kršenju osnovnih človekovih pravic, kar je v tem primeru po- menilo pravico do uporabe ma- ternega jezika. Duhovščina je zaslužila pretečo nevarnost, zato je z različnimi kulturnimi društvi in krožki močno po- speševala in utrjevala narodno zavest po vaseh. Tuji oblastniki so v svojem potujočevalnem pro- gramu iz leta v leto vse bolj sega- li po nasilju. Iz prvih povojnih let je boleč dogodek, ki ga je doživel katehet Alojz Kodermac: "... v torek, 10. maja 1921 je bil

Kodermac na Ljubinju cel dan po dušnopastirskih opravilih. Izvrševal je kontrolo družinske knjige. Opoldne so ga Ljubinjeci prosili, naj jih zvečer po šmar- nica pouči o vseh zadevah vo- litiv, ker so te volitve prve in ljudje ne poznajo načina ita- lijanskih volitev. Zvečer ob kon- cu šmarnic je prišel fant iz Tol- mina in je obvestil Kodermaca, da so znamenja, da se proti nje- mu nekaj pripravlja. Kodermac je obljubo Ljubinjem držal in imel v neki hiši obljubljeni shod. Na shod so prišli trije Italjani, karabinjerski maršal, še en karabinjer in civilist, ki je znal slovensko. Kodermačev go- vor je trajal eno uro. Po konča- nem je poprosil fante, da bi ga spremljali v Tolmin, a priglasili

so se le štirje, ker so drugi šli na ples v gostilno. V spremstvu petih fantov se je Kodermac v pozni nočni uri vračal v Tolmin. V Polju- binju je štiri ljubinske fante od- slovil, ker se je bal, da bi se jim v Tolminu kaj zgodilo, ter je na- daljeval pot s tolminskim fan- tom, ki ga je obvestil o nevarno- sti. Ko sta prišla že blizu mosta čez Tolmino, sta slišala na cesti voz, na katerem so peli 'Giovinezza'. Zato sta se v klančku nad cesto ustavila. Ko je voz odpeljal čez most, prej se je par minut ustavil, sta pot nadaljevala po klančku. Pa ti pride nasproti plečat možakar, zgrabi Koder- maca za suknjič ter ga potegne na cesto. Sliši se glas: 'E'il giu- sto!' Dva moža zgrabita

Kodermaca in ga držita. Nekdo bije po glavi z železom, drugi udriha z bikovko po hrbtu. Ko- dermac brca in tolče z družin-

sko knjigo ter kriči: 'Tolminci, na pomoč!' Ko so se pričela v bližini odpirati okna, so napa- dalci zbežali. Kodermac je dobil še dva kamna v hrbet, in kar so mu dopuščale moči je pribežal ves krvav domov v kaplanijo... Pozneje se je zvedelo, da je bilo pri napadu 12 italijanskih mož, med njimi italijanski oficir.

Pa še na drugem kraju je Koder- maca čakalo drugih 12 mož, če bi po drugi poti hotel v Tolmin. Tako je bil napad dobro organi- ziran, da jim Kodermac ni mogel uiti... (iz arhiva župnijskega urada v Tolminu)

'Tolminski duhovniški procesi' in izgon dekana Vodopivca so delna odslkava revolucionarne- ga časa, ki je na žalost povzročil preveč nepotrebnega gorja in za seboj pustil še danes prepoznav- ne brazde narodove in osebne razdvojenosti.

/ stran 14

Hrvaško-slovensko srečanje na Brezjah

“Skupna vera nas povezuje!”

“Skupna vera nas povezuje” – “U radosti zajedništva, Majci u pohode!” Pod tema gesloma se je 24. septembra na Brezjah zbralo okrog sedem tisoč slovenskih in hrvaških romarjev. Pripeljali so se s 112 avtobusi in 550 osebnimi avtomobili, po radiu pa so ga spremljali ljudje iz obeh držav. Uro pred mašo je bil uvodni duhovni program. V začetku so zapeli slovensko in hrvaško himno. Pri molitvi in maši so sodelovali pevski zbori iz obeh dežel. Slavje je vodil zagrebški kard. Josip Bozanić ob somaševanju ap. nuncija Santosa Abrila y Castella, devetih hrvaških škofov in večine slovenskih ter okrog 140 duhovnikov. Romarjem je v začetku izrekel dobrodošlico ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran, ki je poudaril, da nas je Božja previdnost naredila za sosedo in s tem

dala odgovornost medsebojnega sodelovanja. “Skupna vera nas mora povezovati tudi v prihodnje, da bomo kot kristjani delali za sožitje, strpnost in sodelovanje med vsemi ljudmi in narodi.” Homilijo je imel splitsko-makarski nadškof dr. Marin Barišić. V njej je današnjega človeka predstavil kot bitje, ki išče. Zbrane je povabil, naj – prek Marije – iščejo Kristusa v Cerkvi, v Božji besedi, evharistiji, zakramentih, v bližnjem, in to v svojem vsakdanjem življenju. Homilijo je končal s prošnjo k Mariji, naj bedi nad prebivalci Hrvaške, Slovenije, Evrope in sveta. Ob koncu maše je romarje nagovoril tudi predsednik Slovenske škofovske konference škof Kramberger. Naglasil je, da je vera oblikovala kulturno, duhovno podobo, dušo in identiteto slovenskega in hrvaškega naroda. Romanje je oz-

načil kot “zgodovinsko pričevanje in skupno izpoved naše vere, naše bratske povezanosti in medsebojne edinosti”. Po maši je bil na prireditvenem prostoru koncert, ki sta ga pripravila Slovenski oktet in klapa Nostalgija iz Zagreba. Sklep ro-

manja je bil v baziliki Marije Pomagaj pred izpostavljenim Najsvetejšim. Meditaciji so sledile pete Litanije Matere Božje, po katerih so se romarji podali na pot proti domu z novim upanjem za dobro dveh sosednjih narodov.

P. Mirko Pelicon

Skrivnost smrti, skrivnost življenja

Pred kratkim sem na obisku starejše umirajoče osebe spoznal bolj od blizu žalost družine, ki je ni hotela doma, ker ji je bila “na poti”. Seveda v trenutku smrti, razen njenega sina, ni bilo nikogar drugega. Vnuki, ki so jo imeli radi, ji v trenutku smrti niso smeli biti blizu. “So grde in žalostne stvari!” je povedala snaha. Na misel mi je prišel odlomek iz Lukovega evangelija, ko je mati vdova spremljala umrlega sina iz mesta Nain. Mati vdova in umrli sin, dramatično! Ime mesta Nain pomeni sladkost in jasno je, da ime mesta predstavlja življenje, polno sladkosti; v takšnem življenju ni prostora za bolezen, trpljenje in smrt (naravno je, da si tega nihče ne želi, ampak je dejstvo), ker jih imamo za tabuje, saj “so grde in žalostne stvari”, kot je “prav” povedala snaha. Otroci bi se ne smeli soočati s smrtjo in boleznijo, saj jih lahko pretresea. V življenju, ki želi biti čedalje bolj upodobljeno po smislu imena Nain, torej sladkost, seveda ni prostora za grenkobe. Če so, jih je treba čimprej pospremiti k “mestnim vratom” oz. jih spraviti iz neposrednega izkustva življenja, ker jih nimamo za življenje oz. za del življenja samega. Tako je stara mama v sobi doma za ostarele samevala, zapuščena, kot da bi jo pripeljali do mestnih vrat mesta Nain, torej življenja, ker v njem ni prostora zanjo,

njeno stanje je preveč grenkobno za ljudi, ki imajo življenje za sladko. Sam pri sebi sem razmišljal, kako je Sveto pismo stvarno. Tudi ni dolgo tega, ko sem mazilil neko umirajočo teto. Zvečer sem šel na njen dom ter tam našel nečake z ženami in pranečake, ki so zelo naravno spremljali obred bolniškega maziljenja. Stara teta je od bolečin stokala, vendar maziljenje jo je pomirilo. Nečaki in pranečaki so se z njo obnašali naravno kot pravi terapevti. Ob njej so bili tudi otroci, najmlajši pri družini, ki so pomagali pri molitvi. Vzdušje je bilo domače, naravno, skratka življenjsko. Bila je to družina, ki se ni prestrašila smrti, ki jo ima za del življenja, ki je delovala umirjena in mirne vesti pred takšno skrivnostjo življenja, kakršna je smrt. Zmeraj nedavno tega je sestra redovnica skupini birmancev razlagala rojstvo življenja in ga primerjala z izkustvom smrti. Otrok, ki se rodi, zapuša maternico in stopa v neznan prostor, ki je življenje. Otrok, ki je izkusil klinično smrt, je povedal mami, da je obiskal prostor luči, potem ko je prestopil prag tunela. Sestra je poudarila, da je smrt za verujočega novo rojstvo, sestavni del življenja, za katerega se je treba lepo pripraviti, brez strahov, saj se tudi mati med nosečnostjo ljubeč pripravljala, da bo rodila, in otrok v njej, da se rodi. Spomin na družino, zbrano okrog umirajoče tete, priča o tem, da so ljudje, ki živijo pristno svoje življenje, ki ne pozna tabujev oz. ne kot neko iluzorno sladkost, ki se prestraši in pretrese ob skrivnosti življenja samega.

Ambrož Kodolja

Aktualno

Kocbekov odnos do duhovnikov

Ob polemiki s Kocbekom sem prebral tudi to misel: “Tudi Kocbekov odnos do duhovnikov je nekje dosledno izhajal iz Kocbekovega odnosa do Cerkve in je bil skrajno odklonilen. Iz njegovih del je bilo čutiti, da je gojil odpor do njih, saj je v svojih delih nekajkrat prikazal njihovo življenje kot nekrščansko, celo zavrženo...” V tem stavku je samo del resnice. Treba pa je nekatere stvari poznati in jih tudi pravilno analizirati. Dr. Stanislav Lenič, ki je bil Rožmanov tajnik in poznejši generalni vikar ljubljanske nadškofije, je jasno zapisal: “Med vojno je bilo v ljubljanski škofiji 80% duhovnikov proti OF-u in Narodnoosvobodilni borbi...” S tem se strinjam. Vendar ne smemo misliti, da jih je bilo 20% za NOB in OF! Neuradni podatki kažejo, da jih je bilo za to le med 5 in 10% od vseh, ki so tedaj delovali v ljubljanski škofiji. Res pa je, da so nekateri duhovniki pri NOB-ju šli tudi predaleč in da so jih pozneje doleteli določene cerkvene kazni, čeprav so pred smrtjo skoraj vsi uredili svoj odnos do Cerkve. To je le del tako imenovane “partizanske strani duhovščine”. (V vseh revolucijah je določeno število duhovnikov prišlo v konflikt s cerkvenim vodstvom in cerkveno disciplino, malokdaj pa tudi z vero!) Kaj pa nasprotna, večinska stran duhovnikov in lju-

bljanski škofiji? Veliko se jih je vključilo v belo gardo prav tako iz domoljubnih razlogov. Nekateri zato, ker so videli veliko napak in krivic, ki so jih zlasti na Dolenjskem in v Beli krajini delali partizani nad nedolžnim prebivalstvom, drugi pa po lastnem prepričanju, kot borci proti brezbožnemu komunizmu. O tem se je ves povojni čas enostransko govorilo in pisalo. Podatki so pricurljali v javnost šele zadnje desetletje, marsikdo pa jih je poznal tudi prej. Veliko stvari se je napisalo o tem času v emigrantski literaturi. Ko danes beremo kritično osvetljeno zgodovino predvojnega in medvojnega časa na marsikaj gledamo drugače in se tudi nad marsičim zgražamo. Prav tako moramo priznati, da bodo ta vojni čas znanamci zopet drugače razlagali. (Če ga sploh bodo, če jih bo vse to sploh še zanimalo!?) Največji problem pri Kocbeku je prav ta, da je na partizanstvo na Dolenjskem in v Beli krajini gle-

dal z očmi Štajerca, kar je tudi bil. Pogled na partizanstvo na Štajerskem in tudi na Primorskem bo ostal drugačen, kot v tedanji ljubljanski pokrajini ali tedanji ljubljanski škofiji. To je tudi eden od ključnih problemov, ki ne bo nikoli privedel do kompleksnega odobranja NOB-ja med vsemi Slovenci, pa naj se zgodovinarji trudijo, kakor hočejo. Ob tem je tudi jedro resnične narodne sprave, ne sprave na papirju! (Mimogrede: “Pustimo ob strani kameleonske zgodovinarje, ki so pred slovensko osamostojitvijo pisali v stilu in duhu tedanjega režima, danes pa znanstveniki dokazujejo komunistične zablode, ko so jim gre za lastni prestiž! Res pa zopet je, da je večina zgodovinarjev, ki so obravnavali predvojni in medvojni čas, prej pisala tako, kakor je smela, zato se z novejšo zgodovino tudi velikokrat večina ne strinja. Kot tudi zapisov teh zgodovinarjev veliko ljudi ne jemlje resno! Ironija ob vsem tem pa je, da se ljudje danes še vedno sklicujejo na pisne vire, še zlasti pred vojno, med njo in po njej - ti pa so kakršni so! Zadovoljni pa vsaj smo, da je tudi tu premik, ki pa poteka zelo počasi!” Že v obdobju med vojnami je Kocbek iskal stik s teološkimi miselnimi tokovi po vsej Evropi, ki so bili vsaj nekaterim v tedanji slovenski Cerkvi nenaklonjeni. Zato je bil miselno pri tedanjem

cerkvenem vodstvu odrinjen in vse to se je zapažalo tudi med vojno. Ker ni odobral domobranstva, je razumljivo, da je bil duhovnikom, ki so se vključevali vanj, kritično nenaklonjen. Ker pa se je v tedanji ljubljanski pokrajini tudi cerkveno vodstvo vpleto v domobranstvo, je bil prav tako do določenih potez v lokalni Cerkvi skeptičen in jim tudi nasproten. Vsega tega nihče ne zanika! Ob tem pa zopet ne moremo trditi, da se je oddaljil od krščanstva in Cerkve. Njegov pogled na Cerkve je bil bistveno drugačen, kot so ga bili navajeni vsaj nekateri v tistem medvojnem času. Vedno pa je iskal neko obliko dialoga z družbenim in kulturnim okoljem, prav tako tudi stične točke med krščansko-teološko, predvsem pa moralno mislijo in s takratno miselnim in politično stvarnostjo. Kot pri marsikom, ki veliko piše, se tudi Kocbeku vse to ni vedno posrečilo, s tem pa ne smemo zaključiti, da je to delal iz nekega koristiljubja, ampak vse, kar je delal, je delal iz osebnega prepričanja. V kar je veroval, o čemer je bil trdno prepričan po svoji vesti, to je tudi napisal in govoril! Priznati pa mu kljub vsemu moramo, da je bil nekakšen revolucionarni reformator medvojnih katoliških idej, obenem pa je bil tudi med duhovnimi tvorci revolucije, kar mu zopet ne moremo zanikati. Prav zato je tudi dozorol do oporečnika in ne nazadnje do pričevalca, ob katerem se bodo vedno znova spotikali in se bodo tako ob njem še naprej lomila takšna in drugačna kopja.

Ambrož Kodolja

Evangelij
Viljem Žerjal

27. NAVADNA NEDELJA

Iz 5, 1-7; Ps 80; Flp 4, 6-9; Mt 21, 33-43

Jezus oznanja Božje kraljestvo v prilikah. Tokrat ga primerja vinogradu, gospodarju vinograda in viničarjem. Večkrat smo na realni in klasični med veroučno uro zapeli znano “Jezus, ti si vinska trta”. Nekaterim se je to zdelo zabavno, a vendarle so pesem radi peli. Kak kolega je pripomnil, da ga je naše petje med učnimi urami razvedrilo: razlegalo se je namreč po celi Soli in olajšajo trdo šolsko delo. Tudi vino razveseljuje človekovo srce, pravi psalm (Ps 104, 15), če ga namreč pijemo po pameti. Blaženi Anton Martin Slomšek je znal upepsati pitje vina po pameti. Sv. pismo imenuje Očeta vinogradnika, Jezusa pa trto, tako tudi Izraela (Jn 15, 1 nss). Verni ljudje pa bi morali biti mladiki, ki so rodovitne (Jn 15, 8). Jezus razodeva v prilikah Božjo voljo, ki razodeva cilj vseh prilik, t.j. veselje, ki se bo v polnosti

razodelo v večnosti.

Jezus naredi prvi čudež na “ohceti” v Galilejski Kani, ko so svate že malce okajeni. A naredi ga zato, da poudari predvsem lepoto in zlahtno stran največje ljubezenske skupnosti, t.j. zakona in družine. Kajti glavni namen je znamenje ureničevanja zakonske ljubezni in zvestobe. Je vpogled in soudeležba pri skrivnostnem življenju združitev z Bogom onkraj vsega čutnega in vidnega. Kdor se potruzi za krepostno življenje, uživa že zdaj na tem svetu predokus novega vina, ki ga bomo pili skupaj z Jezusom v Očetovem kraljestvu (Mt 26, 29), čeprav nam zdaj ni prihranjeno trpljenje. Jezus izpove pri tem svojo uro trpljenja in smrti. Le-ta ura vodi tudi nas v slavo vstajenja. Sv. pismo, v njem sam Bog, svari pred nevarnostjo pokvarjenosti in izprijenosti trte. Kajti dejanjsko človek lahko pokvari ves vinograd s trtami vred. Bog dopusti, da se vse skupaj spridi, uniči. Sv. Pavel piše, da, kar izprijeni ljudje skrivaj počenjajo, dandanes pa kar očitno to delajo, je sramotno ga že omenjati (Ef 5, 3, 12). Lažna svoboda poniža človeka na istospolne zakone, na ubijanja človeškega plodu v materinem telesu. Družine se zato redčijo, šole se praz-

nijo, prav tako cerkve. Veliko ljudi ne najde več poti v cerkev, kjer bi lahko slišali besedo poguma za trd življenjski boj. Krepili bi se z obhajilom za rast v dobrem ter za večnost. Izginja poezija zakonske in družinske ljubezni, zadržnosti, zmage nad samim seboj. Toda veren človek tudi danes ceni Božjo zamisel o zakonskem vinogradu. Kajti mladi se še poročajo in ljubijo zakon ter otroke. Ti najdejo vedno čas tudi za druge. Pomagajo z nasvetom in delom potrebnemu bližnjemu. Najdejo čas za pevske vaje. So prostovoljni krvodajalci. Znajo svetovati v dvomih in problemih zakona in družine, tudi zato, ker se srečujejo v zakonski skupini. Ljubijo šolo v materinem jeziku. Odgovorno posegajo v politiko s stvarnimi spodbudami. Ton današnjega prvega berila je nekako pesimiističen. Vzet je iz preroka Izaija, ki izraža kesanje Boga za izgraditev vinograda. Saj je Boga kar gnalo veselje nad vinogradom: prekopal ga je, otrebil in zasadil z zlahtno trto. Sezidal je stolp, da ga je laže varoval pred divjadjo in sovražnim človekom. Postavil si je stiskalnicoprešo. Ali vinograd se je izneveril, pokvaril. Zato je sklenil, da ga bo uničil, podrl. Celo oblakom bo

prepovedal deževati na trte. Kajti veselje nad vinogradom se je spremenilo v zatiranje in krivice ter vpitje, kakor pijancev (Iz 5, 1-7; Ps 69, 13). V današnjem evangeliju nam Jezus govori zelo resno. Očita namreč ne samo zaničevanja, temveč tudi umore služabnikov, ki jih gospodar pošilja k viničarjem. Pri tem misli na umore preprokov in končno na umor Božjega Sina. Jezus je tu skrajno realističen, ki z žalostjo napove krivdo viničarjev, nas ljudi, ki lahko postanemo nevredni Božjega kraljestva, ki ga zato daje drugim. Mala Azija, Turčija, ki je postala zlasti po zaslugi apostola Pavla cvetoča krščanska njiva, pa tudi druge krščanske dežele, so postale neverne. Tudi Evropa z zamudo išče svojo krščansko identiteto. Kajti izneverila se je masovno Bogu in ljubezni do sočloveka. Vendar jedro ostane. Tudi mi se popolnoma zauzamemo Bogu. Verujemo namreč, da more Bog obujati iz grobov nevere (Ezk 37, 12-13) in smrti. Priporočimo se angelom varuhom (2.10.), še prej nadangelom (29.9.), cerkvenemu učitelju sv. Hieronimu (30.9.), ubožcu, a junaku sv. Francišku Asiškemu (4.10.).

Deželni občni zbor Slovenske zamejske skavtske organizacije

Novo vodstvo in smernice za naprej

Po triletnem mandatu je za deželno vodstvo SZSO prišel čas sprememb. Zato smo se dne 25. septembra voditelji Slovenske zamejske skavtske organizacije zbrali v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu, da bi na prvem letnem deželnem občnem zboru izvolili novo deželno vodstvo in postavili nekaj smernic ob skorajšnjem Jamboreju 2006.

Po skavtski pesmi in molitvi sta načelnika SZSO Katja Tomasi - Srčkana mravlja in Francesco Biancuzzi - Zamišljeni nosorog uvedla dogajanje: najprej je bila na vrsti izvolitev predsedstva občnega zbora. Izvoljeni so bili Jadranka Cergol - Vestna vidra, za predsednico, Alessandra Posillipo - Radovedna sova, za podpredsednico, in Edwin Bukavec - Prisrčnobrundačji volk, za tajnika.

Predsednica je uvedla poročilo načelnikov po triletnem mandatu. Oba sta pregledala delo različnih poverjeništev v vodstvu (načelnništvo, metoda, stiki z javnostmi, tajništvo, cerkveno asistentstvo in usposabljanje voditeljev) in poudarila pozitivne in negativne plati delovanja z voščilom novemu deželnemu vodstvu za navdušenje v delovanju.

Po poročilu je voditelj pozdravil Bogdan Magajna - Brihtni lubadar, ki je prinesel pozdrave načelnikov bratske organizacije

Foto M.B.

ZSKSS, Katja Volpi - Prizadevna puma pa je posredovala pozdrave tržaške organizacije odraslih skavtov MASCI, s katerimi so tržaški skavtje že večkrat sodelovali.

Osrednja točka je bila seveda izvolitev novega deželnega vodstva SZSO.

Za načelnika je bil potrjen Francesco Biancuzzi, za načelnico pa izvoljena Alessandra Posillipo, ostali člani novega deželnega vodstva pa so: Štefan Pahor, Edwin Bukavec, Martina Černic, Pavel Spazzapan, Elisa Frandolič, Jadranka Cergol in Stojan Pahor.

Deželni občni zbor je potem sklepal o povišanju članarine, ki bo odslej znašala 25 evrov, načelnik pa je predstavil nove srajce novega kroja SZSO, ki so končno prispele in bodo pripomogle k novi podobi organizacije.

Ponavadi ima občni zbor tudi

drugotno funkcijo, ni samo uradno srečanje, ampak tudi priložnost formacije za vse voditelje. Tako je letos, v pripravi na Jamboree, ki ga SZSO organizira za leto 2006, predaval Dino Del Savio, načelnik italijanskega projekta AliJamboree, katera terega so se udeležili tudi zamjeski skavti in skavtinje. Z njim je bil tudi Marco Marcolin, voditelj, udeleženec enega izmed svetovnih skavtskih Jamborejev. Najprej smo sledili predavanju diaprozitivov o omenjenem Jamboreju med decembrom 1998 in januarjem 1999, ki je bil v Čilu. Nato se je predavanje nadaljevalo s pregledom navodil za Jamboree, ki jih je dal že ustanovitelj skavtskega gibanja Robert Baden-Powell, in z razpravljanjem o pravih ustroju in bistvu vsakega jamboreja, ki ovrednoti razlike med skupinami. Po kosilu smo se razdelili v skupine in

načrtovali izvedbo zamejskega Jamboreja leta 2006 in si skupna izvajanja porazdelili ter jih komentirali skupaj z izvedence. Sledila je sveta maša v cerkvi na Gradu. Po maši je bil na vrsti tudi slovesen trenutek, med katerim je član, ki je zaključil skavtsko formacijo, prejel imenovanje za voditelja SZSO. Podoben trenutek, kakor je konec koncev bil tudi občni zbor, zagotavljajo primerno nadaljevanje poslanstva, ki je vsakemu od voditeljev pri srcu. Ko smo se razšli, smo si voščili srečen začetek skavtskega leta, o katerem upamo, da bo plodno in vedno pod varstvom Božje roke. Odhajajočemu deželnemu vodstvu gredo zahvale za trdo delo in podporo voditeljem, ki smo je bili deležni v prejšnjem triletnem, novemu deželnemu vodstvu pa čestitke in voščila ob začetku mandata.

Iznajdljivi gams

Cerkve Sv. Elije nad Drago na Krasu

Blagoslovitev obnovljene mrliške vežice

Sivo deževno vreme z burjo je spremenilo podobo Krasa nad mestom v zalivu. Preko noči se je poletje prevesilo v jesen. Polomljene veje dreves ob cesti, ki pelje proti Kozini, so kazale na moč burje, ki je v nočnih urah razsajala čez Kras. Dež z burjo je še vedno česal kraško planoto v prvih popoldanskih urah, ko so se pevci združenega zbora ZCPZ 18. t.m. zbirali na mejnem prehodu Pesek. Tu jih je pričakala gdč. Jana, da jih odpelje proti vasi Mihele. Ozka pot skozi vas je vodila k cerkvi Sv. Elije nad Drago, kjer je bila napovedana sv. maša z blagoslovitvijo obnovljene mrliške vežice. Še enkrat se je pokazala krivična ločitev cerkve od vasi, ki jo je po vojni zarisala meja.

Po pozdravu predsednika krajevne skupnosti, ki se je zahvalil koprskemu škofu za prisotnost; se je v imenu vernikov škof Metod Pirih zahvalil vsem, posameznikom in organiza-

cijam, ter krajevnim skupnostim bližnjih vasi za vložen trud in gmotno podporo pri obnovitvenih delih.

Bogoslužje, ki ga je vodil koprski škof Metod Pirih ob sode-

združen zbor ZCPZ, okrepljen še z nekaj pevci iz Rodika. Zbor je vodil in na orgle spremljal zborovodja Edi Race. Mogočno je izzvenel vstop iz "Maše v čast sv. Ceciliji" - Antona Foersterja.

Med berili, ki jih je prebrala gdč. Jana, je zbor odpel "Po tebi žejja moja duša" - Gregorja Zafošnika. V pridigi se je g.

dotočil na upanje, ki skupaj z vero vodi človeka h končnemu cilju. Ob tem je omenil besede Pavleta Merkuja, ki je rekel: Lepše je bilo nam za časa fašizma, ko smo imeli upanje v boljše čase, kot današnji mladini, ki nima tega upanja, ker ima vsega preveč. Zaključil je z besedami: "Vera in upanje sta vodilo za večno srečo v Bogu". Sv. obhajilo je spremljala pesem Alojzija Mava, "Moli zemlja in opevaj". Pri kraju, ko so se verniki napotili iz cerkve k obnovljeni mrliški vežici, je s kora zadonela priljubljena pesem "Marija skoz življenje" - Ignacija Hladnika. Še zmeraj je škropilo izpod sirove neba, ko so se udeleženci zbirali okrog obnovljene mrliške vežice k obredu blagoslovitve, ki jo je opravil koprski škof.

Združeni zbor je zapel "K tebi želim, moj Bog" - Stanka Premrla, in ob zaključku še "Glejte že sonce zahaja". Kljub slabemu vremenu se je praznično vzdusje nadaljevalo ob do-brotah, ki so jih ponudili skrbni domačini.

Pavel Vidau

lovanju župnika iz Rodika, Iz-toka Mozetiča, kateremu pripada skrb za to podružno cerkev, je s petjem spremljal

škof Pirih najprej spomnil le-po urejenega pokopališča, kjer počivata tudi dva duhovnika. Nato je svojo misel osre-

Kratke

Biblija iskana, a ne brana

S petimi milijardami izvodov v več kot 2000 jezikih bi morala biti Biblija najbolj brana knjiga na svetu. Vendar ni tako. Po rezultatih raziskave združenja kristjanov v Italiji, Franciji in Španiji so Sveto pismo v resnici prebrali komaj 3% katoličanov. Večina oz. 80% katoličanov pa jih je za Biblijo slišalo le med nedeljsko mašo, poroča nemška tiskovna agencija dpa.

Raziskava je tudi razkrila, da je 40% katoličanov prepričanih, da je evangelij napisal sv. Pavel, 26% pa, da je to storil sv. Peter. Za avtorje evangelijev sicer veljajo Matej, Marko, Luka in Janez. Vodja Katoliške biblijske zveze, škof Vincenzo Paglia, je izrazil zaskrbljenost nad rezultati raziskave, ki med drugim še razkrivajo, da je večina katoličanov prepričanih, da je Biblija zaprta knjiga, rezervirana za duhovščino in ne za preproste ljudi.

Vatikan objavil kroniko o zadnjih dneh življenja Janeza Pavla II.

Vatikan je pred dnevi objavil kroniko o zadnjih dneh življenja papeža Janeza Pavla II. Njegove zadnje besede, ki naj bi jih izrekel v poljščini, naj bi bile: "Pustite me oditi v Očetovo hišo," poroča ameriška tiskovna agencija AP. 220-strani dolgo kroniko o zadnjih tednih življenja Janeza Pavla II. je objavila vatikanska založniška hiša. Dogodki so opisani v kronološkem zaporedju z začetkom 31. januarja 2005, ko je Sv. sedež odpovedal avdience sv. očeta, ker naj bi ta kazal simptome gripe. Gre za uradni zapis dogodkov med 31. januarjem in 2. aprilom, ko je papež umrl, zajema pa tudi nekaj dni po njegovi smrti. Kot komentira AP, želi Vatikan tako zavreči vsakršne dvome glede tega, ali je bil Sv. sedež odkrit glede papeževe bolezni in smrti. V zadnjih letih so se namreč vedno znova porajala ugibanja o tem, kako so umrli nekateri Petrovi nasledniki, zlasti Janez Pavel I., ki je papeževal 33 dni. V kroniki so med drugim podrobno opisani simptomi papeževe bolezni, nege in terapije tako v bolnišnici kot kasneje v vatikanskem stanovanju.

Neznanci streljali na Mohorjevo knjigarno v Celovcu

Doslej neznani storilci so prejšnji teden trikrat streljali v izložbo slovenske Mohorjeve knjigarne v Celovcu na avstrijskem Koroškem. Poškodovana okna so uslužbenci odkrili naslednje jutro. Zaradi bližnjega nočnega kluba, pred katerim je prišlo že večkrat do incidentov, pa vodja Mohorjeve knjigarne Miha Kreutz izključuje politično ozadje. Tudi kriminalisti po prvi preiskavi ocenjujejo, da gre za vandalizem in da je kdo verjetno preizkušal doma narejeno orožje. Dve uslužbenki celovške Mohorjeve knjigarne sta v sredo med 18.15 in 18.30 slišali tri puke v presledku približno petih minut, vendar po prvem pregledu nista našli poškodb. Drugo jutro pa so uslužbenci po ponovnem pregledu na izloženih oknih našli sledi streljanja. Ker kriminalisti po policijski preiskavi niso našli izstrelkov, sumijo, da je verjetno kdo preizkušal doma narejeno orožje in da ne gre za politično ozadje.

Izraelska rabina pri papežu za obsodbo antisemitizma

Papež Benedikt XVI. se je ob 40. obletnici sprejetja ključnega vatikanskega dokumenta o odnosih z Judi sestal z glavnima izraelskima rabinoma. Vodilna izraelska predstavnik

Aškenazov in Sefardov, Jona Mecger in Šlomo Amar, sta na srečanju v papeževi poletni rezidenci Castel Gandolfo pozvala poglavarja Cerkev, naj jasno obsodi skrunitve sinagog in druge oblike antisemitizma. Je poročala ameriška tiskovna agencija AP. Po besedah obeh rabinov bi moral papež pozvati župnike, nadškofe in kardinale po vsem svetu, naj določijo dan v letu, ko bi pridigali o načelih vatikanskega dokumenta o odnosih z Judi. V dokumentu, ki ga je leta 1965 sprejel drugi vatikanski koncil, je Cerkev zavrnila vse oblike antisemitizma. Papež jima je odgovoril, da se bo poskušal odzvati "na pozitiven način", je na novinarski konferenci po srečanju povedal izraelski veleposlanik pri Svetem sedežu Oded Ben-Hur. Srečanje je sledilo zgodovinskemu obisku papeža Benedikta XVI. v sinagogi v Kölnu prejšnji mesec. Takrat je papež poudaril, da je svet priča porastu novih oblik antisemitizma. Srečanje je sledilo tudi diplomatskemu sporu med Vatikanom in Izraelom, ki se je razvil, ko papež pri naštevanju držav, ki trpijo zaradi terorizma, ni naštel judovske države. Potem ko je izraelski premier Ariel Šaron pisal papežu pismo, je Ben-Hur sporočil, da je spor rešen. Srečanje, ki je prvo srečanje papeža in dveh glavnih izraelskih rabinov, je po poročanju AP pomembno tudi zaradi dejstva, da je bil Benedikt XVI., po rodu Nemec, nekoč član Hitlerjeve mladine.

Vabljeni prevajalci in tipkarji!

G. Dušan Jakomin, postulator v postopku za beatifikacijo msgr. Jakoba Ukmarja, išče prostovoljce, ki bi pomagali prevajati Ukmarjeve govore iz slovenščine v italijanščino. Javijo se lahko tudi osebe, ki obvladajo računalnik in bi bile pripravljene pretipkovati gradivo. Zainteresirani naj kličejo g. Jakomina na tel. št. 328 1395532.

Obvestila

V nedeljo, 9. oktobra 2005, bo ob 15. uri v Gabrjah ob Vipavi zahvalna sv. maša ob 50-letnici duhovniške službe župnika Viljema Žerjale.

Župnija sv. Andreja v Štandrežu vabi na romanje v Rim od 7. do 10. oktobra. Vpisovanje in informacije v župnijskem uradu v Štandrežu.

Baletni oddelek Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel ponuja v tem šolskem letu tečaj sodobnega plesa, ki ga vodi učitelj s strokovno izobrazbo. Namenjen je mladostnikom od 10. leta starosti dalje. Možno so brezplačne poskusne vaje, kjer lahko tečajniki bolje spoznajo vsebino, tehniko in dinamiko sodobnega plesa. Informacije dobite na tel. 0481 532163.

Društvo Jadro iz Ronk prireja dva tečaja slovenščine za odrasle na lastnem sedežu. Tečaja se bosta začela v oktobru in končala v maju: skupno 50 ur po dve uri tedensko. Letos se bo tečaj začel drugi teden oktobra; organizacijsko srečanje bo v ponedeljek, 3. oktobra, ob 20. uri na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2.

Informacije o tečaju lahko dobite pri članih društva, v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Trziču (Informagiovani) na trgu Falcone Borsellino (0481 798011). Tečaja bosta potekala pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete.

Darovi

Za lačne otroke v misijonih: namesto cvetja na grob pok. Dini Terpin daruje družina Vogrič 60,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 30.9. do 6.10.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 30. septembra (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 3. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 4. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 150. obletnica smrti slavnega vojaka Andreja Čehovina. - Izbor melodij.

Četrtek, 6. oktobra: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

Foto DPD

Goriška občinska uprava želi dati novega zagona čezmejnemu sodelovanju

Mara Černic zamenjala občinskega odbornika Damijana Terpina

Občinski odbornik za čezmejna vprašanja in slovensko manjšino odv. Damijan Terpin je v sredo, 21. septembra, sporočil sredstvom javnega obveščanja, da nepreklicno odstopa zaradi osebnih in nikakor ne političnih razlogov. Njegovo mesto je prevzela občinska svetovalka Slovenske skupnosti Mara Černic.

Goriški župan Vittorio Brancati se je - v prisotnosti deželne svetnice Špacapan ter občinskih odbornikov Crocettija in Salomonija - večkrat iskreno zahvalil Terpinu za odlično sodelovanje in opravljeno delo, saj je prvi občan prav po njegovih zaslugi na najboljši način lahko razumel razmere in težave slovenske narodne skupnosti v Italiji. Terpin, je še povedal Brancati, je "izredna osebnost, v občinskem odboru je bil pomembna oporna točka, vsi odborniki so ga zelo cenili zaradi njegove sposobnosti ekipnega dela". Posebno dragocen je bil tudi zaradi navezanih stikov s slovensko vlado in ne nazadnje zaradi svojih poklicnih, odvetniških veščin. Njegova je zasluga, če je bilo na ravni čezmejnega sodelovanja v teh nekaj zadnjih letih storjenega veliko. Projekt o skupni magnetni resonanci, ki je bil nekaj simbol omenjenega sodelovanja, je žal propadel: "To jemljemo na znanje," je s kančkom grenkobe povedal Brancati, takoj nato pa poudaril, da zadeva ni povsem zaključena, saj že razmišljajo o drugih oblikah skupnih uslug na področju zdravstva. O novi odbornici Mari Černic je župan povedal, da se veseli ženske prisotnosti v odboru; njej bo zaupan tudi resor enakih možnosti. Njen doprinos bo predstavljal kontinuiteto, saj pozna občinske hodnike, je sposobna, v zadnjih letih pa se tudi službeno ukvarja ne le z najrazličnejšimi odnosi med obmejnimi ustanovami in or-

ganizacijami, ampak tudi s projektiranjem, izdelavo in predstavitvijo projektov v sklopu evropskih programov. Terpin se je županu zahvalil za zaupanje in besede spoštovanja. Jasno je podčrtal, da njegova odločitev ni politična, ampak izrazito osebne narave. Njegov poklic zahteva namreč celega človeka, on pa nima rad polovičarstva. Poleg vsega tega noče zanemarjati vloge političnega tajnika Slovenske skupnosti, ki mu je bila zaupana maja letos. "Pred nami je leto, ko se pripravljamo na pomembne volilne preizkušnje," je še povedal Terpin, zaradi česar se čuti dolžnega posvečati več energij službi in - prek nje - prizadevanjem za doslednejše izvajanje zakona za zaščito slovenske narodne skupnosti. Nazorno je orisal v zadnjih letih opravljeno delo, omenil tudi težave, ki so se na tej poti pojavile, zlasti v prvih letih ob začetnih korakih uvajanja zakonov 482 in 38, ko se je Gorica razbila na dva dela. "Sedaj je potreben nov impulz," je rekel, da bo čezmejno sodelovanje lahko polneje zaživelo. Ob pogledu nazaj pa ugotavlja, da se je Gorica spreminila, z večjo sproščenostjo gleda na sožitje različnih narodov, kultur in jezikov ob meji. "Vse to je danes bolj normalno, naše mesto je naredilo pomemben korak naprej." Zadovoljen je tudi zaradi pozitivnega razpleta z zadevo Jeremi-tišča in z ureditvijo začasnega sedeža srednje šole Ivan Trnko. Zahvalil se je županu, odboru in večini v občinskem svetu, ker so pogumno in složno nastopili v prid prihodnosti Gorice. Mara Černic je omenila, da je nova vloga zanjo obenem izziv in priložnost. Takoj se bo lotila odprtih vprašanj ter jih tudi s pomočjo in svetovanjem Damijana Terpina začela razpletati. Posvečala se bo zlasti "mikroodnosom" med lju-

dmi in na eni in drugi strani meje, saj je izredno pomembno jih gojiti in utrjevati. V imenu Slovenske skupnosti se je Mirko Špacapan zahvalil Brancatiju in Terpinu. Podčrtal je, da Slovenska skupnost, ki je odločno prispevala k zmagi levosredinske koalicije na zadnjih občinskih volitvah, podpira upravo s svojimi naj-

boljšimi kadri. To bo delala tudi vnaprej, saj je Špacapan tudi tokrat izrazil pripravljenost stranke še naprej podpirati njeno usmerjenost. Ob koncu se tudi mi zahvaljujemo odv. Terpinu za opravljeno delo, Mari Černic pa želimo veliko uspehov na odgovornem odborništvu!

DD

SSO ob odstopu Damijana Terpina

Ob odstopu Damijana Terpina nam je predsednik Sveta slovenskih organizacij za Goriško Janez Povše posredoval naslednjo izjavo. "Z razumevanjem sprejemamo na znanje odstop Damijana Terpina z odborniškega mesta ter mu izrekamo priznanje in zahvalo za izjemno delo, ki ga je opravil za našo manjšino, za vse bolj poglobljeno sodelovanje z večinskim narodom in za čezmejno povezovanje. Gorica je v teh letih postala drugačna, na vsak način prijetnejša, z lepimi perspektivami za prihodnost. Istočasno čestitamo Mari Černic za imenovanje v prepričanju, da bo nadaljevala po zastavljeni poti in s tem izpolnila naša pričakovanja."

Poroča v Gorici

Na mnoga leta!

Dne 18. septembra sta se v goriški stolni cerkvi poročila Sara Bresciani in Tommaso Osso. Obred je vodil Sarin starejši brat, jezuit p. David Bresciani, ob somaševanju drugega brata, p. Ivana, ki je med mašo pridigal, in bratranca p. Frančka Bertolinija. Somaševali so še sobratje p. Robin Schweiger, p. Gino Dalla Vecchia in p. Mirko Pelicon, odgovorni za slovensko mestno duhovnijo. Občuteni obred so ganjeno spremljali starši, veliko število sorodnikov in prijateljev, ki so se zbrali Bogu v zahvalo za življenjsko odločitev novega para. Brat

Ivan je v pridigi poudaril neponovljivost Sarine in Tommasove osebe in Božjo previdnost, ki ju je vodila od zaljubljenosti do zakonske odločitve. Mašo je spremljalo petje Alessandre Schettino. Po obredu so se svatje odpravili v Oglej v vinsko klet Ca' Tullio, kjer je potekalo družabno slavlje. Ob glasbi in dobri jedi je vsako mizo gostov spremljala lepenska s Prešernovo Zdravljico v treh jezikih ob steklenici odličnega vina z Gasparijevo slovensko poroko na etiketah. Slovenska duhovnija v Gorici želi novoporočencema obilo blagoslova na novi poti!

Vljudno vabljeni
na odprtje razstave

SLIKARSKE MOLITVE

SAFET ZEC predstavlja novejša likovna dela v različnih tehnikah

O umetniku bo spregovoril Jurij Paljk.

Kulturni center Lojze Bratuž,
četrtek, 6. oktobra 2005, ob 18. uri

Prisrčno vabim vse župljane, sestre in brata z družinami, sorodnike, sobrate in prijatelje k

ZAHVALNEMU BOGOSLUŽJU ZA 50-LETNICO DUHOVNIŠKE SLUŽBE.

Toda poseben poudarek naj velja zaupni prošnji k Očetu za nove duhovne, še posebej duhovniške poklice pri nas. Srečanje bo v Gabrjah ob Vipavi v nedeljo, 9. oktobra 2005, ob 15. uri.

Župnijski odbor bo nudil vsem pogostitev po maši. Ob neugodnem vremenu bo družabnost v dvorani pod cerkvijo v Rupih.

Bog Vas živi in Božja Mati Marija!

Župnik
Viljem Žerjal

Pobuda za postavitve spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti msgr. Kazimirja Humarja, duhovnika, vzgojitelja, časnikarja, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v spomin-skem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprni kip. Zato pozivajo vse, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprsnega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi.

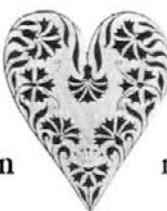
Za postavitev spomenika dr. Kazimirju Humarju ste do 31. avgusta 2005 darovali 3.730 evrov in 250 am. dolarjev. Novi darovi: Elvira Chiabai 300,00; D.M. 25,00; N.N. 25,00; N.N. 150,00 evrov.

Gostilna Devetak organizira v ponedeljek, 3. oktobra 2005, ob 20.15 v gostilni Devetak na Vrhu sv. Mihaela dobrodelni večer

Težka izguba - naj lajša tegobe

PETJE IN BESEDA V SPOMIN NA NEKOGA, KI GA JE ZAHRTNA BOLEZEN ODTRGALA IZ NAŠE SREDE

Nastopili bodo Mladinska vokalna skupina Vrh sv. Mihaela pod vodstvom Marje Feinig Tavčar, ženska vokalna skupina Danica, ki jo vodi Patricija Rutar Valič, in Folklorno društvo Vipava.

V sodelovanju s sovodenjskimi krvodajalci bomo gostili predstavnika onkološkega oddelka CRO iz Aviana, kateremu je namenjen izkupiček večera.

Čotova družina Devetak

Turnir odbojke v Podgori

V soboto, 1. oktobra, se bo ob 15. uri z odprtjem novega igrišča blizu cerkve v Podgori začel turnir odbojke med ekipo Podgore in ekipo iz Pevme, z Oslavja in iz Šumavra. Po turnirju bodo otroci igrali mini nogomet. Za starejše je predvideno tekmovanje v balinanju. Zato prireditelji vabijo vse, ki si to želijo, naj se udeležijo odprtja igrišča in, če hočejo, tudi tekmovanja. Ob koncu bodo vsi prisotni vabljeni na prigrizek.

Predstavitve sezone 2005-06 v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Bogata gledališka, glasbena in razstavna ponudba

Foto DPD

V novem delovnem letu se v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž obeta pestra kulturna dejavnost. Na sporedu so zanimive gledališke, razstavne in glasbene prireditve, ki so jih za našo javnost skupno organizirali Kulturni center Bratuž, Slovenski center za glasbno

vzgojo Emil Komel in Združenje cerkvenih pevskih zborov. Na predstavitvi sezone 27. t.m. so o posameznih točkah spregovorili Franka Žgavec, Silvan Kerševan in Lojzka Bratuž, prisoten pa je bil tudi Sergij Pelhan, ravnatelj SNG Nova Gorica, s katerim KC Bratuž redno sodeluje. O sezoni

bomo še pisali, seznam prireditelj je nazorno prikazan na 16. strani Novega glasa. Povejmo le, da bo v petek, 30. t.m., v KC Bratuž koncert v sklopu Kogojevih dnevov, v četrtek, 6. oktobra, pa razstava najnovejših del velikega slikarskega mojstra Safeta Zeca. Že sedaj vabljeni!

Odgovor na novogoriške razlage

Gorica in ne Stara Gorica

Večkrat smo v Novem glasu brali o Gorici, ki ni ne stara ne italijanska, kakor naše mesto zelo pogosto imenujejo rojaki v matični domovini. To se dogaja, ker Novo Gorico, ki je nastala v povojnih desetletjih na skoraj nenaseljenem ozemlju med Solkanom, Kromberkom in Kostanjevico ter se razrasla v lepo in sodobno mesto, imenujejo kar Gorica, naši pa natikajo druge izraze, da na ta način označujejo obe mesti. Kljub drugačnim razlagam je Gorica na tej strani meje samo Gorica, novonastalo slovensko mesto pa Nova Gorica. K temu obrabljenu vprašanju se vračamo, ker smo pred dnevi v Primorskem dnevniku zasledili članek z naslovom Gorica ali Stara Gorica? "Uradnega pojma ni". Gre za poročilo o sprejehu, na katerem je Niko Jurca, načelnik za okolje in prostor pri mestni občini Nova Gorica, vodil večjo skupino skozi novogoriško mestno sre-

Foto DPD

dišče. Poleg mnogih zanimivosti v zvezi z nastankom in urbanistično podobo Nove Gorice je na vprašanje: Gorica ali Stara Gorica? odgovoril: "Pojem Gorica, vsaj uradno, ne obstaja. Gorico smo z mejo na nek način izgubili, zato ji na slovenski strani pravimo stara." (Navedeno iz Primorskega dnevnika 23. sept. 2005). Trditev je neutemeljena in površna. Znano je - o tem se je veliko pisalo in govorilo ob 1000-letnici Gorice -, da sega prva znana omemba Gorice v davni srednji vek, ko jo cesar Oton

III. v listini z dne 28. aprila 1001 imenuje Goriza, v današnjem črkopisu Gorica. Mar cesarska listina ni uradni dokument? Ni mogoče naštevati vseh drugih primerov, ko se je mesto ob Soči skozi stoletja imenovalo Gorica, v ital. Gorizia, v furlanščini Guriza in v nemščini Görz, in to v uradni in vsakdanji rabi. Naj iz našega časa omenimo samo dva primera: v sejni dvorani Goriške pokrajine se na vidnem mestu na originalen način prepletajo imena Gorice v štirih jezikih, napisana pa so tudi na tablah, ki so jih postavili ob glavnih vseh vhodih v mesto. Glede skrajšanega imena za Novo Gorico pa se vprašajmo, ali bi bilo prav, ko bi bil predsednik slovenske vlade v svojem govoru na prvem praznovanju vrnitve Primorske matični domovini v zvezi z visokošolskima središčema v Kopru in Novi Gorici rekel kar v Gorici? Razumeli bi pač, da misli na takšno središče v naši Gorici. Najbolje bo, da krajevna imena spoštujemo in jih ne samovoljno spreminjamo. LB

V nedeljo, 25. septembra, v župnijski cerkvi sv. Andreja ap.

Sedemnajst birmancev v Štandrežu

Goriški nadškof Dino De Antoni je v štandreški župnijski cerkvi v nedeljo, 25. septembra, podelil zakrament sv. birme se-

demnajstim mladenkam in mladeničem. Slovesnega obreda se je udeležilo veliko vernikov, seveda predvsem svojcev,

obred pa je s kora spremljal cerkveni pevski zbor, ki ga je vodila Tiziana Zavadlav, na orgle pa je igral Silvan Zavadlav.

Kratke

Pokrajinsko tajništvo SSK

Dne 16. t.m. se je sestalo goriško tajništvo Slovenske skupnosti. Prisotne, ki so najprej razpravljali o zakonskem osnutku za ustanovitev Kraškega parka, je deželni svetnik Špacapan seznanil z vsebino in potekom, nato pa so se dogovorili, da bodo osnutek predstavili na teritoriju v sodelovanju z občinskimi upravami in vaškimi društvi. V nadaljevanju so preverili stanje pobiranja podpisov za primarne volitve za izbiro kandidata leve-sredine za goriško pokrajino. Odnosi med pobudniki za primarne volitve in strankami leve-sredine niso najboljši, so ocenili, primarne volitve pa so lahko učinkovito sredstvo odprtega soočenja z volilno bazo. Pri teh volitvah namerava SSK sodelovati z lastnim kandidatom za predsednika pokrajine. Nadalje so navzoči govorili o civilnih gradnjah v Štandrežu, o odlagališču na Malnišču in regulacijskem načrtu v Doberdolu. Tajništvo je z zadovoljstvom ocenilo zagotovitev finančnih sredstev za stavbo šole Trinko, ki jih je odobril odbornik Moreton s posredovanjem SSK. Poglavje zase je bilo obravnavanje političnega položaja v Gorici, kjer SSK podpira župana Brancatija, ki je dosledno spoštoval volilni program, kar se tiče uveljavljanja naših pravic; neprimeren pa je način, kako se vodi soočenje znotraj goriške Marjetice.

Hrast bike slalom

SKD Hrast prireja v soboto, 1. oktobra, ob 14. uri na travniku ob župnijski dvorani v Doberdolu drugo izvedbo Hrast bike slaloma, tekme z gorskimi kolesi po progi med smučarskimi količki. Po lanskem uspešnem prvenstvu, ko se je na kolesarski progi zbralo veliko število otrok in mladih, so organizatorji odločili, da bodo pobudo ponovili. Tekmovanje je v prvi vrsti namenjeno osnovnošolcem in srednješolcem, vabljeni pa so tudi ostali (starejši) ljubitelji gorskih koles, ki bodo tekmovali v posebni kategoriji. Vpisnina je brezplačna. Vpisi se sprejemajo do pol ure pred začetkom tekmovanja tudi na prizorišču tekme. Udeleženci in tekmovalci naj se na progi (travniki ob župnijski dvorani v Doberdolu)

zberejo ob 14. uri. Tekmovanje bo potekalo na 700 m dolgi progi. V dveh spustih bodo kolesarji dokazali svojo moč in kolesarsko znanje. Pred štartom bo uradna predstavitev tekmovalcev in dodelitev štartnih števil. Pred začetkom tekmovanja bodo imeli kolesarji možnost preizkusiti progo. Osnovnošolci (otroci, rojeni v letih 1995-1999) bodo tekmovali po letnikih v kategorijah, ki bodo vključevale vse razrede osnovne šole. Isto velja za srednješolce (otroci, rojeni med 1992 in 1994): v različnih kategorijah bodo glede na letnik rojstva tekmovali fantje in dekleta. Višješolci, starejši športniki, ljubitelji gorskih koles ter ostali pogumneži se bodo spustili po progi kot tekmovalci v prostih kategorijah: moški in ženske. V primeru slabega vremena bo organizator predložil tekmo na nedeljo, 2. oktobra, z istimi urniki. / AČ

Umrli je 36-letni Emil Peric

Hotel je obrniti stran v svojem življenju in zaživeti srečneje, a našel je smrt. Tragično se je pretrgala življenjska nit 36-letnega Emila Perica, ki so ga številni ljudje na Goriškem poznali kot prijaznega in delavnega gostinca v domači gostilni pri Miljotu pri Devetakih. Pred tremi meseci se je Emil preselil k bratu Robertu na kanarski otok Fuerteventura, kraj bajnih plaž in sinjega morja, kjer je že našel zaposlitev v gostinskem objektu. V zgodnjih jutranjih urah petka, 23. septembra, po prvem delovnem dnevu, pa mu je bil usoden padec z motorjem. Obležal je mrtev. Člani našega uredništva izražajo sožalje Emilovima bratoma Aleksandru in Robertu.

Šestdeset mladih podob

V petek, 7. oktobra, bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici prireditev ob 60-letnici obnove slovenskih šol v Italiji. Šlo bo za ponovitev medijskega dela proslave, ki je potekala maja letos na Pomorski postaji v Trstu. Prikazani bodo utrinki iz šolskega življenja v zadnjih šestdesetih letih.

PD Štandrež

Abonma

Ijubiljskih

gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

Nedelja, 9.10.2005, ob 17. uri

Amatersko gledališko društvo
Kontrada - Kanal
Carlo GOLDONI

NERGAČ

komedija

Nedelja, 6.11.2005, ob 17. uri

Gledališče pod Kozolcem -
Šmartno ob Paki
Nicola MANZARI

MRTVI NE PLAČUJEJO

DAVKOV

komedija

Sobota, 26.11.2005, ob 20. uri

Gledališka skupina K.D. Svoboda Izlake
Roderich BENEDIX

ZAKONSKE ZMEŠNJAVE

Nedelja, 11.12.2005, ob 17. uri

D.P.D. SVOBODA ŽIRI
Dramska sekcija
Carlo GOLDONI

SLUGA DVEH

GOSPODARJEV

komedija

Sobota, 21.1.2006, ob 20. uri

Premiera

Nedelja, 22.1.2006, ob 17. uri

Abonmajska predstava
PD Štandrež - dramski odsek
Ivo BREŠAN

HAMLET V SOSEDNJI

VASI

Režija Jože HROVAT

Vse predstave bodo v župnijski dvorani "Anton Gregorčič" v Štandrežu.

Informacije: Božidar Tabaj 0481 20678 - David Vižintin 0481 21332

Prodaja in rezervacija: Katoliška knjigarna - Gorica / Župnijski dom "A. Gregorčič" - Štandrež

Vsako nedeljo od 11. do 12. ure in vsak ponedeljek od 19.30 do 20.30

Abonma 5 predstav 22,00 *, znižano 15,00 *; posamezne predstave 6,00, znižano 4,00 *
*Študenti - starejši od 70 let - društvene skupine in družine

Vabljenil

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Raoul Cenisi 1912 - 1991

Slike in risbe iz avtorjeve zapuščine

Odprije pregledne razstave je bilo v Pilonovi galeriji v Ajdovščini v petek, 23. septembra 2005, ob 18.30. Razstava je nastala v sodelovanju z Musei Provinciali di Gorizia. Kustos razstave je Alessandro Quinzi. Razstava bo na ogled do 21. oktobra. V katalogu, ki je v celoti dvojezičen, dr. Irene Mislej (Uvodne besede) pravi, da sta "vsaj dva relevantna razloga za to, da predstavljamo Cenisija v naši galeriji. Prvi se nanaša na njegovo poreklo,

bil je otrok mešanega zakona, Slovenca Radoslava Česnika, avstrijskega oficirja, rojenega pod Nanosom, in Italijanke iz ugledne dalmatinske družine. Po drugi strani pa pričujoča razstava nam pravzaprav pomaga premostiti praznino v našem poznavanju likovnega dogajanja na Goriškem v 30. letih 20. stoletja." Potem ko so se 20. leta iztekla in ko so deželo zapustili številni slovenski umetniki, se umetniško življenje v Gorici sicer nadaljuje, a ga mi v Sloveniji premalo poznamo. "Mladi

nadrealistično atmosfero. Vrh njegovega ustvarjanja pred 2. svetovno vojno se nam

pokaže v dvojni podobi: v slikah, ki so že bile na italijanski strani večkrat ustrezno ovrednotene, in z nizom risb, ki kažejo avtorjev prirojeni talent za umetniško izpoved s prav minimalnimi likovnimi sredstvi. Čeprav se je Cenisi po vojni odločil za sodniško kariero, njegova umetnostna duša ni mirovala. Najraje se je izražal v risbi, tako v nizu morskih motivov iz rodne Dalmacije kot pri ilustraciji in s prav elegantno in hkrati intimno povedno črto, ko je lovil bežečo mačjo figuro."

Kustos razstave je v svojem tekstu natančno analiziral vsako obdobje Cenisičevega slikarstva (najprej mladostna dela pod vplivom futurizma,

potem pa njegovo svojevrstno sintezo ekspresionizma in surrealizma), posebno pozornost pa je posvetil tudi bogatemu risarskemu opusu. Izbor del na razstavi pokriva kar 50 let Cenisičevega ustvarjanja, od 1932 do 1982. Dela izhajajo iz avtorjeve zapuščine, na ogled jih je 57 med slikami in risbami. Namesto biografije so v

katalogu objavili pogovor z vdovo, gospo Dario Delpin Cenisi, ki je razkrila podrobnosti razgibanega življenja slikarja in človeka Raoula Cenisičaja. Urnik: od torka do petka med 10. in 17. uro; v soboto in nedeljo med 15. in 18. uro; zaprto ob ponedeljkih in praznikih. Za ogled zunaj urnika pokličite na tel. št. (05) 368 91 77.

Inštitut za novejšo zgodovino v Ljubljani

Prispevki za novejšo zgodovino - 2005/1

Inštitut za novejšo zgodovino v Ljubljani izdaja že 45 let revijo Prispevki za novejšo zgodovino. Revija je od nastanka leta 1960 do leta 1986 izhajala pod naslovom Prispevki za zgodovino delavskega gibanja, odtlej pa pod sedanjim imenom. V prvem obdobju je revija objavljala znanstvene razprave in drugo strokovno gradivo, ki je obravnavalo zgodovino delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja, kasneje pa je pričela prinašati tudi drugačno zgodovinsko problematiko, ki obravnava predvsem dogajanje na Slovenskem in širše v drugi polovici 19. stoletja in v 20. stoletju. Pred kratkim je prišla iz tiskarne prva letošnja številka, ki šteje skoraj 200 strani in

prinaša več zanimivih razprav. Na začetnih straneh je objavljena razprava o povezavah med poročili Milesove misije in odločitvijo mirovne konference v Parizu leta 1919 za plebiscit na Koroškem. Gre za predavanje, ki ga je imel prof. Tom Priestly z Univerze v Alberti (Kanada) na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani. Avtor jezikovno razčleni pomembnejše pisne vire, ki so obravnavali oziroma prikazovali razmere na Koroškem in so pomenili osnovo za od-

ločitev ZDA na mirovni konferenci po prvi svetovni vojni glede meje med Avstrijo in tedanjo jugoslovansko državo ter glede ozemlja, na katerem je bil izveden oktober 1920 plebiscit. Razčlenjenih je dvanajst dokumentov o ozemeljski celovitosti Koroške in o narodnostni sestavi njenega prebivalstva. Dragomir Džoić in Stipe Ivanda pišeta o jugoslovanski misli in načelih federalizma na Hrvaškem do prve svetovne vojne. O Stjepanu Radiću in republikanskem gibanju v

Sloveniji v okviru slovensko-hrvaških političnih stikov od nastanka Kraljevine SHS do volitev v Narodno skupščino leta 1923 pa piše Aleksandra Berberih-Slana. Zanimivo branje je razprava Darka Friša o turneji Petra Živkovića in vodstva Jugoslovanske nacionalne stranke po slovenskih krajih leta 1937. Graški zgodovinar Christian Promitzer v svoji razpravi obravnava nacistično znanstveno ustanovo Inštitut za jugovzhodno nemštvo v Gradcu, ki je od leta 1938 pripravljala zasedbe slovenske Štajerske. Inštitut je na začetku opravil demografske in narodnostne raziskave na obmejnih območjih Štajerske, kasneje pa je s svojimi raziskavami podprl nacistično raznarodovalno politiko na slovenskem Štajerskem.

O vojnem nasilju v Brkinih in na Bistriškem v času druge svetovne vojne piše Vlasta Beltram iz Pokrajinskega muzeja v Kopru. Gorazd Bajc z Univerze na Primorskem pa na podlagi dokumentov britanske Uprave za posebne operacije (SOE) podaja pregled devetih misij te britanske obveščevalne službe med italijanskimi partizani v Furlaniji in Karniji v letih 1944 in 1945 ter njihovo percepcijo - dojemanje problema jugoslovansko-italijanske razmejitve. Nevenka Troha objavlja v slovenskem prevodu vrsto pomembnih dokumentov, ki so bili podpisani ob premirju in/ali brezpogojni vdaji Italije leta 1943.

Sicer pa ta številka Prispevkov prinaša še druge priložnostne članke in več ocen in poročil o pomembnih zgodovinskih delih, ki so v zadnjem času izšla v Sloveniji.

MAB

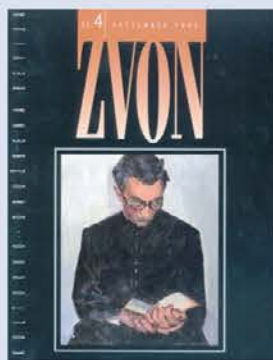
Kratke

Štrekljevo nagrado podelili Mariji Kozar Mukič

Na Gorjanskem pri Komnu so minulo nedeljo podelili 5. Štrekljevo nagrado za izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega blaga v pesmi in besedi. Nagrado je prejela etnologinja, slavistka in raziskovalka Slovencev na Madžarskem Marija Kozar Mukič. Etnologinja, slavistka, kustodinja, urednica, pedagoginja in raziskovalka Kozar-Mukičeva, rojena leta 1952 v Budimpešti, je na ljubljanski Filozofski fakulteti študirala etnologijo in slovenščino, nato pa se je vrnila na Madžarsko. "Kot drzna ptica zmolčanih sanj se od leta 1979 strokovno razdaja etnologiji in vsemu tistemu duhovnemu bogastvu Slovencev na Madžarskem, ki je porok ohranjanja majhnega naroda sredi madžarsko govoreče večine," je v obrazložitvi nagrade zapisal odbor za Štrekljevo nagrado. Kozar-Mukičeva je avtorica stalne razstave "Slovenci v okolici Monoštra" v Slovenskem muzeju Avgusta Pavla v Monoštru, poleg tega pa že tri desetletja ureja slovenske oddaje na madžarskem radiu. Objavila je več kot dvesto znanstvenih in poljudnoznanstvenih spisov ter šest knjig v slovenskem in madžarskem jeziku, pri čemer je žirija izpostavila pionirski etnološki dvojezični besednjak, ki ga je avtorica poimenovala Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem. Kozar-Mukičeva je tudi uredila štiri zvezke dvojezičnega zbornika Etnologija Slovencev na Madžarskem. Štrekljevo nagrado so doslej prejeli Pavel Merku, Milko Matičetov, Zmaga Kumer in Mira Omerzel Merit.

Zvon št. 4

Septembrska številka kulturno-družbene revije Zvon (št. 4) se tokrat začne z uvodnikom Ivana Puca, v katerem avtor ostro napade način postopanja sedanje parlamentarne opozicije v zvezi z že sprejetim zakonom o radiu in televiziji. Ker pa se bo o zakonu izreklo tudi ljudstvo preko najbolj neposredne oblike demokracije, to je referendum, je avtor mnenja, da se iz levičarskih opozicijskih vrst dviguje prah zato, da bi poraženci na parlamentarnih volitvah dokazali, da "niso več v manjšini". Po novi izglasovani normi bi morali večino članov programskega sveta RTV imenovati poslanci in ne več določene organizacije ter društva - se pravi t.i. civilna družba, kar nekateri tolmačijo kot polastitev RTV s strani strankarske večine oz. strank nasploh. Puc se torej najprej sprašuje o meglenem pojmu same civilne družbe, nakar se spusti v vprašanje, "ali se niso stranke po isti logiki polastile tudi ustavnega poudarja, saj njegovo sestavo na koncu določijo poslanci?" Puc je namreč mnenja, da prav ta dosedanja ureditev je brez meril izključevala dele javnosti, omogočala prikrivanje strankarskih interesov in politično manipulirala dele civilne družbe. Revija se v nadaljevanju po ustaljeni tradiciji posveča raznim kulturnim temam, razvrščenim po tematskih sklopih: leposlovju, esejistiki, pogovoru, pričevanju, potopisu. Zvon kot običajno zaključuje rubrika Ocene in prikazi, ki vsebuje knjižne novosti slovenskega prostora. V tem sklopu je med drugim analizirana knjiga Pavleta Merkuja Od babe do smrti (Mladika).

Nova sezona Društva slovenskih izobražencev

Društvo slovenskih izobražencev bo s prihodnjim ponedeljkom, 3. oktobra, začelo sezono 2005/06. Prvi večer bo namenjen pionirjema slovenskega letalstva Edvardu in Josipu Rusjanu. O njunem delu in podvigih bo govoril istrski rojak Srečko Gombač, ki je znan raziskovalec naše primorske preteklosti. Večeri si bodo sledili vsak ponedeljek, kot velja dolgoletna tradicija, napovedani gostje pa so varovanka človekovih pravic Caterina Dolcher, javni delavec Janko Boštjančič, predsednik deželne vlade Riccardo Illy, geograf Jože Velikonja idr. V novembru se bomo med drugim spomnili tudi 30-letnice osimskega sporazuma. To se pravi, da bo problematika posvečena tako krajevni aktualnosti kot raznim srečanjem s kulturniki iz Slovenije, zamejstva in zdomstva. Na sporedu so tudi predstavitve novih publikacij naših založb ter priložnostne pobude, vključno z razstavami. Sestanki Društva slovenskih izobražencev so tudi priložnost za srečanja med znanci in prijatelji, zato so vsi vabljeni na večere v Peterlinovi dvorani v Ulici Donizetti 3.

Za naš jezik

Privilegirati ali dajati prednost?

Italijanski glagol *privilegiare* je bil prvič napisan v 13. stoletju in je pomenil: *dati privilegij*. (Privilegij oz. posebne pravice je takrat uživalo plemstvo). Slovenski glagol *privilegirati* pomeni isto.

A ko so začeli Italijani uporabljati glagol *privilegiare* v pomenu: **dajati prednost, imeti rajši, bolj ceniti, podčrtati, poudariti**, so jih začeli Slovenci (časopisi, radio, politiki) posnemati.

Niti italijanski jezikoslovci ne marajo glagola *privilegiare*, zato ni najmanjšega razloga, da bi ga imeli radi mi. Zaradi tega bomo rekli: V šoli moramo dajati prednost slovenščini (**ne**: privilegirati slovenščino!) Mati ima rajši mlajšega (**ne**: privilegira mlajšega sina!) Treba je bolj ceniti duhovne vrednote (**ne**: privilegirati duhovne vrednote!).

Štipendije sklada »D. SARDOČ«

Upravni odbor Sklada »D. Sardoč« - Onlus razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij:

- pet štipendij v znesku petsto evrov, za učence Državne dvojezične osnovne šole v Špetru. Prošnji mora biti priložen družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- šest štipendij v znesku tisoč tristo evrov za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižnice z učnim načrtom in izidi opravljenih izpitov, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- štipendijo v znesku tri tisoč evrov, za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov.

V prošnjah morajo biti navedeni podatki o drugih prejetih štipendijah. Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe prosilcev na osnovi 5. člena statuta sklada. Štipendije bodo dodeljene do 30. novembra 2005. Za vse potrebne informacije so na razpolago člani odbora Boris Peric (048132545), Zdravko Custrin (0481387310) in Karlo Černic (048178100). Zanimati naj dostavijo prošnje do **31. oktobra 2005** v zaprti ovojnici na sledeči naslov: SKLAD - FONDAZIONE D. SARDOČ C/O Studio Legale - Odvetniška pisarna SANZIN, ulica Diaz št. 11, 34170 Gorica.

V Gorici so predstavili pomembno knjigo o nas v italijanščini

Cultura slovena nel Goriziano - Slovenska kultura na Goriškem

V prostorih palače Goriške pokrajinske uprave na Korzu v Gorici so v petek, 23. septembra, predstavili knjigo Slovenska kultura na Goriškem.

350 strani debelo knjigo večje formata in s posebnim likovnim dodatkom ter z eseji italijanskih in slovenskih strokovnjakov je v italijanskem jeziku izdal Inštitut za cerkveno in družbeno zgodovino iz Gorice - Istituto di storia sociale e religiosa di Gorizia. 13 slovenskih in italijanskih izvedencev je v knjigi Slovenska kultura na Goriškem strnilo kulturni, zgodovinski in družbeni pregled prisotnosti, delovanja in kulturnega življenja Slovencev na Goriškem od zgodnjega srednjega veka vse do današnjih dni. Šlo je tudi za velik medijski dogodek, saj so knjigi na pot prinesli dobrodošlico goriški predsednik pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, goriški župan Vittorio Brancati in goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, medtem ko je koprsko škofijo zastopal generalni vikar mag. Renato Podberšič, prisotnih pa je bilo zares veliko ljudi, veliko tudi Italijanov, kar je dober obet za naprej.

O knjigi je najprej spregovoril predsednik Inštituta za versko in družbeno zgodovino iz Gorice duhovnik in zgodovinar Luigi Tavano, ki je podčrtal pomen Inštituta, ki želi v nekaj letih prikazati v podobnih knjigah vse narodne in kulturne prisotnosti na Goriškem. Po predstavitvi furlanske in letos slovenske kulture, imajo v načrtu še knjigo o nemški, beneški, judovski in nemara tudi italijanski prisotnosti na Goriškem.

"Gre seveda za prvi obsežen pregled slovenske kulture v italijan-

Foto Bumbaca

skem jeziku na Goriškem, a upajmo, da ne zadnji. Knjiga je seveda v prvi vrsti namenjena italijanskim občanom mesta Gorica in Goriške, prav pa je, da bodo po njej segli tudi Slovenci, saj si upam trditi, da česa podobnega v slovenščini sami še nimajo," je bil prepričljiv Luigi Tavano.

Predsednik Goriške pokrajine Giorgio Brandolin je podčrtal predvsem sodelovanje na Goriškem na obeh straneh meje, povedal, da sicer težave še obstajajo, tudi trenja med slovenskim in italijanskim življenjem, a "vsega tega bi bilo veliko manj, če bi se vsi skupaj zavedali svojih skupnih korenin, in prav v tem je pomen te knjige, saj je odličen instrument spoznavanja slovenskega življa pri nas in širše na Goriškem!"

Goriški župan Vittorio Brancati se je ozrl na dolgo pot sodelo-

vanja in tkanja vezi s sosednjo Novo Gorico, poudaril pa tudi to, da še vedno obstajajo težave, ki bi jih lahko premagali tudi z večjim poznavanjem zgodovine. Knjigo Slovenska kultura na Goriškem je pozdravil kot izjemno dobrodošlo in si zaželel, da bi našla pot med italijanske občane, istočasno pa je tudi poudaril, da ni naključje, da knjigo izdaja Inštitut za versko in družbeno zgodovino iz Gorice, "saj je bila prav goriška krajevna Cerkev tista, ki je skozi stoletja ohranjala in branila dostojanstvo različnih kultur pri nas, tudi slovenske!"

Goriški nadškof Dino De Antoni je povedal, da bo prvi bralec in uporabnik knjige prav on, saj da še vedno premalo pozna zgodovino Slovencev na Goriškem: "Seveda sem vesel, ko ugotavljate, da je zgodovina slovenske kulture in drugih kultur Goriške

tesno povezana s krajevno Cerkvijo in goriško nadškofijo, še bolj pa sem vesel, ko vidim, da je med pisci knjige kar nekaj mladih raziskovalcev in zgodovinarjev. Če se mladi navdušijo za zgodovino in se od nje kaj naučijo, jim ne bo potrebno ponavljati istih napak, ki so jih storili naši predniki in smo jih počeli mi. Predvsem pa sem vesel, da smo dobili knjigo, ki nam na temeljit način govori o Slovencih v Gorici, upam, da jo bodo brali vsi, še posebno politiki in javni upravitelji!"

O knjigi so nato spregovorili

podpredsednica Inštituta za versko in družbeno zgodovino iz Gorice, zgodovinarica Liliana Ferrari, ki je furlanskega rodu in je prav na primeru svoje družine prikazala in poudarila pomen prepletanja različnih narodov na Goriškem, kot je tudi poudarila, da se "nikdar ne ve dovolj o sosedu, nikdar se ne ve dovolj o zgodovini, ki je lahko učiteljica življenja, če ji le znamo prisluhniti."

Naš urednik Jurij Paljk je na kratko predstavil avtorje knjige ter izrazil izjemno zadovoljstvo zaradi polne dvorane goriške pokrajinske palače in zaradi prisotnosti številnih italijanskih izobražencev; knjigi pa je zaželel, da bi našla pot med italijanske bralce, "saj se sosedu ne boji samo tisti, ki ga spozna, in ta knjiga je narejena tako, da bralcu predstavlja slovenski narod na Goriškem skozi njegovo najlepšo stran, skozi kulturo." Glavni govornik na predstavitvi je bil zgodovinar Jože Pirjevec, ki je s svojim tehtnim posegom in briljantnim slogom očaral številne prisotne, predvsem pa vzkliknil na glas: "Srečna je Gorica, zares srečna, ko si privoščijo dogodka take kulturne širine, kot je

nocojšnji, ko predstavljamo zajetno knjigo o slovenski prisotnosti na Goriškem. Kot Tržačan vem, kaj govorim, srečna je Gorica, ko ohranja duh sodelovanja, sožitja, tistega plodnega življenja različnih narodnosti in različnih kultur, ki imajo svoje korenine v Ogleju,

v Cerkviji iz Ogleja!" Pirjevec je v kratkih obrisih predstavil slovensko prisotnost v Gorici in širše na Goriškem. Med najpomembnejše dejavnike slovenske kulture na Goriškem je omenil reformacijo, izjemno vlogo Cerkev in sloviti primorski duhovniki, kot je tudi omenil najbolj srečno obdobje Gorice, ko je tik pred prvo svetovno vojno bila tudi dejanski vseslovenski kulturni center.

Jože Pirjevec je o knjigi še dejal, da bi jo morda kazalo prirediti še za najmlajše in za mladino, se pravi, narediti jo prijetnejšo in jo opremiti z izvirnimi ilustracijami, kar bi bilo po njegovem "bolj zanimivo za mladino, kajti to knjigo je preprosto treba brati!"

V knjigo Slovenska kultura na Goriškem so svoje eseje prispevali zgodovinarji: Liliana Ferrari, Franc Kralj, Branko Marušič, Sergio Tavano, umetnostni zgodovinarji in likovni kritiki: Verena Koršič Zorn, Joško Vetrh, Alessandro Quinz, Ivan Žerjal, glasbeni pedagog Silvan Kerševan, etnologinja Inga Miklavčič Brezigar, pisatelj Alojz Rebula ter slovenistka Lojzka Bratuž. Knjiga na zgoščen način prikaže slovensko kulturo na Goriškem in njene vidnejše posameznike, in to na vseh področjih, od glasbe do stavbarstva, od slikarstva do narodnih noš in navad, slovenskih običajev, od zgodovine od same naselitve, preko srednjega veka do današnjih dni in do zgodovine Cerkev in goriške, primorske duhovščine, brez katere si slovenske prisotnosti v današnji Italiji in širše na Goriškem sploh ne bi mogli predstavljati. Na koncu knjige je tudi imensko kazalo krajev in oseb, le-teh je več kot 1500 (!), ter pregled zgodovinskih knjig o prisotnosti Slovencev na Goriškem, ki ga je pripravil starosta goriških zgodovinarjev Branko Marušič. Knjigo je natisnila slovenska tiskarna v Gorici Grafica Goriziana, njen izid pa sta podprli goriška občinska uprava in Goriška pokrajina.

ZUT

Goriška Mohorjeva družba / Predstavitev knjige Maje Melinc

Dojemanje smrti kaže na odnos do življenja

Polna mladosti, življenja in primorske širine je bila krstna predstavitev zadnje knjižne novosti Goriške Mohorjeve družbe. Msgr. Oskar Simčič je prek govora prikazal življenje in delo Maje Melinc s Kamnega pri Kobarižu, diplomiranke iz slovenskega jezika in književnosti ter iz sociologije kulture, avtorice knjige z naslovom *Motiv smrti v delih Goriške Mohorjeve družbe*. "V tem, kako ljudje do-

jemajo smrt, se kaže njihov odnos do življenja," je povedala Melinčeva, ki je s svojo diplomsko nalogo želela posredovati ljubljanskim kolegom zavzetost primorskih ustvarjalcev, ki so - zlasti v prvih desetletjih GMD - ljudi modro učili, naj živijo, kot bi morali umreti jutri. Danes nihče več ne govori o smrti, vsi se ji izogibamo, ker je način življenja drugačen. Tudi Mohorjeva družba se spreminja, prilagaja

se potrebam bralcev in zato ponuja tudi razvedrilne teme, čeprav ostaja vedno zvesta mohorjanski misli. Avtorica je na kratko povzela tudi glavno sporočilo svoje druge diplomske naloge, in sicer o politično angažiranem slikarstvu Toneta Kralja ter tako pokazala na vzporednico: kar so avtorji goriške založbe izražali z besedo, je veliki slikar, ki je okrasil celo vrsto cerkva v naši deželi, počenjal s čopičem v roki.

Foto DPD

Vabilo k abonmaju

Boris Kobal - Sergej Verč

ZAFRKON

Novi KABARET priljubljenih tržaških ustvarjalcev. Duhovita in prodorna refleksija "novega pojmovanja zgodovine".

Trst - Kulturni dom - petek, 30.9.

Trst - Kulturni dom - sobota, 1.10.

Trst - Kulturni dom - nedelja, 2.10.

Gorica - Kulturni dom - ponedeljek, 3.10.

Vstopnice so že v prodaji pri blagajnah za abonente 50% popust

...z drugimi besedami, v novo poglavje.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

vpisujemo abonma za sezono 05-06

Pozor: ugodnost pri predstavi ZAFRKON - za abonente 50% popust

TRST

Vpisovanje poteka pri
gledališki blagajni
urnik blagajne:
od ponedeljka do petka
10.00 - 13.00 17.00 - 20.00
tel.: 800 214302
ali 040 362542

www.teaterssg.it

Brezplačna številka
800 214 302

vpis abonmajev sprejemajo tudi poverjeniki

GORICA

Vpisovanje poteka pri blagajni Kulturnega doma od ponedeljka do petka
tel.: 0481 33288
10.00 - 12.30 16.00 - 18.00
v Katoliški knjigarni od torka do sobote
8.00 - 12.00 15.30 - 19.30

Župnijski romarski izlet na Trsat

Istra in njene znamenitosti

V nedeljo, 18. septembra, smo Bazovci, Padričarji, Peskarji, Dražani in Gročanci ali lepše nekateri posamezniki iz teh vasi odpotovali na enodnevni romarski izlet na Trsat nad Reko. Hoteli smo spoznati Istro in nekaj krajev v njej. Glavni cilj je bilo Marijino svetišče na Trsatu. Ob 7. uri smo odpotovali z doma in v prijetni družbi zavetnice mornarjev in pomorščakov občudovali iz Nazareta prineseno hišico, kjer so se kmalu po nastanku proti koncu 13. stoletja začeli dogajati mnogi čudeži. To hišico naj bi angeli pozneje prenesli tudi v italijansko mesto Lore-

slikali. Z dobrim in okusnim kosilom v bližnji restavraciji smo se okrepčali, a žal tudi opazili, da se je začelo napovedano deževje, ki nam je hote ali ne hote skrajšalo popoldanski del izleta. Družba je sicer ostala vesela, zato smo si po kosilu vsaj z avtobusom ogledali nekatere znamenitosti mesta Reke in se nato ustavili v znamenitem turističnem kraju Opatiji. Nekateri žene so si nakupile lepe vezene prte, mnogi pa smo si ohladili in posladkali usta in grlo z zares dobrim sladoledom. Ob petju in smešnicah smo se naenkrat začeli bližati domu, kar je morda tudi edina slaba

to. Svetišče je z leti pridobivalo na veljavi in večkrat so ga povečevali.

V kapeli zahval smo imeli sveto mašo, delno tudi v italijanskem jeziku, saj je bilo z nami 8 oseb italijanskega materinega jezika. Pred cerkev so leta 2003 postavili kip pokojnega papeža Janeza Pavla II., kmalu po njegovem obisku tega svetišča, pred katerim smo se tudi

značilnost tega našega potovanja, namreč, da smo se prežgodaj vrnili domov. To je že tretji naš skupni izlet v bolj deževnem vremenu in močno upamo, da bo naslednji, pa čeprav komaj naslednje leto, v lepem in prijaznem vremenu. Hvala vsem za prijetno družbo, za zbrano molitev in petje in seveda nasvidenje na drugem izletu.

PRED PRIMARNIMI VOLITVAMI Romano Prodi v Trstu

Trst je treba odpreti skupnim raziskovalnim načrtom

Ali si lahko Slovenci v Italiji pričakujemo, da bomo v prvih 100 dneh mandata vaše vlade končno dočakali udejanjanje zaščitnega zakona?

“Ravnokar smo o tem razpravljali - med krajšim sestankom, ki so ga pokrajinski in deželni politični tajniki ter parlamentarci F-Jk Prodi jeve koalicije imeli z gostom v dvorani hotel Savoya ob sklepu njegovega obiska v Trstu. Razložili so mi, da je zakon ostal dolgo časa neuresničen. Ali bomo za njegovo uveljavitev uporabili 99, 100 ali 101 dan, ne bi znal odgovoriti. Ponavljam pa obvezo, naj ta prostor postane stičišče povezovanja raznih narodnostnih skupnosti: ne govorim le o golem sodelovanju, a o nečem, kar je veliko bolj pomembno; mislim namreč na skupno čezmejno raziskovanje,” tudi v luči prizadevanja evropskega komisarja za razvoj Potočnika.

“Vaš prostor lahko postane izrednega pomena za skupne raziskovalne načrte; tako bo vendar lahko prišlo do izmenjave delovne sile, kvalificirane, a ne samo te. Bolj kot razna jamčenja, bi raje poudaril potrebo po koraku naprej, ki ga moramo storiti, saj bomo drugače zaostajali.” Tako nam je povedal Romano Prodi, ki je prišel v Trst, da bi z odra, postavljenega na prikolici rumenega tovornjaka, s katerim je začel turo po Apeninskem polotoku, prepričal volilne upravičence o nujni korenitga preobrata v državni politiki.

bomo zamenjali etiko”. Slednja je namreč dandanes v Italiji pod udarom različnih faktorjev: osebne politike, pre-

Foto Kroma

V umirjenem slogu, ki je zanj tako značilen, kot je za Berlusconi prepoznaven neobrzdani in samopoveličevalno vsiljivi se je bivši predsednik evropske vlade podal v analizo stanja države, “ki je izgubila zaupanje državljanov in ugled na mednarodnem prizorišču. Nove volitve so edina rešitev, da se znebimo tega zagatnega položaja”. Iztočnica, na kateri je bil osnovan Prodi jev tržaški obisk, je slonela na temah etike odgovornosti in prostovoljnega dela. Vodja Unije, ki se bo 18. oktobra predstavil na primarnih volitvah levo sredinskega tabora, je prepričan, “da bomo državo spremenili le tako, da

visokih stroškov institucij, prevelikega števila zunanjih konzulentov, na katere se naslanjajo ne samo deželni organi, zgrešenih finančnih zakonov, ki uničujejo državni proračun, zmanjšanja socialnih uslug ter vedno bolj neznosnega položaja, v katerem se nahajajo mlajše generacije pri iskanju zaposlitve. Tako je mnenja Prodi, za katerega veljajo primarne volitve (tako na državni kot krajevni ravni) predvsem za demokratično sredstvo pri ljudski pooblastitvi političnega kandidata. Odgovori na vprašanja, ki so jih Prodi postavljali novinar dnevnika Il Corriere della Sera Aldo Cazzullo, odgovorni

urednik tržaškega Il Piccolo Sergio Baraldi ter televizijski voditelj Patrizio Roveri, ki je večer tudi povezoval, so jasno nakazali smernice njegove politike, ki si prizadeva, da se ponovno ovrednoti pojem demokracije in podkrepitve vsedržavne razvojne politike, saj je “proizvodnja danes ista kot leta 1998”. Pri finančnih posegih je bil gost nedvoumen: treba je pospešiti razvoj in spojitve preko 2000 podjetij, ki so na svetovnem tržišču prisotne z majhnimi specifičnimi proizvodi; fleksibilnost v delovni politiki velja ohraniti le pri začetni vajeniški dobi, nakar je treba mladim delavcem nuditi možnost gotove prihodnosti; pri državnih obveznicah je treba uvesti postopno obdavčenje, da bodo družine imele več duška. O raznih odpustih (gradbenih ali drugačnih) pa ni govora! Če pa pogled upremo v svetovna dogajanja, Prodi nima dvomov: demokracijo ne gre izvažati z orožjem, a na način, ki ga je svetu pokazala širitve EU na vzhod, to je z demokratičnim postopkom. Ravno v tem evropskem kontekstu in tudi sprotno dejstva, da so se gospodarske smernice spet vrstile v Sredozemlje, je treba ponovno ovrednotiti naše mesto, ki naj v sodelovanju s koprsko in reško luko postane pomembno evropsko središče, kot je bilo nekoč. Naj še dodamo, da je med pogovorom o socialni sodelovalni tudi ravnatelj Dijaškega doma Gorazd Pučnik, ki je Prodi nagovoril v slovensčini.

Igor Gregori

Klasična harmonika

Tekmovanje Fisa...armonie v Trstu

V nedeljo se je zaključilo s slovesnim nagajevanjem najbolj zaslužnih udeležencev tretje mednarodno harmonikarsko tekmovanje “Fisa...armonie v Trstu”. Pobuda, ki jo soorganizirata društvo Altamarea in Glasbena matica ob sodelovanju društev Cluster in Musica Libera, je nastala kot konkretna spodbuda k vrednotenju harmonike in širitvi njegove literature. V ta namen in ob nujni podpori številnih sponzorjev, katerim so se letos pridružile tudi nekatere zelo prestižne firme harmonikarskih podjetij iz Castelfidarda, se tekmovanje

iz leta v leto bogati in dopolnjuje z dodatnimi in komplementarnimi pobudami: štiridnevni program je letos zaobjel poleg avdicij kandidatov (ki so se lahko prijavi ne samo kot solisti, temveč tudi v komornih in orkestrskih zasedbah) in koncertnih trenutkov tudi muzikološko poglobitev s predavanjem in predstavitev strokovne publikacije. O razvoju harmonike in njene literature je ob otvoritvi manifestacije spregovoril publicist in muzikolog Aleks Jercog, ki je tudi avtor bogato opremljene knjige za poznavalce in sladokusce o

skoraj legendarnem modelu harmonike Super VI Scandalli. Po začetku se je v tržaškem židovskem muzeju Carlo in Vera Wagner tekmovanje nadaljevalo v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah. V petek se je pričelo naporno delo kandidatov in članov žirije, ki so prisluhnili nastopom preko 100. mladih glasbenikov na avdicijah sedmih kategorij. Nastopajoče, ki so prihajali iz Slovenije, Italije, Hrvaške, Srbije in Ukrajine, je ocenjevala mednarodna žirija odličnih pedagogov in glasbenikov, ki so jo

sestavljali Borut Zagoranski, Slavko Magdič, Eliana Zajec in mladi tržaški talent Igor Zobin, dejavni koncertant in zmagovalci številnih prestižnih tekmovanj. Predsednik komisije pa je bil ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj. Splošni nivo tekmovanja je bil po oceni komisije dober, kot je kazal tudi povsem prijeten in zanimiv koncert nagajencev: lepo so se izkazali predvsem najmlajši in, seveda, koncertanti, medtem ko so tekmovalci srednje starosti predstavljali najbolj šibko točko letošnje izvedbe (žirija ni podelila prvih in drugih nagrad v C kategoriji). Predstavniki Slovenije so se kar dobro odrezali s prvimi nagradami v kategorijah A (David Novak) in G (harmonikarski

orkester Glasbene šole iz Nove Gorice) ter z drugo nagrado tria Slo A3, ki je obenem prejel posebno priznanje za najboljšo izvedbo sodobne skladbe. Tudi hrvaški harmonikarji so odnesli nekaj prvih nagrad z dobrimi nastopi Marka Matića (kat.B) in Marije Vukoja (kat.D). Člane komisije je na poseben način navdušil srbski harmonikar Rade Mijatović, ki je zaslužno osvojil prvo nagrado v važni kategoriji koncertantov. Tudi Glasbena matica iz Špetra se lahko veseli uspešne udeležbe: šolski harmonikarski orkester, ki ga vodi Aleksander Ipavec, je prejel drugo nagrado v svoji kategoriji, med najmlajšimi solisti pa sta dosegla drugo nagrado Leonardo Snidar in

Giovanni Banelli; slednjemu so podelili tudi posebno nagrado za najboljšega udeleženca dežele F-Jk. Zaporedje avdicij je imelo v soboto koncertni premor z nastopom odličnega dua Mario Stefano Pietrodarchi (harmonika in bandoneon) - Andrea di Paolo (klavir), ki je s tankočutnimi interpretacijami zimzelenih skladb Astorja Piazzolle navdušil občinstvo. Misel organizatorjev gre že na prihodnjo izvedbo tekmovanja, za katero obetajo še dodatne novosti in predvsem uvedbo dodatnih kategorij in obogatitev muzikološko usmerjenih pobud za vedno globlje in primernejše spoznavanje in odkrivanje neizmerno bogatega in razvejanega sveta harmonike. RP

ŠC Melanie Klein

Konec lanske sezone in začetek nove

Letošnjega poletja se bomo dolgo spominjali zaradi nenavadno kislega vremena, mali udeleženci poletnih središč pa prav gotovo tudi zaradi prijetne družbe, vselega vzdušja in zanimivih izkušenj, ki so jih doživeli v julijskih, avgustovskih oz. celo prvih septembrskih dneh. V priredbi študijskega centra Melanie Klein, v sodelovanju z Didaktičnim ravnateljstvom Sv. Jakob ter ob podpori Dežele F-Jk je namreč od 29. avgu-

sta do 9. septembra potekal poletni center Zlato sonce, ki je v prenovljene prostore otroškega vrtca v ul. Frausin privabil otroke od 3. do 10. leta starosti (na sliki med izletom v Gradež) in ki je tudi uradno sklenil delovno sezono 2004/05. Pri mladem društvu pa je že nared koledar s pobudami za novo šolsko leto. V kratkem bosta stekli prijavljeni jezikovni delavnici za najmlajše Besedni ringaraja in Slovenske

urice. Prva je namenjena malčkom, ki izhajajo iz slovenske govorečega družinskega okolja, da bi utrdili in dodatno razvili svoj besedni zak-

lad. Slovenske urice pa so primernejše za tiste otroke, ki sicer obiskujejo slovenske vrtce, a se s starši v glavnem pogovarjajo v italijanščini. Članice

obdaja. Glavna učna metoda vseh pobud bo igra, razbremenilno in zelo učinkovito sredstvo, ki hkrati spodbuja otroka k sodelovanju ter njegovemu

vsestranskemu razvoju. Tudi za odrasle so pri ŠC Melanie Klein pripravili kar pestro ponudbo. Ob tečaju slovensčine in sprostitilnih srečanjih z naslovom Poti sproščanja bo novembra stekel še prvi od sedmih večernih seminarjev. Poskrbljeno pa bo tudi za razvijanje njihove ustvarjalne žilice: v predbožičnem času se bodo posvetili pripravi okrasnih predmetov na temo božičnih praznikov. Za dodatna pojasnila je na voljo telefonska številka 328 4559414 oz. elektronski naslov info@melanieklein.org ali društvena pisarna, ki po novem ne sprejema več ob sredah, temveč ob sobotah, med 16.30 in 18.00.

AL

STRANKA SLOVENSKE SKUPNOSTI Tiskovna konferenca

Tragikomično ravnanje večine

“Vi močno sovražite Italijane. Zato ste jih v letih 40 mučili in trpinčili, nakar ste jih metali v fojbe, v morje ali bogve kam. Edino krivdo, ki so jo tisti reveži nosili, je bila ta, da so pripadali italijanskemu narodu. Od takrat je minilo nekaj desetletij, ampak vi se niste prav nič spremenili in še vedno gojite sovraštvo do Italijanov”.

Tako se je glasilo pismo, ki ga je stranka Slovenske skupnosti prejela na svojem sedežu v Trstu letošnjega avgusta. Pod temi zloglasnimi besedami se je nahajal podpis: Italijanski fašist.

Pismo je služilo pokrajinskemu tajniku SSK Petru Močniku kot iztočnica za začetek tiskovne konference, ki je potekala v petek minulega tedna, na kateri je odvetnik podal

dokaj zaskrbljujočo sliko položaja pravic naše manjšinske skupnosti na Tržaškem. Prejeto pismo je še dodaten dokaz, da se je stopnja strpnosti v našem mestu zmanjšala, rav-

namera, ki želi povzročiti prelom v družbenem tkivu. Močnik je mnenja, da se je trend sožitja prekinil po izglasovanem zaščitnem zakonu leta 2001. “Ko je vlado prevzela

bile naše pravice dodatno prikrajšane”, je dejal pokrajinski tajnik SSK, ki se je nato podal v sistematični pregled izigravanja naše skupnosti predvsem s strani lokalnih javnih ustanov.

Med tolikimi primeri se lahko zaustavimo le pri enem, ki zaradi svoje tragikomičnosti vzbuja na naših ustnicah celo nasmeš. Občinska uprava je pred časom odprla urad v Ul. Giotto, ki naj bi služil za slovensko poslovanje in v katerem je zaposlena slovenska uslužbenka. Ta pa ne more izdajati nobenega dokumenta. Ko se je občan obrnil na prefekto Sorge, v kolikor mu niso v uradu izdali dvojzložne osebnice izkaznice, mu je ta odvrnila, da urad ne izdaja zaželenih dokumentov, ker

se zaščitni zakon ne izvršuje... Močnik je zato dejal, da je SSK že opozorila pristojne evropske organe, naj posežejo.

Foto Kroma

no tako so se zmanjšale naše pravice na institucionalni ravni. Vse to priča, da stoji takemu položaju v ozadju jasna

desno sredinska koalicija aprila istega leta, se je začelo stopno ne izvajanje zakona, oz. začelo se je obdobje, ko so

NOVA SEZONA SSG Uvod k abonmaju

Pupkin Kabarett in nepričakovani Paolo Rossi nadvse zabavna

Slovensko gledališče je novo sezono začelo z velikim nasmehom. Z lahkim srcem lahko zatrdimo, da si priredi-

odlično odzvala na uspešni marketinški izziv kadra SSG, ki je na oder Kulturnega doma povabil ekipo Pupkin Kabarett, ki se kar nekaj let vsak pone-

dolgoletni karieri docela naučili kabaretnih tempov in točno vedo, da so gledališki preobrat poper, za katerim občinstvo hlasta. Tako je bil vložek italijanskega komika Paola Rossija, ki je skupni nastop sklenil, tako nepričakovan kot dobrodošel, kljub temu da bi večer gotovo ostal v spo-

minih ne glede na njegovo prisotnost. Rossi je namreč podaril dodatni blišč že itak odličnemu nastopu vsakega člana ansambla Pupkin. S posameznimi samogovori ali pa z dvo-

govori so Alessandro Mizzi, Stefano Dongetti, Laura Bussani, Gualtiero Giorgini, Nazzeno Bassi in naš Janko Petrovec ob glasbeni spremljavi skupine Niente Band (tokrat v zasedbi Stefana Bembija, Piera Purinija, Flavia Davanza, Lukina, Mateja Špacapana, Gabriella Franca) dali od sebe najboljše ‘kose’ svojega repertoarja, ki je menda najbolj učinkovit kritični daljnogled, s katerim lahko upremo pogled v obsedenost naše tržaške politične in civilne družbe. Duhovite replike svojevrstne proze Stefana Dongettija, ki je v svoji sinji obleki očaral tako dame kot gospode, so se gladko spajale z monologi državnega in krajevnega političnega značaja Alessandra Mizzija, ki je v duu z Lauro Bussani pričljivo odigral tudi vlogo moža, ki mu je žena izziv za duhomorni samomor.... Na srečo so se tako izvajalci kot občinstvo samo oddahnili na žuru, ki je po predstavi potekal v pritličnih prostorih Kulturnega doma. Glasbo sta vrtela Dj-a Rajko in Bullo.

IG

Foto Kroma

telji niso mogli zamisliti bolj uspešnega starta, s katerim si zagotoviti zvestobo tako lepega števila gledalcev letošnjemu gledališkemu sporedu. Publika se je v soboto minulega tedna

deljek uspešno kosa z neizprosnim, vendar prisrčnim in iskrenim svetom kabareta v prostorih nadvse potrebnega tržaškega gledališča Miela. Člani ansambla Pupkin so se v

Med duhovnimi vajami nam je voditelj dr. p. Leopold Grčar pripravil presenečenje: ob predvajanju diapozitivov nam je pripovedoval o zamaknjenki Magdalena Gornik, ki bi lahko dosegla čast oltarja. Magdalena Gornik se je rodila 19. julija 1835 na Gori pri Sodražici, nedaleč od Ribnice, preprostim kmečkim staršem kot tretja od sedmih otrok. Bila je telesno šibka, bolehnata, boječja, a prijazna in bistre glave. Gora je sestavljena iz več vasic. Magdalena je živel v vasi Janeži. Njena rojstna hiša še stoji. Župnijska cerkev, posvečena Mariji Snežni, je zidana na nadmorski višini 858 m. Za življenje Magdalene na Gori ni bilo šole. Magdaleno je naučil brati in pisati v slovenščini tedanji župnik. Magdalena je nato poučevala skupino deklic branja, pisanja in verouka. Magdalena je bila zelo pobožna že od otroških let. Ko je pri dvanajstih letih prvič prejela sv. obhajilo, jo je prevzela tako

močna ljubezen do Jezusa, da jo je obsla takšna šibkost, da se je s težavo vrnila od obhajilne mize do svojega mesta. Od tedaj se je popolnoma predala tej ljubezni. Njen stik z nadnaravnim se je pričel istega leta, to je 1847. Nekega pomladnega dne jo je mati poslala na njivo po plevel za hrano prašičem. Tam je zagledala ženo, oblečeno v bela in modra preprosta oblačila. Zbala se je in zbežala. Žena pa jo je priklicala nazaj. Spustili sta se v pogovor. Žena ji je razodela, da je Jezusova Mati in ji priporočala, naj vedno bolj ljubi njenega Sina Kristusa. Magdalena ni mogla verjeti, da je ta preprosto oblečena žena res Marija. Tedaj je žena potrdila, da je Jezusova Mati in Mati vseh ljudi. Zažarela je v blesteči beli obleki in izginila. Magdalena je hudo zbolela. Bolel jo je trebuh in ni

Še en odmev z duhovnih vaj

Magdalena Gornik - svetnica?

prenašala hrane, razen koščka kruha in vode. Približno čez leto dni, ko je bolna samevala pred hišo, se ji je spet prikazala žena in jo vprašala, zakaj je

Božja in ji zagotovila, da odtlej ne bo več lačna in da bo hrano dobivala iz nebes. Od takrat se je Magdalena vsak večer zamaknila in v tem stanju preje-

žalostna. Odgovorila ji je, da zato, ker je bolna in lačna. Žena se je spet razodela kot Mati

mala iz okoli stoječih nevidnih rok sv. obhajilo pod podobno kruha in vina ter majhno

količino posebne nebeške hrane v ovalni obliki. To so pogosto videli tudi okoli stoječi ljudje. Navadne hrane se ni več dotaknila, niti vonja po njej ni mogla prenesti. Iz ljubezni do križanega Jezusa je Magdalena prostovoljno sprejela vse bolečine in stigmate. Dolgo jih je skrivala, dokler je niso našli okrvavljene v nezavesti. Odtlej se je o njej širil glas in mnogi rado vedneži, častilci, zdravniki, strokovnjaki so jo hodili obiskovat in študirati ta fenomen. Seveda je imela tudi mnogo nasprotnikov. Župniki in sodrodni so ji stali ob strani. Po 47 letih trpljenja je v zamaknjenju na prvo postno nedeljo, 23. februarja 1896, umrla. Na pokopališču na Gori ima lep spomenik. Spomenik stoji tudi tam, kjer se ji je Marija prvič prikazala. Magdalena je v zamaknjenjih videla Sv. Trojico, Marijo, angele in nekatere svetnike. Videla je tudi trpljenje duš v peklenu in vica. Marsičesa se je pri tem naučila in povedala lju-

Ogledali si bomo še druge mariborske zanimivosti. Pridružil se nam bo pesnik, g. Stanko Janežič. Informacije in vpisovanje čimprej, do zapolnitve mest, na tel. št. 040 639949 (Bole), 040 43194 (Martelanc) in 040 225468 (Puntar).

Združenje prostovoljcev Hospice Adria - onlus vabi na okroglo mizo, ki bo v torek, 11. oktobra 2005, ob 18. uri v dvorani Baroncini, ul. Trento št. 8, na temo: Evtanazija in podaljšanje življenja za vsako ceno. Kaj pravijo različne veroizpovedi? Sodelujejo: msgr. Gianpaolo Muggio, rabin Ariel Haddad, dr. Sergio Uicich in menihinja Malvina Savio.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria-onlus vabi v skupino za podporo žalujočim po izgubi drage osebe. Prvo informativno srečanje in predavanje bo v četrtek, 13. oktobra 2005, ob 17. uri v centru za prostovoljce F-JK (CSV - Centro servizi volontariato FVG), ul. Torrebiana 21, v Trstu. Predvideno je osem srečanj, vsak četrtek od 17. do 18.30. Za prijave in informacije za skupino je na razpolago tel. št. 040 421880.

Darovi

V spomin na Marto Godina daruje N. Martelanc 20,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Barkovljah.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

obvešča, da se bodo v soboto, 1. oktobra 2005, obnovili tečajji za pritrkovanje. Prvo srečanje bo v Finžgarjevem domu na Opčinah ob 16.30. Tečaj bo vodil prof. Andrej Volk. Za informacije Matjaž Rustja, tel. št. 328 5446894

DEVINSKI GRAD Glasbena pobuda

Koncert prijateljstva je uspel kljub vetru

Na dvorišču devinskega gradu je v četrtek minulega tedna potekal Koncert prijateljstva, ki so ga v skupni režiji priredili Generalna konzulata Republike Slovenije in Hrvaške ter glasbenik Et-tore Michelazzi. V dokaj hladnem jesenskem ozračju, podkrepilnim z vsiljivo burjo so se na naravnem odru, postavljenem pod kamnitim stolpom, zvrstili motivi jazz standard glasbe v priredbi slovensko-ita-

lijansko-hrvaške skupine Adriatic Ensemble, ki jo sestavljajo pevki Martina Feri in Vivien Galletta, kitarist Marko Feri, bobnar Aljoša Jerič, kontrabasist Andrea Zullian, pianist Vladimir Babin in sam Ettore Michelazzi, ki igra na flavto. Šlo je za zanimivo pobudo, kateri je pri-sostvovala tudi skupina študentov devinskega Jadranskega zavoda in ki bi se po željah prirediteljev lahko v času spremeni-la v stalnico koncertnih srečanj.

dem. Marija je po njej rotila: “Grešniki, spreobrnite se, da vas ne zadenejo bolezn, voj-ske in drugo gorje!” Magdale-na je svoje trpljenje darovala Bogu prav v ta namen, da po možnosti odvrne Božjo jezo od svojega naroda. Svoje trpljenje je izročala ljubljenuemu Jezusu, da ga pridruži svojemu trpljenju za zveličanje duš. Pričevanja so pisali župniki in Magdalena sama. Okrog tisoč strani gradiva leži v Nadškofij-skem arhivu v Ljubljani. Mag-dalena pa leži skoraj pozablje-na na Gori pri Sodražici. Toda končno se je vendar nekaj zganilo! Po zaslugi p. Leopolda smo udeleženke duhovnih vaj v Domu blagrov v Trstu avgusta 2005 prve pod-pisale prošnjo, naj se začne pos-topek za beatifikacijo te mučenke Božje ljubezni. Snov za ta zelo nepopolni spis sem črpala deloma iz preda-vanja p. Leopolda, deloma iz knjige Gora pri Sodražici in življenje Magdalene Gornik, ki jo je izdal Župnijski urad Gora.

Nada Martelanc

Narodni svet koroških Slovencev ima novo predsedstvo

Kronika, želje in stvarnost

Trenutni položaj koroških Slovencev bi lahko kronološko komentirali kot sosedico novih dogodkov: Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) ima navsezadnje novo predsedstvo (predsedniku Matevžu Grilcu bodo stali ob strani še trije

se vprašanje topografskih napisov ni premaknilo niti za milimeter. Po spodletelih pogovorih na Dunaju so na Koroškem sicer postavili pet topografskih napisov, izmed katerih so nekatere kaj kmalu običajni neznanci poškodovali.

kasneje pa še neznanka v zvezi s prijavami k samemu dvojezičnemu pouku, ne omogoča, da bi daljnoročno lahko računali na šolsko omrežje, kjer se poučuje (tudi) v slovenskem jeziku. Kot možno rešitev vidijo nekateri ustanovitev privatnih šol, po zgledu celovške Mohorjeve ljudske šole in po uspešnem delovanju dvo- in večjezičnih vrtcev na Koroškem, kjer poleg slovenskega in nemškega jezika otroci spoznajo igranje še angleščino in italijanščino. Poleg zapiranja šol pa se je prav na začetku

šolskega leta pojavilo vprašanje finansiranja koroškega glasila Mladi rod, ki je namenjen osnovnošolski mladini. Brez ustreznega finansiranja iz Slovenije bi revija imela sicer še večje finančne probleme, sicer pa se tudi pri tem projektu postavlja vprašanje dolgoročnega načrtovanja. Glavno, nerazrešeno vprašanje pa izhaja - evfemistično rečeno - iz različnega pojmovanja določil sedmega člena avstrijske državne pogodbe ter kasnejših razsodb ustavnega sodišča. Sedmi člen določa v glavnih obrisih polja, kjer je potrebno izvrševati manjšinsko zaščito, ni pa preroško napovedal razvoja družbe. Vrtci so dandanes postali nepogrešljiv del socializacije otrok, prav tako brez sodobnih sredstev javnega obveščanja v lastnem jeziku bo govorci manjšinskega jezika stežka razvijal znanje materinske.

Kakor je poudaril Grilc, si bo Narodni svet tudi naprej prizadeval za dosledno uresničitev določil ADP. V boju proti asimilaciji pa je Grilc mnenja, da je potrebno pospeševanje prostorsko-razvojnih in gospodarskih projektov. Tako predsedstvo NSKS

podpredsedniki, in sicer Rudi Vouk, Karel Smolle in Franc Wutti). Problemi, s katerimi so se člani prejšnjega vodstva NSKS-a in ZNP-ja soočali, so še vedno aktualni in pereči. Vprašanje šolstva in topografije ima tragične in skorajda groteskne značilnosti: šole na dvojezičnem ozemlju - prav tako kot drugod na Koroškem - zaradi ekonomskih razlogov zapirajo, v jubilejnem letu (50 let avstrijske državne pogodbe in 10 let pristopa Avstrije v EU) pa

Prav taka usoda je doletela tudi table akcije Vidna domovina, ki so jih ob pomanjkanju uradnih topografskih napisov posamezniki postavili na lastnih zemljiščih. Niti to dejstvo ni preprečilo, da bi ne bili nekateri napisi "ritualno" pomazani ali poškodovani. Šolsko vprašanje pa se je prav na začetku šolskega leta ponovno pojavilo kot nerešena problemska točka. Dejstvo, da je za slovenski pouk na dvojezičnem ozemlju treba zadostiti najprej zahtevam o vpisu v šolo,

kot ZNP pa bosta imeli tudi veliko dela pri premoščanju delitve narodne skupnosti. Dejstvo, da so vsi člani NSKS in ZNP bili neposredno izvoljeni na volitvah, daje upanje, da se bodo vsi zavzemali, seveda v spoštovanju različnih mnenj, za cilje, ki so skupni celotni narodni skupnosti na Koroškem. Prav "staromodno" poudarjanje pojma skupnosti lahko prepreči razprševanje in asimilacijo koroških Slovencev.

Peter Rustja

Izrazil je zaskrbljenost nad razmerami pri nas

Pukšič o Slovencih v sosednjih državah

Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu z obžalovanjem in zaskrbljenostjo spremlja dogodke v zvezi s slovensko manjšino v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, je v izjavi za javnost zapisal vodja urada v odstopu Franc Pukšič.

Po njegovih besedah je nesprejemljiva in cinična nedavna izjava italijanskega ministra za dežele Enrica La Loggie, češ da je za zamude pri uveljavljanju zaščitnega zakona odgovoren paritetni odbor oziroma njegovi člani iz vrst avtohtone slovenske narodne skupnosti.

Kot je prepričan Pukšič, je potrebno razloge za nedelovanje odbora iskati drugje. Delovanje in vloga paritetnega odbora sta ohromljena zaradi vztrajne in načrtne obstrukcije sej s strani dela italijanskih članov, kar je, tako Pukšič, odraz politične volje desnosredinske vlade in zapostavljanja manjšinskega vprašanja.

Pukšič pričakuje od italijanskih oblasti, da v znamenje pozitivnega odnosa do avtohtone slovenske narodne skupnosti zamenjajo člane paritetnega odbora, ki se načrtno ne udeležujejo sej. Po njegovih besedah bi bilo pričakovati, da Italija kot demokratična država in članica Evropske unije to stori sama. Prav tako urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu pričakuje, da bo italijanska vlada končno začela izvajati tiste člene zaščitnega zakona, ki niso neposredno vezani na sklepe paritetnega odbora.

Pukšič je izrazil tudi veliko zaskrbljenost zaradi zapiranja ljudskih šol na Obirskem v Slovenem Plajberku in Okotu v Sela na avstrijskem Koroškem. Pri tem pa ne more razumeti, da "demokratična republika Avstrija sredi Evrope izvaja asimilacijo z nedemokratskimi metodami". Glede na 2. točko 7. člena Avstrijske državne pogodbe, imajo avstrijski državljani slo-

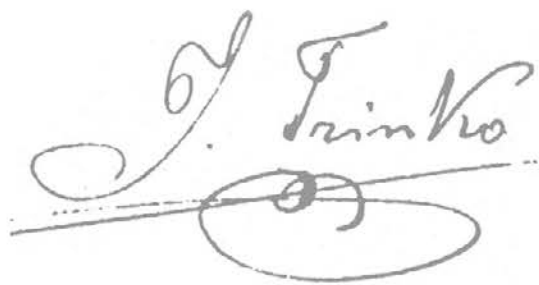
venskega porekla pravico do osnovnega pouka v slovenščini. Zakon o manjšinskem šolstvu in koroški zakon o šolstvu pa slednje tudi omogočata. Po Pukšičevih besedah bi bil čas, da Avstrija po 50 letih začne v celoti uresničevati ADP.

Kot je še zapisal v izjavi za javnost, naj bi se po neuradnih podatkih število prijav v dvojezične šole v letošnjem letu povečalo za dober odstotek, kar je zelo razveseljav podatek. Zato urad po njegovih besedah pričakuje več posluha za želje staršev in otrok, saj so starši pripravljeni celo plačevati zasebne šole za izobraževanje svojih otrok v slovenskem jeziku.

Državni sekretar v odstopu je še izpostavil, da skrb vzbuja tudi odnos madžarske vlade do slovenske manjšine. Kot je spomnil, med Slovenijo in Madžarsko od leta 1992 velja dvostranski sporazum o posebnih pravicah obeh manjšin. Ta določa vsakoletno sestajanje mešane slovensko-madžarske komisije, ki sprejema priporočila in sklepe med obema vladama v zvezi z izvajanjem samega sporazuma.

Zadnje zasedanje mešane komisije, ki ga je pripravila Madžarska, je bilo z enoletno zamudo maja letos v Budimpešti. Komisija dela ni končala, ker so med delegacijama obstajale prevelike razlike v izhodiščnih pogledih. Po Pukšičevih besedah pa Madžarska še ni določila datuma za nadaljevanje dela mešane komisije, prav tako ni znano, ali se na to pripravlja.

Pukšič ob tem v imenu urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu pričakuje in poziva, da madžarske oblasti v znak dobrososedskih in prijateljskih odnosov takoj pričnejo priprave za nadaljnje delo mešane komisije. Prav tako jih poziva, naj čim prej določijo datum zasedanja in začnejo recipročno izvajati meddržavno pogodbo na vseh področjih.

50-LETNICA KULTURNEGA DRUŠTVA "IVAN TRINKO"

• PETEK, 30.9.2005 ob 19.00

Čedad, B.go di Ponte, cerkev S. Maria dei Battuti
otvoritev razstave **TIN PIERNU - LUCA LAUREATI: DIALOG**
(orario / urnik: 30.09. - 16.10.2005 - 10.00-12.30 - 15.30-19.00)

• NEDELJA, 2.10.2005

Čedad, dvorana "Ivan Trinko", via IX Agosto 8 - ob 16.00
slavnosti občni zbor in srečanje z ustanovnimi člani

Čedad, gledališče Ristori - ob 18.00
koncert **KOČANI ORKESTAR**
ustop prost

• TOREK, 4.10.2005 ob 20.00

Sovodnja, občinska dvorana
predstavitve knjige **Gianni Tomasetig, "Tra vecchi e nuovi confini"**

• SOBOTA, 8.10.2005 ob 20.00

Lese (Grmek), telovadnica
"Ljudstvo moje drago, tebi sem živel"
slovenska pesem in glasba Ivanu Trinku v spomin
sodelujejo: pevski zbor **Rečan**, ansambel **Skedinj**

Prireditve ob 50-letnici se bodo nadaljevale v prihodnjih mesecih
info: tel. +39 0432.731386 - kdivantrinko@libero.it

SLOVENIJA.SVET, avgust-september

Revija je vedno lepša, sodobna, odprta

Septembrska številka revije Slovenija.svet je že tradicionalno zajetnejša in vsebinsko še bogatejša kot sicer, saj povzema najpomembnejše dogajanje dveh poletnih mesecev. To sta obnem tudi meseca, ko je v matični Sloveniji največ dogodkov in prireditev, povezanih z izseljenci. Izseljensko poletje se je začelo z vseslovenskim srečanjem v parlamentu, letos že petim po vrsti. Tokrat so se zbrali predstavniki Slovencev iz zamejstva in sveta v tako velikem številu, da je za vse zmanjkalo prostora v veliki dvorani državnega zbora in so morali mnogi zasedanju slediti z balkona. Med skupinami so bili najmočnejše zastopani argentinski Slovenci, tudi zato, ker mineva letos 60 let njihovega begunstva. Te teme strani naše preteklosti so se spomnili na različnih prireditvah, ki so potekale pod okriljem izseljenskega društva Slovenija v svetu. Vrhunec so spominska srečanja dosegla s slavnostno akademijo v

Cankarjevem domu, ki se je udeležil tudi predsednik vlade Janez Janša. Slavnostni govornik je bil Božidar Fink iz Argentine. Argentinski Slovenci so se letos predstavili tudi s svojo gledališko ustvarjalnostjo. Ob 40. obletnici Slovenskega gledališča Buenos Aires so gostovali s predstavo Čehova Strček Vanja in poželili povod tople sprejeme. Veselo in sproščeno je bilo tudi na tradicionalnem Srečanju v moji deželi, ki ga že sedaj že skoraj okroglih 50 let pripravlja Slovenska izseljenska matica. Gostje z vseh vetrov so se srečali v Kamniški Bistrici, nekateri že stari znanci in prijatelji, mnogi prvič. Ob poskočnih taktih so se najbolj vztrajni na koncu še zavrteli. Iz slovenske kulturne zakladnice smo se tokrat spomnili arhitekta in urbanista Maksa Fabianija, ki se je rodil v Kobdilu pri Štanjelu pred natanko 140 leti. V svojem dolgem in plodnem življenju je vizionarsko razmišljal o razvoju mest in podeželja, s svojimi deli pa

zaznamoval Goriško, Ljubljano in Dunaj. Njegova Ferrarjeva hiša v Štanjelu, okoliški park in ribnik so del kulturne dediščine, ki je postala prepoznavni znak tega kraškega biserja. O Krasu, a drugače, piše tudi Jadran Sterle, ki se je sprehodil med kraškimi vodnjaki oz. štirnami, kot jim pravijo Kraševci. Med njimi je našel prave klesarske umetnine, vsako s svojo zanimivo zgodbo iz preteklosti. Glavni protagonist njegovega zapisa pa seveda ostaja voda, ki je bila, kot pravi avtor, na začetku stvarjenja sveta.

V septembrski številki Slovenija.svet še o ptujskih turkerijah, ki so gostovale v Carigradu, o tangu, ki je osvojil Slovenijo, o slikarju Marku Kobalu iz Avstralije in umetniški družini Zelenkovih, ki je razstavljala po istrskih mestih. O delu in življenju argentinskega rojaka Rude Jurčeca piše Rožina Švent, o vasi ob Vardarju mladi sodelavec iz Makedonije Igor Kirkovski, povratniška zgodba pa tudi tokrat prihaja iz Pomurja.

To je seveda le kratek izsek vsebin iz septembrske številke Slovenija.svet, ki prinaša, tokrat na 72 straneh še veliko več zanimivega in pestrega branja. Vabljeni, da jo vzamete v roke in se tudi sami pričujete.

Glasovalo je okrog 31 odstotkov volivcev

Zakon o RTV Slovenija potrjen, toda z zelo tesno večino

Zgodilo se je, kar so napovedovale javnomnenske raziskave in ankete. Na referendumu v nedeljo, 25. septembra, so sicer z razliko, ki je znašala le nekaj tisoč glasov, prevladali podporniki novega zakona o RTV Slovenija, nad tistimi, ki so si vztrajno in po vseh močeh prizadevali za ohranitev sedanjega stanja pri vodenju in upravljanju javne radiotelevizije. Ves čas predreferendumske kampanje pa so se govorci pogosto sprenevedali. Razlagali so določila in vsebine prejšnjega in novega zakona o RTV, neradi pa so omenjali tisto, kar je bilo očitno najpomembnejše. Referendum, ki je pomenil doslej najhujši politični spopad o kakem zakonu v Sloveniji, so v LDS in v stranki Socialnih demokratov hoteli uporabiti predvsem za popravni izpit po porazu na parlamentarnih volitvah, ki naj bi spodbudil nov zagon omenjenih opozicijskih strank. Za novo, t.i. Janševo oblast pa naj bi zmaga na referendumu pomenila podporo novim reformam v državi. Zmaga, dosežena s tesno večino, razlika med zmagovalci in poraženci znaša komaj kakšen odstotek glasov, pa je seveda okrnjena, čeprav je v demokratičnih državah veljaven tudi en sam glas večine.

Pri obrambi obstoječih razmer in odnosov na nacionalnih radiu in televiziji je bila ves čas kampanje celotna levica v Sloveniji zelo napačna. Časniki so poročali pristransko, pri čemer so navajali tudi laži, izmišljotine in polresnice strank, organizacij civilne družbe in vplivnih intelektualcev, ki so se zavzemali za ohranitev zakona. Pri tem so bili posebej dejavni posamezniki iz t.i. stro-

ke, po večini iz fakultete za družbene vede. V tem krogu nasprotnikov zakona so bili tudi predsednik društva novinarjev Slovenije Grega Repovž, zaradi česar je pisno protestiralo 25 časnikarjev, časnikar in karikaturist Franco Juri ter znani komentator Jurij Gustinčič. Slednji je celo menil, da bi katoliško Cerkev morali izločiti iz TV programov. Evropski poslanec iz LDS Jelko Kacin pa je Cerkev obtožil, da hoče na sovražni način prevzeti javno RTV ustanovo. Napetosti ni zmanjšala izjava škofa dr. Antona Stresa,

Anton Stres

predsednika komisije Pravičnost in mir, ki deluje pri Slovenski škofovski konferenci, namreč, "da je bila RTV Slovenija od vseh medijev doslej še najbolj pluralna in najmanj enostranska, kar pa ne pomeni, da si ne bi mogli želeti izboljšav. Zato v novem zakonu vidimo možnosti za nov kakovosten preboj." Ob tem je opozoril, "da katoliška Cerkev v Sloveniji, ki je s svojimi milijon dvesto tisoč člani največja civilno-družbena organiza-

cija v državi, v svetu RTV nima svojega predstavnika."

V kampanji za referendum so sodelovali vsi vodilni predstavniki opozicije, med njimi tudi Anton Rop, odhajajoči predsednik LDS in nekdanji predsednik vlade. Zoper novi zakon se je izrekel tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki pa je dejal, da tudi prejšnji zakon ni bil dober. Sedanji državni poglavar dr. Janez Drnovšek je bil v svojih izjavah zadržan in neopredeljen. Premier Janez Janša v predreferendumske kampanji ni aktivneje sodeloval, poudaril pa je, "da bo vlada upoštevala in spoštovala izid referenduma, kakršen koli bi že bil." Opredelitve časnikarjev na RTV so bile pričakovane in v posameznih primerih tudi razumljive. Zoper zakon so se izrekli uredniki vseh treh radijskih programov in veči-

na časnikarjev v informativnem programu televizije. V zavodu pa je vladalo mučno in negotovo vzdušje tudi zaradi bojazni, da bi z uveljavitvijo novega zakona več časnikarjev, predvsem urednikov, lahko izgubilo svoj položaj ali celo zaposlitev. Breznilo jih je spoznanje, da je v RTV Slovenija kar okoli 700 zaposlenih preveč. Domnevno je bilo pred referendumom na RTV več primerov zastraševanja, prikritih groženj in uprizarjanja raznih nevarnosti

Janez Janša

časnikarjem, ki so že dalj časa kritični glede stanja in upravljanja RTV, kjer imata vse vzvode odločanja in upravljanja opozicijski stranki LDS in Socialni demokraciji. Vendar so kritični časnikarji ostali pokončne osebnosti. Mednje sodijo, denimo, Jože Možina, Lidija Hren, Vida Petrovčič, Rosvita Pesek, televizijski voditelj Sandi Čolnik, Janez Ujčič, pa katoliški časnikar in urednik Božo Rustja.

Novi zakon o RTV Slovenija bodo po objavi v Uradnem listu začeli uresničevati. Osrednjo vlogo bo imel Državni zbor, ki bo izvolil oba glavna organa RTV, namreč Programski in Nadzorni svet. Na zasedanju Državnega zbora tudi razglasitev morske ekološke cone

Na prvem jesenskem zasedanju Državnega zbora, ki se je pričelo v začetku tega tedna, bodo v torek, 4. oktobra, sprejemali tudi zakona o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnega pasu na morju. Gre v bistvu za odgovor na poteze Hrvaške in Italije, ki se o upravljanju in gospodarjenju z morjem ne posvetujeta oz. sodelujeta s Slovenijo, ki je tudi pomorska država.

Marijan Drobež

Kratke

Nova Gorica želi imeti vlogo v regionalnem povezovanju držav članic EU

V Novi Gorici v okviru mestne občine sprejemajo različne pobude in zamisli, da bi okrepili oz. razširili vlogo te lokalne skupnosti na raznih področjih. Tako bodo v dnevi 27. in 28. oktobra pripravili Evropski regionalni gospodarski forum, ki ga bosta skupaj organizirala Mestna občina Nova Gorica in Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje pri EU v Bruslju. Programska zasnova je povezana z vlogo in možnostmi Nove Gorice pri regionalnem povezovanju starih in novih članic EU ter držav in regij iz držav, ki si prizadevajo za članstvo v evropski povezavi. Gre za kombinacijo problemske in poslovne konference, na kateri bodo sodelovali predstavniki območnih (regionalnih) lokalnih in državnih oblasti, specializiranih agencij, zbornic, poslovnih in raziskovalnih združenj, podjetij, inštitutov in drugih organizacij, ki se ukvarjajo s širjenjem inovacij, razvojem podjetništva ter regionalnim povezovanjem. Doslej je udeležbo na omenjenem forumu potrdilo več kot petdeset udeležencev iz trinajstih držav. Poleg Slovenije so med njimi tudi Italija, Nemčija, Avstrija, Romunija ter Srbija in Črna gora.

Državljeni z območja EU v Slovenijo brez posebnega dovoljenja

Slovensko notranje ministrstvo je objavilo pojasnila glede vstopa, bivanja in zapustitve države, ki se nanašajo na tuje državljane. Zapisali so, "da vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Sloveniji ureja Zakon o tujcih, ki ima v prehodnih in končnih določbah tudi posebne določbe za državljane držav članic EU. V 100. členu omenjenega zakona je namreč določeno, da so z dnem polnopravnega članstva Slovenije v EU določbe zakona prenehale veljati za državljane držav članic EU, razen če so zanje ugodnejše. Zaradi tega je začela Slovenija v celoti izvajati vse predpise EU glede prostega gibanja, vstopa in prebivanja državljanov iz držav članic EU.

Državljeni iz držav članic EU, pa tudi iz Norveške, Islandije in Liechtensteina, lahko vstopijo v Slovenijo na podlagi osebne izkaznice ali potnega lista, in sicer tudi v primeru, če pridejo v Slovenijo zaradi zaposlitve, študija, samozaposlitve ali naselitve. To pojasnilo bo zagotovo koristilo tudi slovenskim študentom iz Trsta, Gorice in iz drugih naših krajev v zamejstvu, ki se izobražujejo na univerzah v Ljubljani, Mariboru ali Kopru. / M.

Ponovna odložitev letalske povezave med Ljubljano in Rimom

Kaže, da je vzpostavitev letalske proge med Ljubljano, slovenskim glavnim mestom, in Rimom, ponovno preložena. Slovenska letalska družba Adria Airways je namreč sporočila, da omenjene povezave ne bodo uvedli v septembru ali oktobru letos, kot so predvidevali in načrtovali, z obrazložitvijo, "da je

nove letalske proge v jesenskem času težje vzpostavljati kot pa spomladi". Na omenjeno povezavo bo torej treba še počakati, čeprav o njej govorijo že več let.

Boris Bajželj, predstavnik Slovenske turistične organizacije v Italiji zavračanje z vzpostavitvijo letalske proge med glavnimi mesti Slovenije in Italije obžaluje ter opozarja, da bo letalska družba RyanAir 2. oktobra uvedla letalsko progo med Milanom in Bratislavo, glavnim mestom Slovaške. Ta bo lahko prizadela tudi slovenski turizem, saj mnogi Italijani še zmeraj Slovaško zamenjujejo s Slovenijo. Sicer pa je omenjeni predstavnik slovenske turistične organizacije v Italiji sporočil, da so turisti iz te države na prvem mestu med tujimi gosti v Sloveniji. Letos naj bi se njihovo število v primerjavi z letom 2004 še povečalo.

Z 2. strani

Odmevi na...

Iz poročanja sredstev javnega obveščanja, to je tiska in televizije, prisotnih udeležencev in tistih, ki so proslavo spremljali po televiziji, je razvidno, da je ta prva proslava povsem uspela.

Ustrezala je namreč duši primorskega človeka od prve svetovne vojne pa vse do današnjih dni. Nekateri posamezniki so v časopisnih rubrikah izrazili nekatere pripombe v zvezi z govorom predsednika vlade Janše, ki je drugače izčrpno orisal zgodovinsko podobo Primorske in njenih ljudi v

trdem boju za ohranitev svoje biti, jezika in kulture. V Trstu so se ob proslavo priključitve Primorske obregli le običajni nacionalistični krogi od Zveze istrskih beguncev pa do senatorja Camberja iz vrst Forza Italija. Po njihovem mnenju Slovenija nima pravice praznovati vrnitev Primorske k matični domovini, ker da gre tudi za

območje v obalnem pasu, kjer so bili Italijani v večini. Argumentirano jim je odgovorilo vodstvo stranke Slovenske skupnosti. Vendar splošen vtis oziroma ugotovitev je, da so tržaški zmerni krogi razumeli, da ima tudi Slovenija vso pravico se spominjati pomembnih dogodkov iz svoje zgodovine, kar gre oceniti vsekakor pozitivno.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE Nova Gorica

Razvedrilne ljubiteljske predstave in očarljive pravljice

Nedeljska gledališka srečanja

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica se bo tudi letos poleg redne sezone domačih in drugih poklicnih ustvarjalcev dogajalo še marsikaj zanimivega. Komur je zares všeč dramska umetnost, radovedno pokuka tudi v ljubiteljski gledališki prostor, ki ni prav nič manj žuboreče zanimiv kot poklicni. Vrednosten razgled na to pisano gledališko polje gotovo nudijo Nedeljska gledališka srečanja, abonmajška ljubiteljska ponudba, ki jo že nekaj let razpisuje Zveza kulturnih društev Nova Gorica, letos tudi v sodelovanju SNG Nova Gorica. Hudomušna ilustracija na zgibanki, vabilu k vpisu, prikazuje stol s polomljeno nogo, podprto s knjigami, in

s pojasnilnim pripisom: Tudi vam se gledališki stolček lahko zamaje, zato pohitite z vpisom! Abonentov teh srečanj z gledališko umetnostjo je bilo v lanskem letu nad dvesto, zato morajo novi res pohiteti, da si priskrbijo udoben sedež za to novo gledališko dogodivščino, ki se s svojo že ustaljeno ponudbo šestih predstav, in tokrat še s skrivnostnim presenečenjem, obeta kar najbolj mikavno. Program se bo začel 23. oktobra ob 17. uri z Nergačem C. Goldonija v izvedbi Gledališke skupine Kontrada - Kanal. 20. novembra bo prišla prvič v goste Gledališka skupina Izlake z delom Rodericha Benedixa Zakonske zmene, 11. decembra (ob 15. uri) bo KUD "Oder treh herojev"

Pirniče predstavil komedijo M. Neala, M. Fernesa, P. Militareva z intrigantnim naslovom Trije vaški svetniki. 15. januarja 2006 bo na novogoriškem odru prvič nastopilo Gledališče Velenje, in sicer z žensko zasedbo v kriminalki Roberta Thomasa Osem žensk.

Stalni gost srečanj je dramski odsek PD Štandrež, ki se bo novogoriškim gledalcem predstavil 5. februarja 2006 z igro Iva Brešana Hamlet v sosednji vasi. Dobro pretehtani izbor komedijskih del bo 12. marca 2006 sklenila gledališka skupina Senovo, ki je tudi tokrat izbrala delo Toneta Partljiča, in sicer Navidežen nad zvezdami. Dosedanji abonent lahko potrdi abonma (6.000 SIT) od srede, 28. septembra, do petka, 7. oktobra, pri blagajni SNG Nova

Gorica, ki je odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure, v času vpisa abonmajev pa tudi v soboto od 10. do 13. ure. Po tem datumu bodo preostali sedeži v prosti prodaji. Dodatne informacije dobite na telefonski številki 05 (predštevila iz Italije 003865) 3352218 ali 3352247, GSM 041 349601. Novi abonent lahko predčasno rezervirajo abonmaje po elektronski pošti emil.abersek@sng-ng.si in jih dvignejo pri blagajni po 7. oktobru.

Goriški vrtljak

Vedno sveže, nikdar izpete pravljice zgodbe, predstavljene v izvedbi poklicnih in ljubiteljskih igralcev ali v lutkovni podobi, se že od leta 1982 z nezmanjšano privlačnostjo vrtijo na Goriškem vrtljaku, ki ga od vsega začetka vztrajno vodi in umetniško pravilno usmerja Emil Aberšek. Njegovo sukanje od prvih skromnejših obratov v novogoriškem Kulturnem domu se je s časom ojačilo in zajelo še Deskle, Šempeter in zamej-

stvo, od Gorice do Trsta, kjer se razigrano vrtita skoraj že deset let Goriški oz. Gledališki vrtljak.

Tudi letošnja izvedba s šestimi predstavami bo v Desklah, v sodelovanju s KD Svoboda in občino Kanal ob Soči, v Kulturnem domu ob petkih ob 12.45, v Šempetru pa, v sodelovanju z občino Šempeter-Vrtojba, v Kinodvorani ob petkih ob 10. uri. "Polček trikrat je zavil, šestkrat pride vas bodrit", pravi kratka spodbudna pesmica, ki prepriljivo kliče v gledališki hram najmlajše, da bi jim ti prvi stiki z gledališčem pomagali zrasti v zavzete in zveste, pa tudi kritične obiskovalce gledaliških dvoran. Kot že izdaja samo ime abonmajev, bodo abonma Malega polčka vpisali najmlajši, obiskovalci vrtcev, Velikega polčka pa večji soljarji. Otroci v Desklah in Šempetru bodo imeli po en abonmajski program, vsebinsko pa takega, da bo zadovoljil gledalce različnih starosti, pa še njihove odrasle spremlje-

valce. Nobeden izmed teh abonmajev ni povsem enak, saj vsak ponuja raznoliko spiralo pravljicnih igr, od znanih klasičnih - Pepelka, Trnuljčica, Volk in kozlički, Lepotica in zver - do sodobnejših - Tobija, Žogica Nogica, Pekarna Mišmaga, Tacamuca... -, ob katerih se bodo otroci lahko živeli v pravljicni svet, ki je gotovo mnogo prijaznejši in pravičnejši od resničnega.

Mali in Veliki polček v Novi Gorici vabita k vpisu tudi zamejske otroke, saj, kot ponavadi, bodo predstave ob sobotah ob 10.30 in 16. uri, ko imajo naši malčki pouka prosti dan, igrice pa so lahko lepo dopolnilo tistih štirih, ki si jih bodo otroci ogledali med solskimi urami v Kulturnem centru Lojze Bratuž in Kulturnem domu v Gorici.

Torej, kot je zapisano na programskem lističu, "Predstava bo - povej naprej!" in pridruži se še ti, mali gledalec, svojim vrstnikom v gledališču. Užival boš!

Iva Koršič

Nov družbeni pojav tudi zaradi druginje

Potrošniki se združujejo

V zadnjih mesecih smo tudi v Italiji naleteli na čisto nov pojav: vse več potrošnikov se združuje v večje ali manjše skupine in skupaj kupujejo proizvode, ki jih rabijo. Te skupine potrošnikov nabavljajo marsikaj od hrane do otroških oblek, čistil za hišo in kozmetične proizvode. Razlogov za tako odločitev je veliko:

1. V slogi je moč oz. skupina potrošnikov ima precej večjo pogajalno moč kot en potrošnik sam. Ker navadno kupujejo velike količine, lahko prodajalca prisilijo, da jim odobri nekoliko večji popust kot običajno. Skupno lahko vplivajo na prodajno ceno in s tem prihranijo tudi do 30% tržne vrednosti blaga.
2. Ker jih je v skupini več, lahko hodijo na glavno tržnico in tam kupujejo cele zabojke, ki si ga potem razdelijo med sabo. Prodajna cena zabojke pa je navadno precej nižja od prodajne cene enega samega kilograma.
3. Skupine potrošnikov lahko kupujejo večje količine, zato lahko gredo do neposrednega obdelovalca. Na tak način obidejo celo distribucijsko verigo od proizvajalca do potrošnika. Pri tem imajo seveda znatno nižjo ceno,

kot če bi kupovali v marketu pod hišo, pa tudi neposredni obdelovalec je zadovoljen, saj večkrat zasluži več, kot če bi prodal kakemu posredniku. Poleg tega pa lahko tak način nabavljanja blaga ugodno vpliva na razvoj krajevnega kmetijstva, saj omogoča kmetovalcem, da svoje proizvode ugodno prodajo neposredno potrošnikom.

4. Starši, ki hranijo svoje dojenčke z mlekom v prahu, so ustanovili posebno skupino potrošnikov, ki po Evropi kupujejo mleko v prahu po precej nižjih cenah, kot jih dobimo v Italiji. Na tak način lahko prihranijo do 50% mesečnega izdatka za mleko v prahu.
5. V zadnjih mesecih pa so postale zelo popularne skupine potrošnikov, ki kupujejo zgolj biološko pridelano hrano, brez uporabe fitofarmaceutskih proizvodov. Ti potrošniki v skupinah kupujejo samo pri tistih kmetovalcih, ki jim jamčijo določeno vrsto proizvodnje. Prihranek je sicer eden izmed pomembnih dejavnikov pri odločitvi za vključitev v tako nabavno skupino, ni pa edini razlog. Veliko ljudi se odloči, da bo pri tem sodelovalo predvsem zaradi možnosti, da stalno

preverja, kako proizvajalec proizvaja svoje izdelke. Nekaterne skupine potrošnikov so se npr. odločile, da bodo kupovale samo pri tistih podjetjih, ki ne izkoriščajo delovne sile, ki niso delokalizirale svoje proizvodnje v tretji svet, kjer izkoriščajo otroke ipd. Ustanovitev take skupine potrošnikov je zelo enostava. Lahko jo ustanovijo skupine prijateljskih družin, skupine sosedov, sodelavcev ipd. Skupina ima lahko pravi ustanovni akt, ki ga podpišejo pri notarju s priloženim pravilnikom delovanja, še bolj pogoste pa so spontane skupine potrošnikov, ki delujejo na podlagi dogovorov. Da se zadeva tudi ekonomsko splača, pa naj bi v taki skupini sodelovalo vsaj deset družin. Pri večjih skupinah pa je bolje, če imajo nek pravilnik in pravno obliko združenja. Posebno pozornost je treba posvetiti izbiri dobaviteljev. Posebno v primeru, da se je skupina odločila za nakupovanje le biološko pridelane hrane ali za kupovanje pri etično neoporečnih podjetjih, je treba dobavitelje pravilno izbrati, da ne bi potem prišlo do hujših razprtij med člani skupine.

Mara Petaros

S 3. strani

Zanimiv zgodovinski...

Iz kronike: Napad na župnišče – prepoved birme 28. 8. 1953

Vsenaokrog je bilo v zastavah in slavalokih. V nedeljo, 6. 9. 1953, bi moral priti maršal Jugoslavije Josip Broz Tito na slavnostni miting ob Lijaku pri Šempetru in Okroglici. Sestanki in mitingi so se vrstili vsepovsod. Tedaj se je še dalo navduševati ljudi za novo st-

Tončki je prišla za to priložnost na pomoč v kuhinji starejša sestra Ivanka. Kolači so bili že pečeni. Ob 17h dobimo obvestilo, da bodo napadli župnišče. Princ-sla je to obvestilo zvesta Tolminka po naročilu bivšega tolminskega komandirja milice Fr. Brešana. /Bog mu štej to v dobro!/. Tedaj je Malka Janež, dekanova kuharica, zaklenila

Naleteli so na zaprta in založena vrata. Ob župnišču je bil zid. Tako ni bilo mogoče vdreti hitro v notranjost. Med tem so prišli še vsi ostali in tudi varuhi javnega miru in reda. Vendar jim je uspelo v župnišče. Pridrveli so v prvo nadstropje v župnikovo kuhinjo in zavpili: 'Ali si ti domobranski major Vodopivec?' – Župnik Štrancar z brevirjem v roki je mirno odgovoril: 'Nisem ne eno ne drugo.' – 'Kje pa je?' – Odgovoril jim je, da ne ve. Vsak ima svoje stano-vanje, ki je po zakonu nedo-takljivo. 'V nedeljo hočete imeti birmo – ne sme biti.' 'Birme ne določa župnik, ampak škof,' je ugovarjal. – 'Pojdi ven in na oknu povej, da ne bo birme.' – 'Lahko povem, da vi prepovedujete birmo.' – Župnik je šel k oknu na cesto in videl veliko množico, ki je kričala: 'Dol z njimi, dol z izdajalci.' Milo je bilo poslušati zlasti otroke. Tedaj je nekdo snel z okna zastavo ter dejal: 'Niste vredni, da jo imate ...' Kričeči množici ni bilo mogoče govoriti. 'Dol z njim, proč z izdajalci!' Med tem so vlomili vrata v sobo g. dekana, ga sramotili, vlekli sem in tja ter mu očitali to in ono, mu kazali fotografije s fašisti ... /Čudno! Par let kasneje so prišle na dan fotografije in so prikazovale oblečenega v fašiste enega teh glavnih hujšakcev na župnišče./ – /Tako so hoteli prati svoje umazane srajce./ Vdrli so celo v uradne prostore, pobrali denar celo od intencij. Ta strašni sodni dan – večer je trajal od 18. do 20. ure. Med tem so poskrbeli za poseben avto, ki bi moral dekana in novega župnika odpeljati iz Tolmina. Dekanova kuharica se je postavila, da ona mora s svojim gospodom, ki je hud srčni bolnik /puls 42/. (iz arhiva župniškega urada v Tolminu)

var. Priprava na birmo je šla h koncu. V četrtek in petek je župnik že razdelil birmanske listke. Cerkev so pridno čistili in ribali po končanih delih. V petek, 28. 8. zjutraj, so odpeljali gradbene odre. Popoldne dobimo v župnišče povabilo za miting na glavnem trgu. Župnik je čistilkam v cerkvi ukazal, naj prekinejo, da se cerkev zapre. V župnišču sta bila v pritličju stari g. dekan Jožef Vodopivec in njegova gospodinja, požrtvovalna Malka Janež. V prvem nadstropju je imel stanovanje novi župnik. Gospodinj sestra

vhodna vrata v župnišče ter jih založila s prečnim tramom. Dekan se je umaknil v svojo sobo, novi župnik pa v kuhinjo. Ob 18h pridirja vihar. Ropotanje in razbijanje po vratih, kričanje in divjanje. Na mitingu so namreč našuntali množico proti dekantu, izdajalcu. Najprej je pridivila v župnišče eksekucijska tolpa. Morala bi obračunati v župnišču, dekana peljati 'Pod križ' – k Soči pred pokopališčem in narediti "to svoje". Pripeljali so jih od povsod, opijanili. Tako bi se vse lažje opravilo.

Seminar Marjetice o italijanski krizi

V Lignanu o Evroregiji

Na tridnevnem seminarju Marjetice v Lignan-u je bil govor predvsem o načrtih in receptih, kako pomagati Italiji iz globoke krize. To je tematika, ki danes slo-ni na ramah strank, ki bodo po vsej verjetnosti s Prodiem zavla-dale v državi po spomladanskih volitvah, ki bodo najbrž poslale domov Berlusconi in njegove zmotne in neuspešne posege za italijanski razvoj.

Ena od novih perspektiv je tudi Evroregija, zlasti za naš predel. Med predavatelji o tej tematiki je bil tudi deželni svetovalec SSK Mirko Špacapan, poleg kolege Antonija Martinija, tržaškega koordinatorja Marjetice Walterja Godine in deželnega odbornika Franca Iacopa. Špacapan je predvsem vztrajal na pomenu, da manjšinski predstavniki sodelujejo pri tkanju kvalitetnejših in trajnejših

čezmejnih odnosov. Manjšina hoče biti aktiven in koristen element v razvoju teritorija, ne samo skupnost s posebnimi potrebami. Špacapan je v svojem posegu kot primer izpostavil problem mobilne in čezmejne magnetne resonance, ki je klavirno propadla tudi zaradi ne-sposobnosti akterjev, ki se niso znali dogovarjati; to tudi zaradi tega, ker so ukinili edino čezmejno komisijo, v kateri so bili predstavniki slovenske narodne skupnosti v Italiji. S tem so za-pravili možnost, da bi se razbli-nila medsebojna sumničenja.

Izjava deželnega tajništva Slovenske skupnosti

Potrebno je medsebojno spoštovanje

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je zaprepadeno ob izjavah Massimiliana Lacote, zastopnika mladinske sekcije združenja istrskih beguncev, ki od italijanske Vlade zahteva uraden protest zaradi Portoroške proslave ob priključitvi Primorske matični Sloveniji. Lacota meni, da je bila proslava žaljiva do italijanskega prebivalstva v Istri, Kvarneru in Dalmaciji, ki naj bi bilo do leta 1945 večinsko.

Slovenska skupnost sodi, da je takšno izvajanje brezpredmetno in z zgodovinskega vidika netočno. Po avstrijskem štetju iz leta 1910, ki je zadnji še kar objektivni prikaz narodnostne podobe gornjega Jadrana, je v Istri, Dalmaciji in Kvarneru živelo več Slovencev in Hrvatov kakor pa Italijanov, ki so bili,

kot znano, večinski živelj le v obalnih mestih. Prav tako je znano, da je fašistična Italija dvajset let zatirala slovanski element in s prišleki na goste naseljevala naše kraje. Narodnostno razmerje leta 1945 je bilo torej neobjektivni prikaz dejanskega stanja in je še danes nevredno resne strokovne in politične razprave. Ob tem velja poudariti, da ima Republika Slovenija kajpada pravico proslavljanja priključitev Primorske, kar bi, po mnenju Slovenske skupnosti, lahko storila že prej. Nekateri italijanski politiki si pavšalno in ob vsakem koraku dovolijo razglašati italijanstvo vzhodnega brega Jadrana, od sosedov pa zahtevajo nek samoumeven molk, kar je nesprejemljivo in absurdno. Slovenija bi morala molčati ne le ob zgodovinskih vprašanjih, ampak tudi v zvezi z vprašanjem petega koridorja,

cestnih povezav, univerz in znanstvenih centrov itd. Takšno zadržanje je prišlo nekako v podzavest nekaterih tukajšnjih politikov, in to ne samo iz vrst desnice. Iz tega oholega mišljenja rase trditve Lacote, kateremu ne pade na um, da bi imeli tudi Slovenci pravico kaj proslavljati. Portoroška slavnost je bila torej suveren izraz državotvornosti našega naroda, ki ga moramo vsi Slovenci pozdraviti in ki ga ne more skaliti nekakšna patetična novodobna tržaška ireidenta. Govor Predsednika Vlade Janeza Janše je tudi zgodovinsko utemeljil navezanost Slovencev na Primorsko in na kraje, ki so po drugi svetovni vojni ostali v Italiji. Obenem je bil uperjen v bodočnost, v razvoj celotne regije, v sodelovanje med narodi in državami. Proslava je dokazala, da lahko slovenski zgodovinski spomin miroljubno živi ob italijanskem, v medsebojnem spoštovanju in v iskanju skupnih poti za prihodnost. To spoznanje pa se mora utrditi na obeh straneh meje.

Z 2. strani

Znaki volilne...

Do tako pomembne spremembe v sestavi Berlusconijeve vlade je prišlo, ko se naglo bliža 30. september in mora vlada predložiti parlamentu finančni zakon za prihodnje leto. Dosedanji minister je bil sicer pravočasno pripravil osnutek finančnega zakona, a naj bi ta bil "brez duše" in naj bi se pri njegovi sestavi, kot že omenjeno, poznala "volilna mrzlina". Tremonti je v ameriški prestolnici priznal, da še ni mogel misliti na finančni zakon, kar pomeni, da utegne vlada to svojo obveznost izpolniti z nekaj dni zamude. Voditelj opozicijske fronte in po vsej verjetnosti tudi glavni kandidat za mesto novega predsednika vlade Romano Prodi je ob Tremontijevem imenovanju za ministra dejal, da bo ta pomembni resor vodil človek, ki nosi vrhano mero odgovornosti za sedanje izredno slabe gospodarske razmere v Italiji. Njegovi ambiciozni načrti se niso uresničili, saj v javnih financah vlada še večji nered kot prej, davki se v bistvu niso znižali in ni prav nobenega upanja, da bi se to moglo v kratkem zgoditi. Res je sicer, da na začetku legislature ni nihče mogel predvideti terorističnega napada z dne 11. septembra 2001 v Washingtonu, a so v takem položaju bili tudi voditelji ostalih držav v Evropi, vendar so njihove družbenogospodarske razmere znatno boljše od italijanskih. Tremonti ima le to zaslugo, da je Berlusconiju zagotovil zvestobo Severne lige, potem ko je Bos-siju obljubil, da bo Dom svoboščin odobril devolucijo, to je osnutek ustavne reforme, ki je prvaku Severne lige tako pri sr-

cu.

V zvezi s tem je treba omeniti, kako se tudi Dom svoboščin pripravlja na primarne volitve, da se določi kandidat za mesto novega predsednika vlade. Za takšne volitve se zavzema predvsem UDC (bivši kršč. demokrati), ki meni, da bi njen glavni kandidat lahko bil predsednik poslanske zbornice Casini. Medtem ko bi za Nacionalno zavezništvo mogel kandidirati sedanji zunanji minister Fini. Po daljšem oklevanju je primarnim volitvam odprl zelesno luč tudi Berlusconi, ki pa je potrdil svojo kandidaturo predvsem kot voditelj gibanja Naprej Italija (FI), Severna liga pa je takšne volitve proglasila za brezpredmetne, češ da je Berlusconi njihov edini kandidat za predsednika vlade. Kar zadeva levsoredinsko opozicijo, je volilna kampanja za primarne volitve v polnem teku. Pred dnevi je Prodi je "rumeni tovornjak" bil tudi v Trstu, ostali kandidati nastopajo drugod po državi. Volitve bodo 16. oktobra.

Ni treba posebej poudarjati, da

od prihodnjih parlamentarnih volitev mnogo pričakujemo predvsem slovenski volivci, saj smo na lastni koži čutili, kako je sedanja vlada gluha za probleme, ki se nas približe tičejo. Mislimo tu predvsem na zaščitni zakon. Ta se po krivdi osrednje vlade ne izvaja, kar sta med drugimi potrdila predsednika Illy in Caveri, ki sta na čelu dveh deželnih vlad, ki imata opravka z manjšinsko problematiko. Oba sta tudi soglašala, da od sedanje vlade v Rimu Slovinci ne moremo pričakovati ničesar. Iz tega sledi, da nam je glavna smer že začrtana. Res je sicer, da so razmere znotraj Berlusconijevega Doma svoboščin čedalje slabše, kar je med drugim vidna posledica neuspehov na vseh zadnjih deželnih in upravnih volitvah po vsej državi, vendar s tem ni rečeno, da ima Prodijska Zveza zmagati že v žepu. Volilna zmaga bo, kot vedno, odvisna od imen kandidatov in programov, s katerimi se bodo prvi predstavitelji volivkam in volivcem. Sedanja huda zmeda utegne zato biti varljiva.

Haider odgovoril Špacapanu

Predsednik dežele Koroške Jörg Haider je odgovoril na pismo, ki mu ga je deželni svetnik SSK Mirko Špacapan poslal 4. avgusta letos, v katerem se pritožuje nad izbiro, da za vodjo biroja za slovensko narodno skupnost pri uradu koroške deželne vlade ne bo več obvezno imeti akademske izobrazbe. Haider v svojem dopisu spominja, da je bil Urad ustanovljen z namenom, da bi s svojimi pobudami ojačil narodnostno identiteto manjšinskih skupin, kot primera pa sta navedena organizacija tedna kulture koroških Slovencev in evropski kongres narodnostnih skupin. V nadaljevanju se odziva na kritiko o znižanju rekvizitov za položaj mesta vodje biroja s tem, da so službi za pravna vprašanja na razpolago podkovani uslužbenci ustavnega urada. Glavar zaključuje pismo z odstavkom, v katerem podčrtuje bistveno vlogo, ki jo imajo narodnostne skupnosti pri dvostranskih sodelovanjih s Koroško, deželo, ki si že dolgo prizadeva za idejo Evroregije. Kot po navadi lepe besede, koroški Slovenci pa najbolje vedo o resničnih in konkretnih potezah v njihovo korist "prijatelja" narodnih manjšin, kakršen je koroški deželni glavar.

GORICA Koncert na meji: italijanske, slovenske in furlanske pesmi

Glasba, ki podira meje v glavah ljudi

Trg dveh Goric, sredi katerega stoji Vecchietov mozaik nove Evrope, je v petek, 23. septembra, zaživel v svoji najgloblji naravi kot pravi skupni trg dveh mest, ki sicer imata različno zgodovino in upravni sistem, a želita biti v prihodnje eden in isti

Foto Bumbaca

skupni prostor, kjer naj bi ljudje živeli bolje, kot so živeli nekdanj: kot prijatelji, ki spoštujejo drug drugega in jim je različnost bogastvo. Ob 20.30 se je na trgu (ki še vedno nima skupnega imena) zbralo nekaj tisoč zlasti mlajših ljudi iz vse naše dežele in iz Slovenije ter prisostvovalo glasbenemu dogodku, ki se bo gotovo zapisal z zlatimi črkami v knjigo uspešnih pobud čezmejnega sodelovanja na Goriškem, takih, ki so sad naporov kulturnih ustanov in znajo spregovoriti srem ljudje. Priredili so ga Kulturni dom Gorica, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza slovenske katoliške prosvete, goriška in novogoriška občinska upra-

va ter združenje Gongfest; to že jasno govori o neprecenljivi posredovalni vlogi, ki jo ima slovenska narodna skupnost v zamejstvu, kot je ugodoma poudaril direktor Kulturnega doma in organizator Igor Komel, ki ima za uspeh pobude največ zaslug. Na trgu je bil med predstavniki krajevnih uprav prisoten goriški župan Vittorio Brancati, ki je vidno zadovoljen zrl na zedinjenje dveh Goric; novogoriškega župana Mirka Brulca, ki se je iste dni udeležil mednarodnega srečanja županov v Turinu in ki je z mislimi gotovo bil na trgu pred severno železniško postajo, pa je nadomeščal podžupan Andrej Miška. Oba sta že sedaj potrdi-

la še nadaljnjo podporo takim in podobnim pobudam, ki so za obmejne mesti še kako potrebne. Glavni zvezdi večera, Elisa in Tinkara, sta se rodili pred 28 oz. 27 leti v dveh mestih sedanjih držav, ki pa gledata na isto morje. Tokrat sta skupaj nastopili na istem odru in simbolično še enkrat podrli mejo, ko sta se z mikrofonom v roki obračali na isto publiko. Tržiška pevka je že več let prisotna na mednarodni sceni, koprška pevka in flavtistka pa v zadnjih letih uspešno nadaljuje svoj vzpon v Italiji z vse bolj blestečimi rezultati. Tudi na goriškem odru, kjer je nekoč stala mreža, nista razočarali številnih ljubiteljev njunega petja in še enkrat dokazali, da je glasba lahko res učinkovit dejavnik, ki premošča meje v glavah ljudi. Na večeru, ki ga je učinkovito povezoval Andro Merku', je igral orkester Karmelos pod vodstvom dirigenta Valterja Silvillottija, pel pa so še -posamezno ali v duetih - Cristina Mauro, Tatjana Mihelj, Gabriella Gabrielli, mlada Goričanka Laura Di Lecce, znana kantavtorja Vlado Kreslin in Bruno Lauzi. Posebno lepo je bilo poslušati z istega odra slovenske, italijanske in furlanske pesmi sodobnih glasbenikov, ki znajo navdušiti srca mlajših in starejših. Po letošnjem dogodku že pričakujemo naslednjega, ki bo, kot je že napovedal Komel, gotovo ohranil visoko kakovost.

Foto Bumbaca

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. septembra, ob 14. uri.

V Podgori so se spomnili nekdanjih običajev ob "bendimi"

Ko trgategv postane lep in doživet vaški praznik!

"Ste že kdaj pomislili, da trta ne crkne, ampak umre, da se trta kvečjemu posuši, a vedno samo umre, kot v živalskem svetu edino čebela, kajti druge živali samo poginejo, nikdar ne umrejo. Vsaj v slovenskem jeziku je tako, kajti Slovenci smo vedno imeli poseben odnos do trte in poseben odnos do čepci

pevci zborov iz Podgore, od Akorda do mešanega pevskega zbora in seveda tudi najmlajših, vodila sta jih Katja Bandelli in Mirko Špacapan, ki je, kot se za vsak vaški praznik spodobi, tudi raztegnil meh harmonike, da je bilo vzdusje bolj veselo. Prireditev je še enkrat več pokazala, da je praznik neke vasi

trgatev seveda nima ničesar skupnega z mojim in najbrž tudi ne z otroštvom starejših med vami, saj govorim o časih, ko je bila trgategv še trgategv in ne industrijsko obiranje grozdja, kakršnega poznate in poznamo danes povsod." Eden redkih slovenskih vinarov iz Podgore je s sinom med kulturnim progra-

Foto Bumbaca

bele, plemenite rastline in plemenite živalice, žuželke. Tudi v slovenski himni imamo zdravljico, ki je tesno povezana s pesništvo, našim narodom, vinom in pa seveda s trto. Pa kaj bi pravil vam, ki živite pod Brdi, tem slovenskim rajem, ki ga seveda kot pristen Vipavec ne bi zamenjal za svojo čudovito dolino, a mu vseeno priznavam rajsko lepoto, sredi katere so zrasli tudi moji otroški in mladostni učitelji, sloviti briški duhovniki," je začel svoj govor na Trgu Ljuzeta Bratuža, na Britofu po domače, v Podgori v nedeljo, 25. t.m., naš urednik Jurij Paljk, ki mu je pripadla čast, da je spregovoril na Prazniku na Britofu. Režiserka lepe gledališke igranke z naslovom Ko črček zapoje si je zamislila recital in prizore o nekdanji trgatvi, "bendimi", priskočili so tudi

lahko praznik samo takrat, ko ga občutiš kot praznik, ko stojiš za besedami in za pesmijo in številne Podgorke in Podgorci, ki so prišli na praznik, so pokazali, da čutijo v sebi trgategv in kulturo kot nekaj svojega. Neutrudna Lidija Jarc je spet pripravila tekst, ki je prepričal s svojo nevsiljivostjo in tudi s spoštljivim odnosom do preteklosti. Aljoša Jarc, Damjan in Jurij Klanjšček, Martina Rabazza, Sara Komjanc, Nataša Pahor, Ivana in Tina Paljk, Dana Morgut, Dimitrij Brandolin, Klemen Pisk ter Jana Bandelli so pod vodstvom Lidije Jarc lepo interpretirali slovenske ljudske pesmi, prikazali prizore iz nekdanje trgatve, tudi hudomušne in take, kakršne bi še danes radi videli, a jih ne več, kajti, kot je dejal Jurij Paljk, ki je slikovito prikazal trgategv izpred štiridesetih let: "Današnja

mom prešal grozdje, točil se je mošt, vsakdo ga je lahko poizkusil, nadih trgategv je uspel, pristrčnost nastopajočih je osvojila vse. Med pokušnjo sladkega mošta in poslušanjem pesmi Srečka Kosovela in Antona Martina Slomška in drugih slovenskih pesnikov je človek na Prazniku na Britofu imel občutek, da je doma na vasi ob Soči; krajevni župnik Marijan Markežič, ki je tudi v Podgori že pokazal, da ne spi veliko, saj je v tednu dni čudovito obnovil igrišče za otroke in odrasle za cerkvijo, predstavili ga bodo v soboto!, je ob koncu lepega dne povedal, da je bil praznik lep tudi zato, ker je bil na prvo Slomškovo nedeljo, kajti prav edini slovenski blaženi je zapisal eno najlepših pesmi o trgatvi, grozdju in vinu: "En hribček bom kupil..."

ZUT

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Oglaševanje pri Bonolisu je zastoj!

"cio', muli!". Ja, gre za popolno fikcijo. Tega se zavedam. Zanimivo pa je pogledati na dejansko stanje okoli Triestine, ki v marsičem spominja na fikcijo. Recimo, nov predsednik, Flaviano Tonello. Že samo ime nosi prizvok, ki spominja na kakega pomembnega rimskega cesarja. Flaviano, presvetli! Res zabavno. V celotni zgodbi se fikcija skriva predvsem v tem, da je Triestinin predsednik prizvok svojega imena vzel zelo resno. Sodeč po dogajanju v zadnjih mesecih. Odslovlil je trenerja Calorija in Buffonija, ker se nista držala njegovih navodil. S tem je njihovo veličastvo ustvaril precedens. Celo Berlusconi si ni upal kaj takega. V preteklih sezonah je božji maziljenec Ancelottija, ki včasih ni upošteval napadalnih želja svojega predsednika, samo opomnil,

ni ga pa nagnal. Tonello se je odločil za korak naprej: mu bo Berlusconi to zameril? Morda. Prevzemanje ministrstev od interim je namreč ustaljena praksa, prevzemanje trenerskega stolčka od interim pa je nekaj čisto novega. Tudi Berlusconi je za verjetno tržaskemu (nogometnemu) cesarju ne bi ustvarjala velikih težav. Flegmatski Tonello je namreč, kot bi šlo za najbolj naravno stvar na svetu, jasno povedal, da želi imeti odločilno besedo pri poimenskem sestavljanju enajsterice, ki stopi na igrišče. Na smrt se je skregal s Piccolom in napovedal, da želi odslej biti plačan za vsak nastop ter vsak intervju na kateremkoli mediju. Seveda si je s tem prislužil številne časopisne kolone in visoko minutažo na TV-ju. Pred kakim tednom je bil gost pri

Bonolisu ter dan za tem še pri Biscardiju. Časnikarji in komentatorji so se seveda z vso silo zaganjali vanj. Tonello je časnikarjem odgovarjal v svojem slogu: kratke izjave, ki so dajale vtis, da so ga pred kamere dobredno privlekli, redkobesednost, nizek dolgočasen ton, naštudirana in navidezna odsotnost in brezbriznost ter izredno flegmatska drža, ki je bila odlično naslikana v njegovem zelo udobnem in nič kaj uglajenem "ležanju" v fotelju, medtem ko ga je novinar spraševal. Sporočilo je bilo jasno: mediji in časnikarji ste zame nujno zlo in hkrati navadna cepci. To je povedal na zelo učinkovit način in si ob tem pridobil naslovnice medijev (med njimi dnevnik La Repubblica in Bonolisovo oddajo Serie A na postaji Canale 5). In naj še kdo reče, da je za primerno oglaševanje na medijih treba odšteti milijone in milijone evrov!

Andrej Černič

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

SEZONA 2005 - 2006

Goriški vrtiljak

MALI POLŽEK

- 25. oktobra 2005
Lutkovno gledališče
Maribor
O KURI, KI JE IZMAK-NILA PESEM
Kulturni center L. Bratuž
- 22. novembra 2005
Prešernovo gledališče
Kranj
PASTIRICA IN DIM-NIKAR
Kulturni dom
- 17. januarja 2006
Lutkovno gledališče
Ljubljana
SAPRAMIŠKA
Kulturni dom
- 7. februarja 2006
SSG Trst
SNEŽNA KRALJICA
Kulturni center L. Bratuž

ABONMA ZA MLADE

- 18. oktobra 2005
Celjsko gledališče
DVOJČICI
Kulturni center L. Bratuž
- 24. novembra 2005
Slovensko narodno
gledališče NG
**ALICA V ČUDEŽNI
DEŽELI**
Slovensko narodno
gledališče Nova Gorica
- 25. februarja 2006
Skupina StoP
**TOLKALA SKOZI ČAS
(koncert)**
Kulturni center L. Bratuž
- 10. marca 2006
Gledališče za otroke in
mlade Ljubljana
BUTALCI
Kulturni dom

VELIKI POLŽEK

- 26. oktobra 2005
Gledališče za otroke in
mlade Ljubljana
TINKA ŠMINKA
Kulturni center
L. Bratuž
- 30. novembra 2005
Lutkovno gledališče
Maribor
LEPOTICA IN ZVER
Kulturni center
L. Bratuž
- 6. februarja 2006
SSG Trst
SNEŽNA KRALJICA
Kulturni center
L. Bratuž
- 3. marca 2006
Gledališče Koper
ŠPANSKA PRINCESA
Kulturni dom

ABONMA MOJE GLEDALIŠČE

- 27. oktobra 2005
Slovensko narodno
gledališče NG
KRALJ NA BETAJNOVI
Kulturni dom
- 24. novembra 2005
Slovensko narodno
gledališče NG
**ALICA V ČUDEŽNI
DEŽELI**
Slovensko narodno
gledališče Nova Gorica
- Februar 2006
SSG Trst, SNG Drama (LJ),
Salzburger Festspiele
ALAMUT
Gledališče Verdi Gorica
- 22. marca 2006
SSG Trst
MOJ KRAS
Kulturni center L. Bratuž

Razstave 2005-2006

- 6. oktobra 2005
SLIKARSKE MOLITVE
SAFET ZEC predstavlja novejša likovna
dela v različnih tehnikah
- 17. novembra 2005
LEPOTA KIPA IN SLIKE
ALOJZIJ ČEMAŽAR in STANE JARM
- 16. februar 2006
NAŠ SVET V UPODOBITVAH
MAKSIMA GASPARIJA
- 30. marca 2006
ODSEV NARAVE V DELIH
CLAUDIE RAZA

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Srečanja z glasbo 2005/06

Vpisovanje abonmajev pri blagajni Kulturnega centra Lojze Bratuž
vsak dan od 10.30 do 12.30

KC Lojze Bratuž

**Petek, 30. septembra 2005,
ob 20.30**

Koncert v sklopu Kogojevih dnevov 2005

KC Lojze Bratuž

**Četrtek, 20. oktobra 2005,
ob 20.30**

Cerkev sv. Ivana

**Sobota, 5. novembra 2005,
ob 20.30**

KC Lojze Bratuž

**Sreda, 21. decembra 2005,
ob 20.30**

KC Lojze Bratuž

**Četrtek, 19. januarja 2006,
ob 20.30**

Gledališče Verdi

**Ponedeljek, 20. februarja 2006,
ob 20.45**

Koncert v sodelovanju
z Gledališčem Verdi - Gorica
in Akademijo Ricci - Videm

KC Lojze Bratuž

**Četrtek, 23. marca 2006,
ob 20.30**

TROBILNI ANSAMBEL

Slovenske filharmonije
Andreja Šolar, dirigent
M. Gabrijelčič, Š. Mauri, J. Golob, I. Štuhec

Vokalna skupina

ČARNICE

Stojan Kuret, zborovodja
*M. Kogoj, P. Merku', L. Lebič, A. Kumar,
A. Čopi, N. Forte*

KONCERTNA MAŠA

posvečena papežu Janezu Pavlu II.
Pija Brodnik, sopran
Maks Strmčnik, orgle
*F. Cavalli, J.S. Bach, A. Stradella, W.A. Mozart, J.
Haydn, G. Rossini, C. Franck, G. Bizet,
M. Strmčnik*

WIENERSÄNGERKNABEN

Kerem Sezen, zborovodja
*Zbor dunajskih dečkov poje
božične pesmi*

KLAVIRSKI RECITAL

*Zmagovalca na tekmovanju
"Mesto Gorica" Nagrada "G. Pecar"*

PRAVLJICE IN LEGENDE V RUSKI GLASBI

Romina Basso, mezzosopran
Mihail Rudy, klavir
Ensemble vocale **Le Pleiadi**
Zbor Furlanije-Juljske krajine
Simfonični Orkester **ArsAtelier**
Marco Feruglio, dirigent
I. Stravinskij, D. Šostakovič, A. Borodin

SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER

Bratislava
Sijavuš Gadžijev, klavir
Ewald Danel, dirigent
W.A. Mozart, I. Zeljenka, L. Janaček

ABONMAJI: REDNI 50 EVROV, ZNIŽANI 40 EVROV. INFORMACIJE: 0481 532163 IN 0481 531445, www.kclbratuz.org

*Dobrodošli v našem in vašem Kulturnem centru Lojze Bratuž,
ki bo tudi v prihodnje odprt vsem ljudem dobre volje!*